FOTO

REDACTIE D. FREDERICH

★ UNIVERSEEL TIJDSCHRIFT VOOR FOTOGRAFIE ★ UITGAVE C. MISSET N.V. DOETINCHEM ★

Als de eerste crocusjes
boven de sneeuw komen...

dan gaat U natuurlijk weer naar buiten met Uw camera om dit wonder der natuur te fotograferen!

Bij het eerste, nog schaarse zonlicht, kunt U zulke prachtige opnamen maken als..... U zich maar verzekert van een prima film!

Neem dus geen risico, neem GEVAPAN 30, de film die de hoge lichten en de diepe schaduwen zo prachtig weergeeft.

Gevaert FILM

N.V. HANDELSONDERNEMING GEVAERT – 'S-GRAVENHAGE

elke verpakkings-vorm

voor fotograaf en foto handelaar

Fotomapjes
Enveloppen
in alle maten met en zonder strobordrug
Kleinbeeldmappen
Negatiefalbums
voor kleinformaat 6 x 6 en 6 x 9 negatieven
Briefkaartmappen
Ateliermappen
Negatiefcouverts
Losbladige
reportage albums
Cellophane étui's
voor industrie foto's

DORGELO
gouda

Nu of nooit!

Prima Bromide Papier

Chamois halfmat kartondik, Chamois halfmat fijnkorrel kartondik, wit glanzend dun zacht, normaal en extra hard

Prijzen :

100 vel 18 x 24 cm	f 9,90
100 vel 13 x 18 cm	f 5,90
100 briefkaarten	f 4,90

Voor goede kwaliteit staan wij in.
Niet goed, geld terug

„FOKA" N.V.
Admiraliteitsstraat 8 abc
ROTTERDAM
Telef. 22242-24422

PLASTISCHE WERKING DOOR EEN ZEER LANGE TINTENSCHAAL

ILFORD

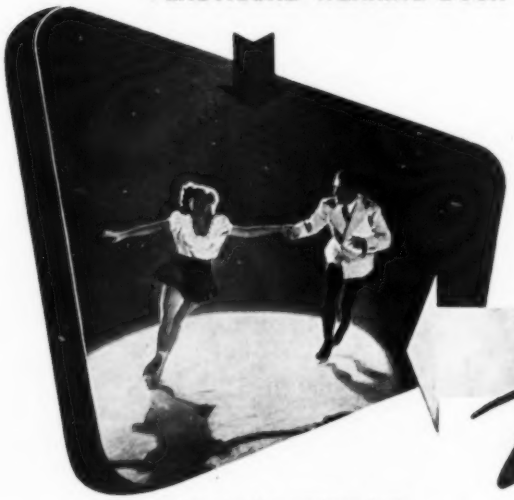

Plastika papier voor vergrotingen in wit en chamois, in verscheidene gradaties en oppervlakken.
Geeft de fijnste nuances in het negatief op de afdruk weer.

Plastika
PAPIER

vraagt naar het prachtige boek
„ILFORD MANUAL OF PHOTOGRAPHY"
uitgevoerd in kunstdruk, bijzonder interessante tekst in de Engelse taal
472 pagina's, rijk geillustreerd.
Verkoopsprijs: fl. 7.50.–

ILFORD FOTO N.V. HERENGRACHT 168 AMSTERDAM

MOMENTJES

PERSONEEL GEVRAAGD:

Een bekwaam VAKFOTOGRAAF kan een prettige werkkring vinden. Van hem wordt verlangd, dat hij artistieke opnamen kan maken: zowel portret- als industriefoto's. Tevens moet hij een goed retoucheur zijn. Brieven met foto en gegevens over de genoten opleiding en van laatste of huidige werkkring met vermelding van verlangd salaris dienen gericht te zijn aan „Studio Baars", Westhaven 1, Gouda.

Bij Foto-Kino Peter Sanders is plaats voor een aankomend LABORANT(E) wonend te Den Haag. Schriftelijk aanmelden Laan van Meerdervoort 612, Den Haag.

Voor serieus amateur bestaat gelegenheid zich een goede positie te verwerven als WINKELBEDIENDE in foto-speciaalzaak. Fotohandel Sven, Burg. Meineszplein 2, Rotterdam.

Wij kunnen nog plaatsen een bekwame KLEINBEELD-LABORANT. Moet zelf enthousiast kleinbeeldwerker zijn en voldoen aan de hoogste eisen. Alleen schriftelijke sollicitaties. Foto Van der Graaf, Walenburgerweg 3, Rotterdam C2.

Gevr.: BEDIENDE Foto-Atelier, Fotohandel. Voor alles prima laborant. Prettige zelfst. werkkr. Gel. z. verder te bekwamen. Leeft. 20—25 jr. Br. m. opg. ref., leeft., verl. salaris en vakk. onder no 540885 F., aan het bureau van dit blad.

Gevraagd: FOTOGRAAF-LABORANT v. atelier en reportages, zelfstandig en plichtsbesef. Brieven onder no 540947 F., aan het bur. van dit blad.

PERSONEEL AANGEBODEN:

Welke fotograaf kan HANDIGE JONGEMAN, die van alles wat kan, gebruiken? [illegible] van dit blad.

FOTOGRAAF, allround, prima vakman en verkoper, zoekt verantw. pos. in zaak of bedrijf. Brieven onder no 540868 F., aan het bur. van dit blad.

GEDIPL. FOTOGRAAF (rep./techn.) zoekt verantw. pos. in zaak of bedr. Evt. ass. of overn. zaak. Brieven onder no 540880 F., aan het bur. van dit blad.

JONGEDAME, 21 jr, zag zich gaarne geplaatst in Zwitserland of Luxemburg. Met alle werkzaamheden in een 1ste klas Foto-atelier op de hoogte. Speciaal retouche en kinderopnamen. Brieven onder no 540903 F., aan het bur. van dit blad.

VERKOOPT ONS Uw overtollige Film- en Foto-Uitrustingen, Films, etc. etc. Wij geven een behoorlijke prijs. Speciaalhuis Film-Foto Emdea, Prinsengracht 673, Tel. 35570, Amsterdam (b. d. Leidsestraat).

TE KOOP GEVRAAGD:

Gevraagd: PROJECTOR, 8 mm, met of zonder scherm. Br. onder no 536274 F., aan het bur. van dit blad.

Gevraagd: GELUIDSPROJECTOR 16 mm, liefst met scherm. Brieven onder no 540890 F., aan het bur. van dit blad.

Te koop gevraagd: Bell & Howell PROJECTIELENZEN, 16 mm, 1.5 - 2.5 en 3 inch, tevens 16 mm GELUIDSPROJECTOR. Brieven onder no 540886 F., aan het bureau van dit blad.

Te koop gevraagd: PAILLARD 8 mm camera, met of zonder revolverkop. Br. onder no 540887 F., aan het bureau van dit blad.

Gevraagd: 6 x 9 PLATENCAMERA, met of zonder optiek. Elk type geschikt, mits prima staat. Ook aanb. v. bijpassende optiek. Ober, Zoeterw.singel 105, Leiden.

Gevraagd: LEICA, liefst m. lange tijden en gekopp. Br. m. prijs en omschr. onder no 540872 F., aan het bur. van dit blad.

Te koop gevraagd: FOTOGRAFISCH ATELIER, m. of z. inventaris. Br. met nadere omschrijving onder no 540884 F., aan het bur. van dit blad.

Gevraagd: ACHTERGROND voor Bruidsparen. Event. foto's met prijsopg. te zenden aan Foto-atelier Pagee & Co., Lange Delft 115 te Middelburg. Telef. 3139.

TE KOOP GEVR.: Vóóroorl. jrgn. van „Die Leica", „Kleinfilm-Foto", Zeiss Tijdschr. „Phototechniek" en de num- [illegible] ma", „Camera" (Zwits.), „Photography" [illegible]

TER OVERN. GEVR.: Alle mogelijke soorten Foto- en Cine-apparaten, Kijkers en Microscopen. Wij betalen de hoogste prijs voor zo goed als nieuwe apparatuur. Taxatie gratis. „De Cameraman", Hunzestraat 25, Amsterdam-Z. Telef. 21723.

TE KOOP:

Te koop gevraagd: ROLLEICORD, in prima staat, gesynchr. met Xenar of Zeiss Tessar. Brieven onder no 540891 F., aan het bur. van dit blad.

Aangeboden: Nieuwste ROLLEIFLEX AUTOMAT, met Xenar 1 : 3,5, geheel automatisch, synchr., in tas. Film-Foto Emdea, Prinsengr. 673, Tel. 35570, Amsterdam (b. d. Leidsestraat).

AANGEB.: Contax II, Tessar 2,8 coated, nr 1998966, in tas *f* 415.-; Plaubel Makina F 2,9, coated, nr 110820 *f* 325.-. Alle camera's in prima staat. GEVR.: groothoek, coated voor Contax II kl.camera, compur, gekoppeld met multiblitz aansluiting 6 x 9 platencamera, dubbele uittrek. „Archifoto", Rubensstraat 79, Amersfoort. Tel. no 3070.

Te koop: KL.B. PROJECTOR „Delita" (Oude Delft), compleet met reservelamp en filmstrookgeleider. Toestel is zonder gebreken en ziet er als nieuw uit. Prijs *f* 130.-. J. Mellema, Burg. Wuiteweg 8, Drachten. Telef. 2451.

AANGEB.: Soft Focus obj. 19 cm, 6,8 *f* 25.-; 3 x 100 v. Kodak bromide, wit korrel, H.N.Z., p. p. *f* 20.-, tesamen *f* 55.-; Hauff M.H. ontw. in tube van 0,2 l. poeder 10 st. *f* 3.50; Fixeer dompelaar Kodak, rolkwetser, samen *f* 1.25; 5 jrg. Focus '44 t.m. '48, in 3 delen geb. *f* 12.50; prima Kodak dokalamp + 3 wratten filter *f* 15.-; Titelfilm, 16 mm, 80 m *f* 8.-, 100 m *f* 10, 35 m *f* 3.50; 125 m spoel, 16 mm, 9 sp. 30 m in doos, 20 kernspoelen, 0,1 l filmkit, samen *f* 6.-; 4 filmhouders 9 x 12, briefkrt. masker v. vergroten, samen *f* 1.50; 3 dubb. cassette 13 x 18 *f* 3.-. Ober, Zoeterw.singel 105, Leiden.

AANGEBODEN: Kodak Ektra, kleinbeeld met Ektar 3.5, een heel bizondere camera, uitwisselbare optiek, gekoppelde afstandmeter, ingebouwde Universeelzoeker en vele andere mogelijkheden, synchronised, heeft gekost *f* 1500.-, nu voor *f* 350 zonder tas maar in prima staat. Ook te ruilen. „De Cameraman", Hunzestraat 25, Amsterdam-Z. Telef. 21723.

TE KOOP: Keurig onderhouden Kodak Retinette met 4,5 *f* 75.-; Iloca kl.b. camera met 3,5, keurige staat *f* 70.-; Finetta kl.b. 4,5 *f* 25.-; Argus kl.b. 4,5 *f* 30.-; Nagel 3 x 4, 16 opn. op 4¼ x 6 [illegible] Apotar 3,5, Prontor SV *f* 160.-; Ikonta [illegible]

Zeer dringend moeten wij verzoeken, de tekst van deze advertenties met blokletters of schrijfmachine geschreven aan ons in te zenden. Wij kunnen geen verantwoordelijkheid aanvaarden voor onduidelijk schrift en daardoor ontstane zetfouten.

ADM. FOTO

AANGEB.: Cineflex no 29019, 6 x 6 reflex; Wollensack 1 : 3,5 - 85 mm, coated; sluiter tot 1/200; par.tas. GEVR.: Kleinbeeld-app., gekoppeld, evt. met toebehoren. Br.: Laming, Emmalaan 29, Utrecht.

AANGEBODEN: Rolleicord 1950, lens Xenar 3,5 no 2239054, reflexvrij, sluiter: compur-rapid. Met de volgende toebehoren: paraattas, lensdop, zonnekap, geelfilter, Duto lens 0 en 1, lederen tasje voor filters, statief met flexible balhoofd, lederen matglas opzet, draadontspanner, zelfontspanner, Sixtus 2,- belichtingsmeter, twee blitzlicht app., Rolleiflexboek, Vergrösseren door Croy, Foto Schule door Windish, Foto Handboek van Gevaert, Ilford Manual of Fotography, Foto-Chem. en Recepten door Hansma, Verlichting voor Portretfotografie door Nurnberg. Beginselen der Fotografische Techniek door v. Santen, Jaargangen '51 en '52 van Foto en 1950 van Focus. Alles niet van nieuw te onderscheiden en app. onder garantie. Brieven: Jacob Mosselstraat 58, Den Haag.

AANGEBODEN: 8 mm Makro-uitrusting: a. Bell & Howell Sportster m. normaaloptiek, 1 : 2,5 coated, draadontsp. aansl. en tas; b. matglasprisma-reflexaanzetstuk, scherpstelling tot 15 cm, afstand mogelijk tijdens opname, m. 35 mm, objectief en tussenring; c. zwaar metalen reproductiestatief m. verchr. delen, alzijdig verstelbaar. In één koop *f* 650.- of te ruilen tegen Leica IIIf of andere Leica m. bijbet. Foto's op aanvraag. Briev. onder no 541539 F., aan het bureau van dit blad.

Te koop: DURKOPP AFDRUKMACHINE K 5 18 x 24, in prima staat, met reserveklok en lampen, prijs *f* 390.-, wegens overcompleet. Fotohuis Obbema, Grootzand 12, Sneek.

Aangeboden: VERGROTINGSTOESTEL, met onderhangend 9 x 12 toestel, dubb. balg en dubb. anastigm., vergroting voor 9 x 12, 6 x 9 en 6 x 6 formaat, prijs *f* 38.-. K. Staats, Hoogl. Kerkgracht 10, Leiden.

AANGEBODEN: Door inruil verkregen [illegible]

MAN, die van alles wat kan, gebruiken? van dit blad.

JONGEMAN, leerl. fotovakschool, 2 jr bij fotograaf werkz., die van betr. wil veranderen, zag zich voor verdere opl. gaarne gepl. bij goede fotograaf. Event. intern. Brieven onder no 540867 F., aan het bur. van dit blad.

JONGEMAN, 19 jaar, 1 jaar werkzaam bij Foto- en Filmbureau, zoekt verandering van werkkring om zodoende meer ervaring in de Fotografie op te doen. Bij voorkeur bedrijf waar ook Reportagewerk is. Brieven onder no 540934 F., aan het bureau van dit blad.

Jongeman, 21 jaar zou zich gaarne als WINKELBEDIENDE geplaatst zien in Fotohandel te Rotterdam of omgev., 5 jr in dit vak werkzaam. Goede refer. Brieven onder no 540876 F., aan het bur. van dit blad.

ALLROUND FOTOGRAAF, met 15-jarige ervaring, gehuwd, momenteel in dienst als Filiaalhouder, wenst van werkkring te veranderen. Brieven onder no 540879 F. aan het bur. van dit blad.

JONGEMAN wil graag van betrekking veranderen en zag zich gaarne geplaatst in een niet te grote, eerste klas zaak. Is volledig op de hoogte met alle pos. en neg. retouche en alle Doka werkzaamheden. Kan een eenvoudige opname maken. Brieven onder no 540881 F., aan het bureau van dit blad.

JONGEMAN, 21 jaar, zoon van fotograaf, met ruim 6 jaar ervaring in de fotografie, zoekt ter verdere opleiding een werkkring in de portretfotografie en/of fotohandel. Brieven onder no 540900 F., aan het bur. van dit blad.

GEDIPL. FOTOGRAAF (ongeh.) zoekt verantw. positie in atelier (portr., recl., techn.). Liefst daar, waar kans op overname bestaat. Brieven onder no 540902 F. aan het bureau van dit blad.

Jongeman, 23 jaar, met speciale ambitie voor fotografie en talenstudie, ZOEKT WERKKRING. Dipl. Mulo-A, Ned.-Eng. handelscorr.; stud. v. idem Duits. Kennis van Esperanto; vier jaren adm. erv. Brieven onder no 540937 F., aan het bur. van dit blad.

Zovelen bieden op deze pagina's iets aan, zovelen zoeken iets. Allen hebben wij wel iets dat wij zouden kunnen missen. Ga dit eens na, laat het een klein offer worden aan Uw onbekende fotografische vriend in het rampgebied.

De Bond van Ned. Amateur Fotografen Verenigingen zorgt dat hij het krijgt. Stuur een briefkaart met „Ik heb voor U..." naar **Van Neckstraat 14, Den Haag.**

---

ma", „Camera" (Zwits.), „Photography" (Eng.) en jrgn. 1950 en 1952 van „Photo-Magazin", liefst gebonden. Br. onder no 540906 F., aan het bur. van dit blad.

Gevr.: PLATENCAMERA 9 x 12, 1e klas merk, dubb. uittr., liefst neigbaar, evt. met uitw.b. lenzen, rolfilm-adapter, 6 x 9 cass. en verder toebeh. Bovendien: éénogige Reflex cam. 9 x 12 en Ikoflex 6 x 6 met toebeh. Modernste typen niet vereist, echter wel prima kwal. en uitst. cond. Br. onder no 540907 F., aan het bur. van dit blad.

Gevr.: Merk VERGR.APP. tot 9 x 12, vergr.bord 30 x 40 met verstelb. marge, ontw.-schalen 30 x 40, Cremer spotlight 250 W. en instelslede voor Macro-opn., type Novoflex of Zeiss-Ikon. Br. met bijz. onder no 540908 F., aan het bur. van dit blad.

GEVRAAGD: Oude Rolleiflex 4/4 of 6/6, Rolleicord 6/6 en kleinbeeldcamera. Klein gebrek geen bezwaar. Tevens een koffer voor Speed Graphic. Aanb. met prijsopg. onder no 540909 F., aan het bur. v. d. blad.

Gevraagd: ATELIER-INVENTARIS, zoals ateliercamera, verlichting, achtergronden, decors (voor Bruidsparen), enz., enz. Brieven met omschrijving (evt. foto) en prijsopg. aan H. Bedijs, Fotograaf te Enkhuizen.

Gevr.: DUBBEL 8 FILMCAMERA met gecoate lens en meer dan één snelheid. Uitv. omschr. met prijs aan Ir M. J. Le Clercq, Looksingel 29, Den Hoorn (bij Delft).

Te koop gevraagd: 30 cm LENS met ingebouwde sluiter, b.v. Tessar, Xenar, o. a. Aanb. onder no 540943 F., aan het bur. van dit blad.

Te koop gevraagd: MIROFLEX 9 x 12 met Tessar 15 of 16.5 cm. In goede staat. Fotohandel J. v. d. Graaf, Willemstr. 3, Heerlen.

Gevraagd: Prima ATELIERCAMERA voor technische doeleinden, formaat 13 x 18 of 18 x 24, liefst in metalen uitvoering, compleet met lens en cassettes. Aanb. onder no 540942 F., aan het bur. van dit blad.

Ter overname gevraagd: ROLLEIFLEX of Rolleicord, in prima staat, ben genegen een heel hoge prijs te betalen. Tevens passend vergrotings-apparaat, evt. afzonderlijk. Br. onder no 541541 F., aan het bur. van dit blad.

Te koop gevraagd: FOTOGRAFISCH ATELIER. Brieven met enige gegevens onder no 541535 F., aan het bureau van dit blad.

---

f 30.-; Nagel 3 x 4, 16 opn. op 4½ x 6

Apotar 3.5, Prontor SV f 160.-; Ikonta Kleinb. Novar 3.5, Prontor VS, laatste uitvoering f 175.-; Vito II met Color Skopar, compur rapid, gesynchr. etc., als nieuw. Alles ook voor ruiling. Ink., Verk., Ruil „De Cameraman", Hunzestraat 25, Tel. 21723, Amsterdam-Z.

TE KOOP AANGEBODEN: Leica IIIF met Elmar 3,5, laatste uitvoering, met vele toebehoren, o.a. als nw. Elmar 9 cm Groothoek O. Delft, Hektor 7.3 cm, 1,9; Wisselslede met toebehoren; Eldia reproductie-apparaat; Universeelzoeker; Valoy vergr.app. m. vergr.bord. Alles in één koop of afzonderlijk. Prijs nader overeen te komen. Ook ruilen. „De Cameraman", Hunzestraat 25, Amsterdam-Z. Telef. no 21723.

TE KOOP: Leica IIIc met Sonnar van Zeiss, fabrieks coated, keurige staat, compleet in paraattas, welke geleverd wordt onder garantie en er smetteloos uitziet, gaarne ruilen tegen Rolleiflex Automaat, eveneens in prima staat met bijbet. of met toebehoren. Brieven onder no 541540 F., aan het bur. van dit blad.

AANGEB.: Kleinbeeld Camera Certo Dollina, gek. afst.meter, Xenar 2,9, Compur Rapid, ouder model, nette staat, f 150.-; Foca, de Franse Leica, in zeer goede staat, gekopp. afst.meter, Oplar 3,5 coated, Spleetsluiter tot 1/500ste. Nu f 195.-. Nog vele andere bizondere aanbiedingen, ook in Kijkers en Microscope toebehoren. Wij kopen en verkopen en ruilen. Taxaties - Commissiehandel „De Cameraman", Stoppelman, Hunzestraat 25, Amsterdam-Z. Telef. 21723.

Aangeboden: „EXAKTA" 24 x 36 met Tessar f/3.5, f. 5 cm no 3047648. Zonnekap, geelf., Zeiss opsteekprisma. Xenar, f/3.5, f. 10.5 cm no 2480564, z. g. a. n. Tevens Wirerecorder „Sonofil", ook z. g. a. n. Te bevr.: Not. W. Boerlage, Stationsweg 88, Velsen.

Aangeboden door particulier: LEICA III tot 1/1000 met Summar F 1.2 No 286277, paraattas, zonnekap, als nieuw, spotprijs f 475.-. C. H. v. Zwam, Ph. Willemstraat 36, Rotterdam.

AANGEBODEN: 1 Reflex Camera 9 x 12, lens 4.5, in prima staat, voor f 80.-; 1 Reflex Camera 9 x 12, zonder lens, 3 dubbele uittrek, met 4 dubb. chassis, kwadratisch, zeer geschikt voor ateliercamera, prijs f 90.-; nieuw model Dralowid 8 mm projector, bijna geruisloos, enige malen gebruikt, voor f 245.-; Leitz Universeelzoeker voor f 65.-. Brieven onder no 540913 F., aan het bur. v. d. blad.

Aangeboden: Nieuw Omag automatisch VERGR.APPARAAT 6 x 6 f 300.- en Rolleicord 1A f 200.-, ook apart te koop. C. v. d. Poll, Sloterkade 129, Amsterdam.

K. Staats, Hoogl. Kerkgracht 10, Leiden.

AANGEBODEN: Door inruil verkregen camera's. Met 1 jaar garantie en inruilmogelijkheid: Karat 36 met Xenon 1 : 2 f 390.-; Leica 3 b verchroomd, zonder objectief f 275.-; Leica 2 zonder objectief f 225.-; Foca met 1 : 3,5 lens en tas f 275.-; Retina 2 met Xenon 1 : 2,8 f 297,50; Voigtländer Vitol 3,5 f 127,50; Certo-Dollina met 1 : 2,9 lens f 97,50; Kodak Retina met Xenar 1 : 2,8 f 147,50; Iloca met 1 : 3,5 lens f 99.-; Kodak 35 met gekoppelde afstandmeter f 297,50; Kodak Retina met 1 : 4,5 lens f 149,75; Futura met f. 2 lens f 390.-, met f. 1,5 f 575.-; Leica motor f 97,50; Reflexcamera's 6 x 6 Atoflex met 4,5 optiek f 97,50; Reflecta met 1 : 3,5 f 125.-; Flexaret met 1 : 4,5 f 175.-; Ikoflex met Zeiss Tessar 1 : 3,5, model 1951, nieuw, van f 593.- voor f 475.-; Zeiss Nettar 6 x 6 f 87.50; 6 x 9 klapcamera's Franka Rolfix met Rodenstock 1 : 4,5 compur rapid f 125.-; Ryer met Berthiot 1 : 4,5, met sperinr. f 97.50; Azur met 1 : 4,5 lens f 75.-; Zeiss Ikon met 1 : 4,5 lens f 99.-. Opname-apparaten 8 mm: Cine Master met 1 : 2,5 lens f 247.50; Cine Kodak met 1 : 2.7 lens f 135.-; Paillard met revolverkop en drie lenzen f 12.50; Dralowid projector met koffer f 197.50; Kodak 200 Watt projector f 375.-; Kodak titelapparaat 8 mm f 14.75. Foto Kino Peter Sanders, Laan van Meerdervoort 612, Den Haag. Tel. 339099. Donderdagsmiddags gesloten. Ook betaling in huurkoop mogelijk.

Te koop: Enkele keren gebruikte nieuwe TECHNISCHE CAMERA 9 x 12, dubbele looprail, zeer stabiel, alle mogelijkheden, voor verminderde prijs. Wegens overgang op groter formaat. Foto Huet Lindeman, Winterswijk.

Te koop: ROLLEI PLATENADAPTER 6 x 6, geheel compleet en z. g. a. n., in doos f 85.- franco. D. J. Zelle, Zerboldstraat 25, Zutphen.

TE KOOP: 16 mm Camera Agfa met lens 3.5, in goede staat, cassette camera, voor de eerstkomende, f 55.-. „De Cameraman", Hunzestraat 25, Amsterdam-Z.

AANGEB.: Een werkelijk pracht Camera 16 mm, Zeiss Kinamo m. Tessar 2,7, heel klein apparaat, met enige cassetten en in prima staat f 100.-. Er is er slechts ééntje van bij „De Cameraman", Hunzestr. 25, Amsterdam-Z.

Te koop: 16 mm VICTOR met revolv.kop, pracht optiek o.a. Leitz 1,5 enz., het geheel in prima staat, 4 snelheden, terug en enkelbeeld opname. Ook te ruilen. „De Cameraman", Hunzestraat 25, Tel. 21723, Amsterdam-Z.

Wij hebben nog enige 9 x 12 PERS SPORT camera's o.a. Ernemann, Goerz en Palmos vanaf f 95.-. „De Cameraman", Hunzestraat 25, Amsterdam-Z.

Advertenties en brieven op advertenties rechtstreeks zenden aan het bureau van „Foto" IJsselkade te Doetinchem. Betalingen van „Momentjes" s.v.p. op Postrek. No. 502260 van „Foto" te Doetinchem.

RESTANTEN VAN ONZE OPRUIMING: Rolleicord 6 x 6, zonder baj., Zeiss Triotar 1 : 3,8 Compur 1/300, met par.tas, 2 filters en zonnekap ƒ 260.-; Heidoscop 6 x 13, Zeiss Tessaren 1 : 4,5 met wisselmagazijn, 2 filters en tas ƒ 200.-; Agfa Billy V 6 x 9, met sportzoeker, Agnar 1 : 6,3 coated, Vario 1/200, gesynchroniseerd ƒ 50.-; Welta 9 x 12, houten kast, dubbele uittrek, Meijer Helioplan 1 : 4,5 Compur, met 3 cassetten en tas ƒ 60.-; Ica Favorit 9 x 12, kwadratisch, verwisselbare Zeiss Tessar 1 : 4,5, F 15 cm, dubb. uittrek, 2 dubb. cassetten, filmpackcassette, 2 filters en zonnekap ƒ 225.-; Schneider Isogon 1 : 4,5 F 4 cm v. Kine Exakta, coated ƒ 135.-; Leitz Elmar 1 : 4 F 9 cm, vooroorlogs, met leren etui ƒ 200.-; Retina II filter, lichtgeel, oud model ƒ 6.-; Retina II, zonnekap ø 32 mm, oud model ƒ 2.50; Filmaandruk-cassette voor Rolleiplatenadapter ƒ 6.-; Verlengkap voor Reflex-camera's 6 x 6 ƒ 1.50; Voorzetlenzen voor dichtbij ø 27 en 42 mm à ƒ 2.50; Duto O ø 25 mm en Duto's I ø 25 + 27 mm à ƒ 7.50; Duto's I klemmontuur ø 39 t/m. 42 mm ƒ 7.50; Zonnekappen ø 48 - 62 - 64 en 68 mm à ƒ 1.-; Lensdoppen ø 51 mm à ƒ 0.25; Practos Junior met etui ƒ 5.-; Actino, electrische belichtingsmeter, zeer gevoelig ƒ 32.50; Paraattassen voor Inka 6 x 6 ƒ 1.50, Flexaret III ƒ 3.-, Rondine ƒ 5.-, Movex 8 mm ƒ 7.50, Retina IA ƒ 20.-; Fanal, kleine flitser met snoer, ø 3 mm contact ƒ 5.-; Complete Extensions voor Thabes ƒ 7.50, Bosch ƒ 12.50; PF 56, geel Mignonfitting ƒ 0.50; Photoflux, type II, Edison fitting/geel ƒ 0.60; AP Platen-cassetten, normale sponning, 6,5 x 9 en 9 x 12 à ƒ 2.25; Universele ring, ø 2,5 - 10 cm ƒ 25.-; Grundner sluiter, ø 10 cm, compl. ƒ 25.-; 4-delig houten statief, zeer stevig ƒ 35.-; Heimstatief, zeer zware uitvoering ƒ 100.-; Novar 1 : 3,5 F 7,5 cm, met frontlensinstelling, Compur 1/300 ƒ 70.-; Laack Definion 1 : 4,5 F 9 cm, normaalvatting ƒ 35.-; Enna Ennatar 1 : 4,5 F 10,5 cm, Ibsor 1/125 ƒ 35.-; Agfa dubbel anast. 1 : 4,5 F 10,5 cm, Compur S 1/250 ƒ 45.-; Rod. Trinar, 1 : 4,5 F 10,5 cm, Compur 1/250 ƒ 45.-; Meijer Doppel Plasmat 1 : 4 F 10,5 cm, Compur 1/200 ƒ 75.-; Goerz Dogmar 1 : 4,5 F 12,5 cm, instelmontuur ƒ 70.-; Rod. Eurynar 1 : 6,8 F 13,5 cm, Compur 1/250 ƒ 12.50; Rietzschel Sextar 1 : 6,8 F 13,5 cm, Compur 1/250 ƒ 20.-; Meijer Doppel Plasmat 1 : 5,5 F 13,5 cm, Compur 1/200 ƒ 32.50; Zeiss Tessar 1 : 3,5 F 15 cm, instelmontuur ƒ 100.-; Roussel Stylor 1 : 4,5 F 21 cm, coated, normaalvatting ƒ 50.-; Dokafilters, 20 x 25 cm, donkergroen, donkerrood en oranje à ƒ 4.50; Hangers voor vlakfilms 9 x 12 à ƒ 2.-; Donka snijmachine, recht 19 cm, ƒ 7.50; 10 vel Gevarto, chamois, dun glanzend, zacht, 24 x 30 ƒ 4.-, idem 50 x 60, chamois, halfmat, karton, zacht ƒ 14.-. Per 100 vel Prestona, chamois, supermat, kartondik, zacht en hard 18 x 24 ƒ 20.-, idem 13 x 18 zacht ƒ 11.-; 100 vel Crumière chamois, glanzend, kartondik, normaal 18 x 24 ƒ 12.50, idem 13 x 18 chamois, halfmat, zacht ƒ 6.-, idem briefkaarten, chamois, glanzend, normaal ƒ 5.-; Hauff Corri-Color per doos ƒ 1.-; Kodak Oil Color Set ƒ 6.50; Talens cameralijm, per potje ƒ 0.25; Siemens B 16 mm, Glaukar 1 : 2,8 met tas en 1 cassette voor 15 [illegible]
per X, Oct. '52 ƒ 7.50: Inlegcassette v. Movikon K 8, voor gebruik van 2 x 8-

TE KOOP: 1 Berthiot vergr.lens 1 : 4.5 - 105 mm, prima ƒ 39.50; 1 Meyer Weitwinkellens 1 : 9 - 120 mm (13 x 18 cm) ƒ 37.50; 1 Rousel Stylorlens (coated) 1 : 4.5 - 210 mm ƒ 87.50; 1 Bessa II, gekopp. met Color-Heliar 3.5 - 105 mm, synchr. met paraattas, zonnekap en portretlens, z. g. a. n. ƒ 395.-; Uni-Rax vergrotingsapp. 6 x 6 cm met corygon 1 : 4.5 - 75 mm, in z. g. a. n. staat, heeft gekost ƒ 350.-, nu ƒ 225.-; Filmosto Filius kleinbeeldprojector, voor plaatjes en stroken, compleet ƒ 125.-, als nieuw. Foto-Filmbedrijf Gobo, Oliemolensingel 37, Enschede. Telef. 5271.

AANGEBODEN: Contax III Chroom, met Sonnar 1,5 ƒ 975.-; Exakta II met Xenar 3,5 ƒ 475.-; Speed Graphic, geheel compl. 6 x 9, nieuw. Rolleicords, Rollei-onderdelen. Speciaalhuis Film Foto Emdea, Prinsengracht 673, Tel. 35570, Amsterdam (b. d. Leidsestraat).

TE KOOP AANGEBODEN: Leica IIIc, met Elmar 3.5, veel gebruikt doch door importeur gereviseerd ƒ 375.-; Contax II met Sonnar f. 2, veel gebruikt doch prima ƒ 550.-; Voigtländer Brillant met Scherpstelling (zichtb.), in par.tas; Scopar 3.5, in Comp., sl. ƒ 250.-; Iloca II met gek. afst.meter, 3,5 lens, ƒ 210.-; Paillard L8 filmcamera met Yvar 2.8, slechts enkele malen gebruikt ƒ 360.-; Kodascope 16 mm projector (Sixteen-10) met 750 W. lamp; Ediswan Bandrecorder weinig gebruikt ƒ 550.-. GEVRAAGD: Afdrukapparaat voor filmstroken en lensje voor Emel norm. brandpunt. Foto J. v. d. Heuvel, Hoge Steenweg 28, 's-Hertogenbosch. Tel. (K. 4100) 7556. B.g.g. 5463.

AANGEBODEN: Müller & Wetzig Vergrotingstoestel „Ideaal" voor formaat 9 x 12, 6 x 9 enz. met 4,5 lens, dubbelcondensor, geheel automatisch incl. toebehoren (o.m. aparte verstrooid lichtkap en aparte kleinbeeld optiek eveneens met dubbelcondensor), Hirsch klok (nieuw) en tankverwarmingsstaaf. Alles in één koop (is in pracht conditie) ƒ 418.-! Brieven onder no 540938 F., aan het bureau van dit blad.

AANGEBODEN: Leica III A met Summar Chroom in tas ƒ 550.-; Leitz Elmar 9 cm ƒ 185.-. Speciaalhuis Film Foto Emdea, Prinsengracht 673, Telef. 35570, Amsterdam (b. d. Leidsestraat).

AANGEBODEN: Agfa Isolette, lens Apotar 4.5 met Compur Rapid en synchro aansl., nieuw met Importbewijs (nummer 364352) voor slechts ƒ 112.-; Zeiss Nettar met Novar 4.5, Prontor S sluiter, nieuw met nat.bewijs (nummer 59984), formaat 6 x 9 voor ƒ 123.-. Brieven onder no 540939 F., aan het bur. van dit blad.

AANGEBODEN: Prachtige nieuwe Kodak filminstallatie (laatste modellen projector en opname toestel) met cine belichtingsmeter voor slechts ƒ 530.-; Siemens projector en opname toestel (nieuw) voor ƒ 865.-. Brieven onder no 540940 F., aan het bureau van dit blad.

Aangeboden: Nieuwste Amerikaanse KODAK RELIANT 8 mm camera. Dubbel 8 [illegible]
71-A met 1000 Watt lamp, iets aparts, deze set met volle garantie. Nieuw!

Te koop: ZEISS NETTAR 6 x 6 cm, anastig. 4.5 Ibsor sluiter, in paraattas, met brilliantzoeker, zonnekap, 4 filters, losse afstandsmeter, compl. ƒ 120.-. Br. onder no 540874 F., aan het bureau van dit blad.

Te koop: Leitz MICROSCOOP, obj. 10x, 48x, 69x, in revolv.; oc. 5x, 8x, 10x; cond. N.A. 1,2, zijdel. verstelbaar; model 1921, ziet er uit als nieuw, weinig gebr., met bijbeh. kast. ƒ 365.-. Dallmeyer Pentac LUCHTCAMERA OBJECTIEF 1 : 2,9, F. 20 cm (8"), aangepast voor Practica of Contax S in lichtgew. uitv., met lensdoppen, zonnekap en draagband, tekent ragscherp, maar tot F4 weinig helder, ƒ 250.-; lens alléén, met flens ƒ 160.-. D. R. Kreger, Ananasstr. 109, Den Haag.

AANGEBODEN: Kleinb.patronen 36 opn. Agfa Isopan F. Apr. '53 à ƒ 3.05; Karatpatronen Agfa F. Oct. '53 ƒ 1.50; 6 x 9 Rolfilms 620 spoel: Kodak Plus X, 7 Gevapan, 4 Agfa F, alles Mrt '53 à ƒ 1.30 p. st. Foto Rouw, Kinderdijk. Tel. 223 (K. 1859).

TE KOOP: Guy portr.cam. 13 x 18, l. g. s. met f. 8 lens, 3 dubb. cassetten ƒ 40; Helimar 4.5 f. 28, in comp.; het geheel ook te ruilen tegen 9 x 12 reflex. C. Linssen, Rijksweg Zd 56, Swalmen.

TE KOOP: Kleinbeeldcamera „Retina" I, lens Xenar 1 : 3.5, F. 5 cm, no 2071096, met flitscontact en 9 snelheden tot 1/500 sec., incl. tas en afstandsmeter. In prima staat, tegen elk aannemelijk bod. Arn. Papen, Tegelseweg 115, Venlo.

Te koop: CONTAX TRIOTAR 1 : 4, f. 8,5 cm, gecoat., in lederen étui, wegens overcompleet. Prijs ƒ 200.-. Kees Hana, J. M. Molenaerplein 12, Heemstede. Tel. K. 2500 - 34455.

AANGEBODEN: Contax III Chroom, met Sonnar F. 2 ƒ 550.-; Contax III, nieuw, met Sonnar 1,5 ƒ 950.-; Contax II met Sonnar F. 2 ƒ 450.-; Leica Standaard Elmar 3,5 ƒ 150.-; Leica 3 A met Summar 2 ƒ 550.-. Vele Lenzen voor Leica - Rollei - Contax etc. etc. Speciaalhuis Film-Foto Emdea, Prinsengracht 673, Telef. 35570, Amsterdam (b. d. Leidsestraat).

AANGEBODEN: Kodak Projector 8-33, 500 Watt, koopje ƒ 450.-; Supreme 8 mm projector ƒ 200.-; Kodaskope 8.71-A met 1000 Watt lamp, nieuwste type ƒ 700.-; Kodaskope 16 mm, 750 Watt ƒ 275.-; Siemens projector, 16 mm ƒ 475.-; Filmosto kl.b. projector, geheel compleet ƒ 85.-. Speciaalhuis Film-Foto Emdea, Prinsengracht 673, Tel. 35570, Amsterdam (b. d. Leidsestraat).

AANGEBODEN: Paillard Bolex 16 mm opname camera, met Yvar 2,8 - 15 mm, Yvar 1.4 - 25 mm en Yvar 2,5 - 75 mm. Nieuw en geheel compleet, voordelige aanbieding ƒ 1400.-. M.C.M. 16 mm opnamecamera met Berth. 1.9 ƒ 375.-. Cine Kodak Magazin, 16 mm, uitwisselbaar 1.9 en Kodak Tele 114 mm 4.5 in tas, iets aparts ƒ 575.-. Speciaalhuis Film-Foto Emdea, Prinsengracht 673, Tel. 35570, Amsterdam [illegible]

AANGEBODEN: Leica III F No 536001

Te koop, wegens ziekte: PLAUBEL MAKINA III 6 x 9, laatste model, slechts enkele malen gebruikt. No SH50/823 met Anticomar 10 cm No 116480 alsm. Orthar grooth. 7.3 cm en Makinar Telé 19 cm, lederen tas, filmpackcass., rolfilmcass., 12 chassis voor platen of vlakf., filter-, zonnekap, Plaubel Blitslamp, tussenst. v. statief, matglas, voor uitzonderl. prijs van ƒ 1600.-. Voormidd. of schriftel. afspr. Doorn, Oude Boomgaardstraat 33, Den Haag.

Te koop: KINE-EXAKTA II, kl.b. spiegelreflex, in prima staat, Tessar 3,5 gecoat., in paraattas ƒ 425.-. J. N. Bruin, Spoorsingel 92, Delft.

AANGEBODEN: I. „Narita" vergrotingsapp. 6 x 9, automatisch, geheel compleet, als nieuw ƒ 300.-; II. „Opemus" vergrotingsapp. voor kleinbeeld, als nw ƒ 185.-; III. Droogapp. „Donka", 130 Volt, 24 x 30 cm, nog niet gebruikt, ƒ 30.-; IV. Snijapp. „Kap", kartelrand, nieuw ƒ 7.50; V. Vergrotingsbord tot 18 x 24 ƒ 10.-; VI. Rubberrolstrijker ƒ 5.-; VII. Kleinbeeldcamera „Vito III" Voigtländer, lens Ultron f. 2 no 3143136, gecoat. en gesynchroniseerd, compur rapid, gekopp. afstandsmeter, als nieuw van ƒ 575.- voor ƒ 450.-. GEVRAAGD: Leica 2 F. of 3 F. met Elmar f. 3,5 en toebehoren; Leitz Valoy, met lange zuil, met of zonder optiek. Brieven aan B. J. Vreeswijk, Kastanjelaan 2, Halfweg. Tel. K. 2907 - 614.

Aangeboden: LEICA III, zwart, met Elmar F. 3,5 - 5 cm, volsynchr. tot 1/500 sec. met par.tas, in z. g. st. ƒ 350.-. Han Gerritsen, Rijnauwenstraat 104, Den Haag.

BUITENGEWONE OCCASIONS AANBIEDING. Nieuwe apparaten, iets verkleurd in de etalage of weinig gebruikt. Rolleiflex met tessar 2,8, compl. in tas ƒ 600.-; Kine Exakta met tessar 2,8, id. ƒ 450.-; Karat 36 Xenar 2,0 compur rapid ƒ 380.-; Karat 12 opn. Apothar 3,5 Prontor S in tas ƒ 160.-; Agfa Movex 8 L. met bel.meter 2,8 opn. camera ƒ 400.-; Admira opn. camera 8 mm in tas ƒ 210.-; Paillard Bolex 8 mm opn. camera ƒ 340.-; Paillard Bi projector 8 en 16 mm, compl. ƒ 650.-; Paillard Projector M. 8, 8 mm ƒ 525.-; Kodascope 8/45, 8 mm Projector, 300 W. lamp ƒ 325.-; Agfa Isolette 6,3 in Vario met zelfontsp. ƒ 50.-; 12 Kodak 8 mm film panchr., afloopd. Oct. '52, p. st. ƒ 8.50; 6 Kodak idem super X, afloopd. Oct. '52, p. st. ƒ 9.-; een Tessar lens 4,5, 18 cm, in compur, sl. ƒ 100.-; Janus Epidiascope voor Foto's en pl. 8,3 x 8,3 ƒ 125.-. Alle toestellen met volledige garantie. Fotografie W. Veerman, Tel. 170, Woerden.

AANGEBODEN: Een Kodak Retina 1 Xenar 3,5, nieuw, ƒ 185.-; een Agfa Isolette Apothar 4,5 met Prontor sluiter en zelfontsp. ƒ 135.-. Te bevragen: B. Klomp, Bergweg 2, Veenendaal.

TE KOOP: Zeiss Favorite 9 x 12 camera tropenuitv., neigb., kwadr., Zeiss Tessar 4.5 - 13.5, uitw., dubb. uittr., met tas, 12 orig. cassetten, zonnek., geelf., proxar en distar lenzen, rolfilmadapt., z. g. a. n. Retina 1. Xenar 3.5 - 5, groenf., zonne- [illegible]
spoelbak, rd. gr. donkergr. dokalampen 125 V., nieuw, 9 x 12 platenrekje 9 x 12

per X, Oct. '52 *f* 7.50: Inlegcassette v. Movikon K 8, voor gebruik van 2 x 8-films *f* 5.-; Kodak Telephoto 1 : 4,5 F 38 mm, voor Ciné-Kodak 8-60 *f* 100.-; Kodak titelapparaat *f* 10.-; Canvas-hoes voor Siemens Standard projector 16 mm *f* 15.-; 16 mm spoel, Narita, met doos *f* 4.-; Diavoorzet v. Siemens 16 mm projector, v. dia's 5 x 5 en filmstroken, met speciale lens Meyer Trioplan F 13 cm *f* 50.-; Leitz 5 x 5 diaschuif *f* 12.-; Spectra-glasparel-kofferscherm 100 x 130 *f* 70.-. Wij hebben altijd interesse voor goede Occasions tegen redelijke prijzen. Fotohandel Kupferschmidt. Laan van Meerdervoort 43, Den Haag. Telefoon 332251 en 321767.

Te koop: 8 mm STEWART WARNER met 3.5 lens, uitwisselb. 4 snelheden, nog in nette staat. Het is voor niets *f* 125.-. „De Cameraman", Hunzestraat 25, Amsterdam-Z.

Te koop: Een pracht MICROSCOPE „Klein Wetzlar", compleet en goedgekeurd door de N.M.V. deskundige *f* 300.-. Het adres voor gebruikte Microscopen: Hunzestraat 25, Amsterdam-Z.

Te koop wegens overcompleet: Een in prima staat verkerende SPEED GRAPHIC Ektar 4,5, 3 dubbele cassetten, Kalart afstandmeter, gecoat. en gesynchronis., modern apparaat, heeft gekost *f* 1950.-, nu voor minder dan de helft. Ook genegen te ruilen tegen moderne Leica b.v. IIIF of Rolleiflex met toebehoren. Brieven onder no 541973 F., aan het bur. v. d. blad.

Te koop: z. g. a. n. „FUTURA" kl.b. camera no 21037 met Elor F. 1 : 2.8 - 5 cm no 30806 m. tas en zonnekap. Prijs *f* 295.-. J. Borrius, Marco Polostraat 232 III, Amsterdam (W.).

Te koop: LEITZ HEKTOR F. 1 : 1.9, 7.3 cm no 129325. Prijs *f* 150.-. J. M. Renting, 2e Oosterparkstraat 9 III, Amsterdam (O.).

Aangeboden: ROBOT KLEINBEELD-CAMERA met lens Schneider Xenar f. 2.8 no 1859683. Met lederen vormtas, zonnekap, geelfilter en Robothandleiding. Prijs *f* 500.-. H. de Vries, van Meursstraat 8, Eindhoven.

OCCASION: Plaubel Makina III met Anticomar 2.9 - 10 cm, Anticomar 4,2 - 10 cm, groothoek Rapid Orthar 6,8 - 7.3 cm, rolfilmcassette 6 x 6 en id. 6 x 9, zoekermaskers, 12 cassetten, 6 vl.f.houders, voorz.lens T 1,5, zonnekap, 2 filters, statieftussenstuk, Plaubel flits inst., lens-étui's en koffer voor de gehele uitrusting. Alles niet van nieuw te onderscheiden. Gekost *f* 2475.-, voor *f* 1800.-, in één koop. W. C. van Dijk, Utr.weg 290, De Bilt.

DAK RELIANT 8 mm camera, Dubbel 8 71-A met 1000 Watt lamp, iets aparts, deze set met volle garantie. Nieuw! *f* 1250.-. Speciaalhuis Film Foto Emdea, Prinsengracht 673, Tel. 35570, Amsterdam (b. d. Leidsestraat).

TER OVERNAME: Leica IIIc Nr 507530, in par.tas m. ident.bew., Elmar 5 cm, Summaron 3,5 cm, plus bijbeh. grooth. sp.zoeker Leitz, 2 extra cass., 2 zonnek., U.V. en geelf., draadontsp., filmschablone, 2 ontw.tanks, tesamen gekost *f* 1385.-, tegen aann. bod. Br.: C. Wakkerman, Turfsingel 33 1a, Groningen. Telef. 29712 (na 20 uur).

TE KOOP AANGEBODEN: Rolleiflex 1951 met id. bev. Tessar f. 2.8, synchroon voor blitzl. tot 1/50. Voor electronenflits alle snelheden. Camera no 1119395 Zeiss Opton no 536221, 80 mm, in goede staat, met tas, zonnekap en geelfilter, wegens overcompleet *f* 550.-. Tevens Vulcanoid camerakoffer voor Speed Graphic 45 van *f* 133.25 voor *f* 75.-, splinternieuw. F. J. van Mierlo, St Antoniusstraat 10, Eindhoven. Tel. K. 4900 - 7501.

Te koop: FLEXARET 6 x 6 reflex, in zeer goede staat, lens 4.5 coated, met paraattas, filters, zonnekap enz. *f* 175.-. W. Prangsma, St Jansweg 14, Eindhoven.

Te koop: ROBOT II, extra veerwerk. Zeiss Biotar F 2 - 4 cm, coated, Zeiss Sonnar F 4 - 7½ cm, coated, reprostatief 24 x 24 mm, reprostatief 6 x 6 cm, ring voor lens in vergr.app., zonnekap, 5 n. cassetten, 2 t. cassetten, condensator flits; 2 Robot boeken, statiefdraaikop *f* 450.-. Lamstraat 9, Houtensepad, Utrecht.

TE KOOP: Complete 8 mm Film uitrusting t.w. Camex dubbel 8 met instelb. 1.9 optiek coated en verw.b., 4 snelh., enkelb., terugwind, enz., in tas, met papieren; Eumig P II Projector, 400 W. - 220 V., scherm, titelapp. en plakpers. Vraagprijs *f* 625.-. B. v. WINGEN, Kapelle-Biezelinge (Z.).

TE KOOP: Müller u. Wetzig 6 x 6 Vergr.app., prima, dubb. cond., lens M. u. W., F. 4.5 - 9 cm, m. balg, vergr. 1 : 1 tot 1 : 10, witte knoppen v. fijninst., compleet met vele maskers en roodfilter, hoes en vergr.bord 18 x 24. Prijs *f* 360.-. J. A. Donker, Kleiweg 18, Gouda. Telef. 2521 (K. 1820).

TE KOOP AANGEB.: Victor Geluidsprojector 16 mm compl. *f* 1000.-; Bell & Howell geluidsprojector in orig. verpakking *f* 2500.-; Debrie-Geluidsprojector 16 mm, 1951, met stalen venster *f* 2400.-; Siemens Zaalprojector 16 mm *f* 650.-; Siemens Heimprojector 16 mm *f* 425.-. Inkoop-Verkoop-Ruil, Speciaalhuis Film-Foto Emdea, Prinsengracht 673, Telef. 35570, Amsterdam (b. d. Leidsestraat).

AANGEBODEN: Leica III F No 536001 met Elmaren 5 cm, 9 cm en 3.5 cm en universeelzoeker, samen voor *f* 975.-; Reflecta II, 6 x 6 reflex Prontor S, lens 3.5 voor *f* 165.-; Meister Korelle Reflex 6 x 6 met Primotar 3.5 voor *f* 465.-; Bell en Howell 8 mm projector, 500 Watt, z. g. a. n. *f* 575.-; Mannesmann Electr. flits, bijna nieuw, werkt prima, voor *f* 350.-. Serieuze reflectanten 14 dagen op proef. Vergrotingstoestellen kleinbeeld *f* 85.-; 6 x 9 en 6 x 6 voor *f* 95.-. Bussen Plus X-film voor Leica, per bus van 60 meter *f* 40.-. Bromide kaarten, glanzend, hard en normaal, van bekend merk en prima *f* 5.80 per doos: per 100 dozen *f* 525.-. Brieven onder no 540914 F., aan het bur. van dit blad.

AANGEBODEN: Viooh zoeker voor Leica *f* 85.-; 16 mm Geluidsfilm „Gouden Banden" (Kroningsfeesten), ± 600 m, tegen elk aann. bod; Kodascope 8 (oud model), iets voor knutselaar *f* 30.-. Imagon, Burgwal 32, Kampen. Tel. 908.

TE KOOP AANGEB.: Stenen Ontwikkeltanks, 120 L. *f* 20.-; Natrium-Kwikinst., 220 V. *f* 115.-; Biogon 2.8 (groothoek) voor Contax *f* 275.-. Aanvr.: Emmastr. 11, Rijswijk. Tel. 119967 (K. 1700).

Te koop: ICA DRESDEN PLATEN-CAMERA 6 x 9 met Ica Novar Anastigmaat f/6.8, f. 10,5 cm no 474116. Sluiter Z.B. 1/25-1/50-1/100 met 2 platen- en een filmpak chassis, in prima staat voor *f* 35.-. Brieven aan M. P. Moerbeek, Stationstraat 27, Bergen op Zoom.

Aangeboden: GROOTHOEKLENS KINE EXAKTA: Berthiot 1. - 3.5 F 40 gecoat. *f* 97.50. Br. onder no 540916 F., aan het bur. van dit blad.

AANGEBODEN: Siemens 8 mm camera, dubbel 8, met Rodenstock Sironar f. 2.2, met terugwikkelinricht., telelens, groenfilter en lederen tas, zéér weinig gebruikt. Prijs *f* 275.-. Adres: J. Schimmel, Grotestraat 66, Goor (O.). Tel. 753.

TE KOOP: Foca kl.b. cam. no 36435 B f/3,5 f. 5 cm, gecoat., gekopp. afst.m., gesynchr., tijden 1/25—1/1000 sec. Compl. m. zonnek. en geelf. en flitsapp. Prijs *f* 300.-. Adres: C. v. Zutphen, Billitonkade 66, Utrecht.

Aangeb.: ROLLEIFLEX 6 x 6 (no 473595), Tessar 3,5 (no 832856), sluiter tot 1/500 sec., slingertransport, in goede st., in tas, uiterste prijs *f* 225.-. Brieven onder no 540920 F., aan het bur. v. d. blad.

Te koop: ROLLEIKIN, als nieuw, voor Rollei type 1950, *f* 50.-. GEVRAAGD: kl.b. camera b.v. Retina of Vito (gesynchroniseerd). Brieven onder no 540921 F., aan het bur. van dit blad.

Speelbak, rd. gr. donkergr. doka lampen 125 V., nieuw. 9 x 12 platenrekje, 9 x 12 ontwikkelbak, ontw.schalen, doka lamphouders. Zeiss Ikon, autom. Vergr.app., 9 x 12, Novar 6.5 - 13.5. Jaargang '51 en '52 Foto, alsmede enkele fotoboekjes. Snipstraat 8 B rd, Dordrecht.

DIVERSEN :

FOTOHANDEL ter overname aangeboden, gelegen op goede stand, plaats in Gelderland. Voor uitbr. vatbaar. Desgew. te huur of huurk. Kans v. jonge kracht, die zelfst. wil worden. Br. onder no 540904 F., aan het bur. van dit blad.

MODEL HEER, 26 jr, donker type, veel actie, b. z. a. Brieven onder no 540912 F., aan het bur. van dit blad.

VR. MODEL gevraagd voor studie, Portret en figuur. Oosten des lands. Geen publicaties. Brieven met opgave v. verl. honorarium onder no 540929 F., aan het bureau van dit blad.

Door Fotograaf CONTACT GEZOCHT met alleenstaande fotografe, max. leeftijd 35 jr, repr. verschijning, volledig op de hoogte met Fotohandel en/of fotografie, event. in bezit van diploma's (niet noodzakelijk), voor een nieuw te openen 2de zaak. Br. met uitv. inlichtingen, levensbeschrijving en recente pasfoto onder no 540935 F., aan het bur. van dit blad.

RUILEN :

WIE RUILT mijn Zeiss Ikonta 6 x 6 (nieuw) met Tessar 1 : 3,5 (coated en gesynchroniseerd), in Compur Rapidsluiter voor kl.beeld camera b.v. Retina of Vito, eveneens in prima staat. Br. onder no 542188 F., aan het bureau van dit blad.

RUIL aangeboden: z. g. a. n. gekoppelde kleinbeeld „Futura" Nr 22317, Xenar, 2,8 - 4,5 cm, 3 filters, zonnekap, par.tas. GEVR.: Kleinbeeldreflex. Brieven: Deurningerweg 8, Borne (O.).

Tob toch niet langer

Het juiste boekje uit de Fotoserie geeft er de oplossing voor. Volledig prospectus zendt U de Afd. Boekhandel van Uitgevers Maatschappij „C. Misset" N.V. te Doetinchem

---

Advertenties en brieven op advertenties rechtstreeks zenden aan het bureau van „Foto" IJsselkade te Doetinchem. Betalingen van „Momentjes" s.v.p. op Postrek. No. 502260 van „Foto" te Doetinchem.

Door inruil verkregen

CAMERA'S

Baldina 24 x 36 mm met Victar F 2,9 in Ovus sluiter, 10 snelheden tot 1/200 sec. in tas f 89,—. Baldini 24 x 36 mm met Schneider F 3,5 coated in Compur Rapid, als nieuw f 125,—. Beltica 24 x 36 mm met Meyer Trioplan F 2,9 coated in Cludor, gesynchroniseerd f 135,—. Iloca 24 x 36 mm met F 3,5 in Prontor S met synchro-contact f 225,—. Baldinette 24 x 36 mm met Baltar F 2,9 Prontor S met synchro-contact f 95,—. Kodak Retina IA 24 x 36 mm met Xenar F 3,5 Synchro-Compur, laatste model, met paraattas f 225,—. Leica met Summar F 2 (zwarte uitvoering), in paraattas f 325,—. Zeiss Ikonta 6 x 6 cm met Novar F 3,5 coated, gesynchroniseerd f 159,—. Zeiss Nettar 6 x 6 cm met Novar F 4,5 Prontor S en synchro-contact f 139,—. Zeiss Nettar 6 x 6 cm met Novar F 4,5 Prontor S en synchro-contact, laatste model, in tas f 135,—. Contax II A 24 x 36 mm met Sonnar F 2,0 coated en synchro-contact, laatste model f 975,—. Kine Exacta 24 x 36 mm met Zeiss Tessar F 2,8 in tas f 425,—. Futura 24 x 36 mm met Elor F 2,8 Compur Rapid f 275,—. Futura 24 x 36 mm met Evar F 2,0—5 cm. Compur Rapid f 350,—. Contax II 24 x 36 mm met Sonnar F 1,5 coated in paraattas f 695,—. Voigtländer Prominent 24 x 36 mm met F 2 en gekopp. afstandmeter f 495,—. Argus 24 x 36 mm met F 3,5 coated en gekoppelde afstandmeter in tas f 125,—. Kodak Retina 24 x 36 mm met Xenar F 3,5 Compur Rapid en synchro-contact f 179,—. Foca 24 x 36 mm met Oplar F 3,5—35 mm f 195,—. Rixa 6 x 6 cm met metalen tube F 7,7 en synchro-contact f 39,—. Rixa 6 x 6 cm met F 4,5 coated in Prontor II, 9 snelheden f 69,50. Voigtländer Bessa 6 x 6 cm met Vaskar F 4,5 Prontor S en synchro-contact f 125,—. Voigtländer Brillant 6 x 6 cm met F 6,3 in Pronto gesynchroniseerd f 75,—. Pucky 6 x 6 cm met F 7,7 f 35,—. Agfa Isolette 6 x 6 cm met Apotar F 4,5 in Prontor S met synchro-contact in paraattas f 125,—. Super Ikonta 6 x 6 cm met Zeiss Tessar F 3,5 Compur Rapid, in tas f 295,—. Zeiss Nettar 6 x 6 cm met Novar F 4,5 coated in Pronto S met ingebouwde zelfontspanner, als nieuw f 95,—. Aiglon 6 x 6 cm met Angénieux F 4,5 f 65,—. Franka Solida 6 x 6 cm met Radionar F 2,9 Compur Rapid en synchro-contact f 149,—. Voigtländer Perkeo 6 x 6 cm met F 4,5 Pronto en synchro-contact f 110,—. Zeiss Nettar 6 x 9 cm met Novar F 4,5 Prontor S, als nieuw f 125,—. Voigtländer Bessa 6 x 9 cm met Vaskar F 4,5 Prontor S en synchro-contact, compleet met paraattas f 125,—. Wirgin 6 x 9 cm met Schneider F 4,5 coated Prontor S gesynchroniseerd f 95,—. Voigtländer Bessa II 6 x 9 cm met Color Heliar F 3,5 in synchro-compur, laatste model f 495,—. Voigtländer Bessa 6 x 9 cm met Skopar F 3,5 in Prontor S f 195,—. Kinax „Rivièra" 6 x 9 cm met Berthiot F 4,5 coated, Newton zoeker en synchro-contact f 95,—. Ihagee 6 x 9 cm met F 4,5 Prontor II ingebouwde zelfontspanner, synchrocontact, filter in tas f 49,50. Zeiss Nettar 6 x 9 cm met F 4,5 Prontor S en synchro-contact f 125,—. Zeiss Ikon 6 x 9 cm met Zeiss Tessar F 3,5 coated, Compur, synchro-contact, als nieuw f 195,—. Ihagee Reflex 6 x 9 cm met Zeiss Tessar F 4,5—12 cm en 3 chassis f 89,—. Kodak Box-camera 6 x 9 cm, model E, met flitshouder en tas f 35,—. Belfoca 6 x 9/6 x 6 cm met F 4,5 coated en synchro-contact f 69,50.

ONDERDELEN VOOR DE ROLLEIFLEX

Oranje-, groen- of geelfilter voor Tessar F 2,8 per stuk f 7,50.

KLEINBEELDPROJECTOR

Philips voor filmstroken 18 x 24 mm compleet met koffer f 59,—.

„FOKA" N.V.

Admiraliteitsstraat 8 abc — 2e Middellandstraat 23
ROTTERDAM — Tel. 22242 - 24422 - 24644

De sensatie van het jaar, de CeBeI

Een electronenflits voor een prijs.... die de amateur kan betalen!!

EEN LICHTGEWICHT ELECTRONENFLITS VAN 1 KG., 1000 FLITSEN MET ÉÉN STEL ANODEBATTERIJEN. OP NET-AANSLUITING NOG GEEN CENT PER 1000 FLITSEN. LAMP GEGARANDEERD VOOR 25.000 ONTLADINGEN, DUS ONBEPERKTE LEVENSDUUR. FLITSTIJD 1/700 SEC. OPLAADTIJD CIRCA 8 SEC.

Fl. 197.50

Importeur : C. Boonen & Co. N.V.
Herengracht 14 - Amsterdam-C.

PAILLARD
M 8 PROJECTOR

DE MEEST MODERNE 8 mm PROJECTOR

Zeer grote lichtsterkte. Sierlijke uitvoering. Eenvoudige bediening. Stabiel filmbeeld. Onovertroffen projectie. Acoustisch signaal bij te langzame projectie.

Beeldstreepverstelling door verstellen van de film zelf zonder dat het gecentreerde beeld op het scherm wordt veranderd.

Terugspoeling óf met de hand óf met een snoer direct op de motor.
Twee regelbare voeten aan de voorzijde van het apparaat.

L 8-camera
„onovertroffen"

EN vanzelfsprekend is dit een geheel metalen apparaat, dat Zwitserse deugdelijkheid paart aan mooie vormgeving. Materiaal is niet gespaard; U zult geen inferieure onderdelen aan dit Kroonjuweel der Zwitserse fijnmechanische industrie ontdekken.

PAILLARD VEROVERDE ZELFS IN ENIGE JAREN TIJD DE U.S.A.

Bruikbaar op 110 V, 125 V, 145 V, 220 V en 250 V. Bovenspoelarm is tevens draaggreep. Nieuwe filmleiding. Kinderlijk eenvoudig inleggen van de film. Automatische filmlustrekker behoedt Uw film tegen beschadiging. 500 Watt lamp. Coated Kern objectief 1,6. Brillante projectie. Nieuw filmtransportsysteem beschermt film en geeft stabiel beeld.

VRAAGT INLICHTINGEN AAN UW FOTOHANDELAAR.

ALLEENVERKOOP :

EERSTE NEDERLANDSCHE FOTOGROOTHANDEL VAN 1868

v/h E. FISCHEL JR N.V.

AMSTERDAM-C. - Gelderschekade 86-88 - Telefoon : 45001 - 42834 - 45377

Nieuwsgierig ...

... is een fotoamateur evenzeer als een vakman. Maar dan moet het negatief ook tot-en-met gedetailleerd zijn. Zulke negatieven krijgt U met de Sixtomat J. Deze belichtingsmeter is zo nauwkeurig geijkt, dat U precies het juiste diafragmacijfer kunt instellen, zoals ook de kleurenfotografie dat eist. — Zowel de lichtmeting als de objectmeting hebt U er even eenvoudig mee in de hand.

Sixtomat J

EEN BELICHTINGSMETER VAN GOSSEN

Importeur: J. P. VOS' Cinefoto-Import N.V. DEN HAAG

Een moderne camera voor moderne mensen

De Voigtländer Vitessa
24 x 36 mm

Practisch de enige camera, welke bliksemsnel paraat is. Deze camera is voorbestemd voor snelle opname-series. — Automatisch filmtransport en sluiterspanning, gekoppelde afstandmeter, kortom vol-automatisch. Volkomen onafhankelijk van de licht-omstandigheden door combinatie van zeer hoge lichtsterkte met verbazingwekkende scherptepreestatie. Deze camera is eveneens uitstekend geschikt voor zorgvuldig overwogen artistieke opnamen. Voor kleuren-opnamen is deze camera uniek, en bij dit alles bijzonder eenvoudig in de bediening.

Vitessa met Ultron F 2 in Compur Rapid van 1 : 1/500 sec. met synchroon contact

Prijs f 523.-

Voigtländer VITESSA

ILOCA Ia

met Ilitar 2,9, volgesynchroniseerd, rompontspanner en sperinrichting met Prontor S sluiter **f 169.-**

ILOCA IIa

met Ilitar 3,5, volgesynchroniseerd, rompontspanner en sperinrichting met Prontor S sluiter. *Gekoppelde Duitse* kleinbeeldcamera voor slechts **f 274.-**

ILOCA STEREO II

met 2 Ilitar objectieven 1 : 3,5 f = 3,5 cm, beeldgrootte 24 x 23 mm **f 470.-**

ILOCA FILTERS, schroefvatting, in étui ..... f 9.50
ILOCA ZONNEKAPPEN, schroefvatting ..... f 6.90
ILOCA PROXIMETER, schroefvatting ..... f 50.–

Vraagt Uw fotohandelaar inlichtingen

IMPORTEUR:

BOAS FOTO-IMPORT

Groenburgwal 69 - Tel. 35684-35863 - Amsterdam C.

Veilinggebouw „DE VIJZEL"

Keizersgracht 616 - Amsterdam - Tel. 37167

FOTO, KINO FILMS EN INSTRUMENTEN
kunnen dagelijks bijgevoegd worden

Magazijngoederen, Winkelinventaris e.a. kunnen ook ter plaatse door ons geveild worden. — Vraagt condities.

Makelaar N. C. A. J. Groenendijk, Veilinghouder.

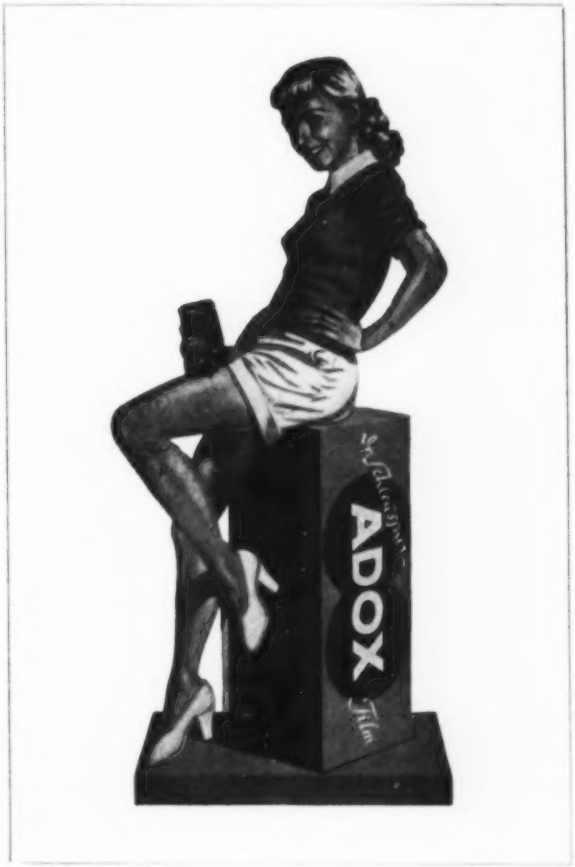

Sinds 1898

„LERO 222"

VLOEIBAAR ADHAESIEF

v. h. krimp- en rekvrij opplakken v. foto's

Zie het artikel v. d. heer Helfferich in FOTO d.d. Juli 1950 en van wijlen de Heer C. J. van Ledden Hulsebosch in FOCUS van 20 Aug. 1949

Thans ook in tubes leverbaar

Alleenvertegenw. voor Nederland: „TOM PAPIER", Nieuwe Hilversumseweg 4, Bussum

Via de fotohandel leverbaar

CHEMISCHE FABRIEK „LERO" DUIVENDRECHT
TEL. OUDERKERK A/D AMSTEL 365 (K 2973)

OSRAM

VOOR LICHT IN DE DUISTERNIS

VERKRIJGBAAR BIJ DE FOTOHANDEL

ALLEENVERKOOP: ANIMEX-HAARLEM

8e Jaargang no 2 — Februari 1935

FOTO

WAARIN OPGENOMEN „KLEINBEELD FOTO"

UNIVERSEEL TIJDSCHRIFT VOOR FOTOGRAFIE

Officieel Orgaan van de Bond van Nederlandse Amateur Fotografen Verenigingen.
Officieel Orgaan van de Nederlandse Fotografen Kunstkring.
Redactie: D. Helfferich.

•

Redactie adres: IJsselkade 32, Doetinchem. Telef. 341 en 342. Redactieraad: Dr H. J. van Opstall, Dr J. J. M. van Santen, G. A. W. Wagenaar, N. C. A. J. Zomer N.F.K.

•

Uitgave: Uitg. Maatschappij „C. Misset" N.V., Doetinchem; postgiro abonnementen 502259, postgiro advertenties 502260; postgiro afdeling Boekhandel 502258. Postrekening voor België, Antwerpen no 508163. Telefoon Doetinchem 341 (5 lijnen).

•

Verschijning: Maandelijks op de Vrijdag omstreeks het midden van de maand, behoudens bij bijzondere evenementen.
Abonnementsprijs: ƒ 9,90 per jaar bij vooruitbetaling voor leden van bij de Bond van Nederlandse Amateur Fotografen Verenigingen aangesloten verenigingen en clubs - voor niet-leden ƒ 11,— per jaar bij vooruitbetaling; voor het buitenland (behalve België) ƒ 12,50. Abonnementsprijs voor België frs 225 per jaar bij vooruitbetaling. Losse nummers ƒ 1,—, in België frs 20.

•

UIT DE INHOUD

	blz.
„Technische gegevens"	29
Electronische flitsapparaten	31
Fototentoonstellingen . 30,	58
Jan Schiet N.F.K.	59
Cartier-Bresson	47
Op de Snijtafel	48
Film	53
Bondsnieuws	54

Foto op de omslag van Cor van Weele

VAN DE REDACTIE

Een goed vriend van FOTO wees dezer dagen op een tekortkoming, die hij zelf niet als zodanig voelde, doch die anderen naar hem was gebleken zelfs als een bewuste onthouding ervaren. Het onderwerp is al oud, en naar wij meenden was de discussie daarover reeds lang verstild. Dit blijkt dus niet zo. Men voelt het als een gemis, dat niet steeds technische gegevens bij een foto worden vermeld. Laten wij er daarom direct bijvoegen, dat wij in den vervolge vaker deze dus zo begeerde gegevens zullen vermelden, zo die zijn verstrekt. Doch laat ons tevens opmerken, dat wij het daarmee eigenlijk niet geheel eens zijn.

Het meest opvallende voor ons was wel de vernomen opvatting — die door anderen gedeeld bleek te worden — dat sommige fotografen deze gegevens met opzet niet zouden willen vermelden. Dit is pertinent niet waar, en ook wel waar. Het is slechts: wat verstaat men hier onder „opzet"? Indien bedoeld is: een recept (het opneemrecept) geheim trachten te houden, is het pertinent niet waar. De man die met geheime middelen werkte is heus omstreeks 1925 uitgestorven, en indien iemand op zijn informatieve vraag een vaag antwoord krijgt of slechts een raadselachtige blik, dan kan het goed zijn dat hij zich afvraagt of die blik niet eerder betekent: het gaat hier om subtiliteiten, en hoe kan ik je die nu uitleggen, zolang je nog niet die grote ervaring hebt die ik verkreeg.

Indien dit „opzet" begrepen wordt als: bewust niet vermelden, omdat een ander er toch niet veel aan heeft, dan is het wel waar. Want wat heeft men aan technische gegevens, bijvoorbeeld bij een kunstlichtopname. Het zou alleen waarde hebben, indien dan een situatieschets werd gegeven van de opstelling, met de afstanden en hoogte der lichtbronnen tot in centimeters nauwkeurig gemeten, de aard der lampen plus hun reflectoren, de tint van de omgevende muren. En zo zou men eigenlijk voort moeten gaan tot en met het merk van het vergrotingsapparaat en de daarin geplaatste lichtbron. Zo men dit volledige recept zou navolgen, zou het resultaat nog anders uitvallen, omdat bij een portret de huidkleur niet dezelfde zijn zou, en bij een interieur de constellatie anders. En de man achter de camera niet dezelfde.

Zie, dit is het gevaar van technische gegevens, men wil ze zien als een recept, en dat gaat niet. Indien men ze beschouwen wil als een interessante noot, als een: zo werkt deze man dus, hij schijnt de voorkeur te geven aan dit type camera, en hij bereikt dat toch maar op dat soort film, dan zijn wij het er mee eens. Bij een volgende prent zal men dan bemerken, dat een ander minstens evenveel gedaan krijgt van een geheel andere film. Indien men er aan ontleent: zij schijnen bij kunstlicht toch zo rondom een halve seconde te belichten, dus met 1/25 schijnt het hun ook niet te lukken, dan is dat goed, doch als men bij een stadsgezicht concludeert: hij maakt 1/25 uit de hand, dus dat kan ik veilig ook doen, maakt men een fout. Bent U ook zo goed uitgerust in de armen als hij was, en is Uw hand even vast? Hebt U de geluksfactor dat deze foto toch scherp werd wel in aanmerking genomen? Technische gegevens hebben slechts zin, indien zij met critische geest worden bekeken, en die critische instelling kan slechts hij hebben, die de subtiliteiten beseft.

Zij kunnen ons technisch besef verruimen en onze waardering voor de prestatie vergroten, zij kunnen ons desnoods op de duur doen besluiten tot ander materiaal of een andere werkmethode, zij kunnen ons misschien doen bevroeden dat er iets fout is in onze methode van belichten of afwerken, doch een recept zijn zij nooit.

DEZE EERSTE FEBRUARI

Toen wij in de vroege uren van die ruige Zondagmorgen de eindeloze reeks van rampen door de genadeloze Telex zagen neertikken — hoevelen beseften toen, dat elke dijkbreuk opnieuw weer voor zovelen een ramp betekende — dachten wij aan de vele vrienden, waar FOTO pleegt te glijden door een brievenbus, die nu onder water verdween. Niet dat wij hen allen kennen, of hun brievenbus, of hun donkerekamer, zij kennen ons eerder door ons geschrijf in FOTO. Wij weten alleen, dat vaak brieven beantwoord zijn van mensen op Texel, langs de Waterweg, rondom Dordt, in West-Brabant, in Zeeland en op de Zuidhollandse eilanden. Wij kennen hen niet, en toch. Vrienden, wij waren zo aardig bezig met de wederopbouw, en kunnen nu overnieuw beginnen. Wij zullen het klaren, als natie, en U zult het klaren. Want nooit is de Nederlander vasthoudender en verbetener dan wanneer hij vecht tegen zijn oude erfvijand: het water. Wat U ook verloor, het gehele land verloor het met U!

Wij vroegen ons af, hoe nog anders te helpen dan zoals de gehele Nederlandse natie direct en spontaan ging helpen, bleef en blijft helpen. Er zal hier nog een taak liggen — waarvan de omvang pas na weken te beoordelen zal zijn — voor de persoonlijke vriendendienst van de ene amateur die iets missen kan tegen de andere amateur die zijn spulletjes verloor, en waar is deze taak beter ondergebracht dan bij de Bond met zijn uitstekende, regionaal verdeelde bestuursapparaat. Dit kan straks bekeken worden. De Bonefo werkt reeds voor de fotohandelaar. En wij vroegen ons af of daarnaast nog wel meer moest komen. Dan ontstaat ontaarding in snipperacties en deze hebben de gevaarlijke kwaliteit, de mensen moe en beu te maken. En dat mag onder geen voorwaarde.

Dit heeft tot het besluit gevoerd, waarbij door de uitgeefster, de N.V. „C. Misset", *f* 15.000,— is overgedragen aan het Nationaal Rampenfonds. Dit wordt niet vermeld uit zelfverheffing, doch opdat men weet, welk standpunt wij in deze meenden te moeten volgen.

Dat wij daarnaast een elk die zich tot ons wendt, naar beste vermogen willen dienen, spreekt vanzelf.

•

De firma C. Boonen & Co. N.V. ontving het volgende telegram van de firma Linhof in München:

„Mit Erschütterung lesen wir von dem grossen Unglück das über Teile Ihres Landes hereingetroffen ist stop wir möchten unsere Verbundenheit zum Ausdruck bringen und Ihnen zur Linderung der Not den Betrag von Tausend Hfl. zur Verfügung stellen stop wir bitten Sie den Betrag den zuständigen Stellen zu überweisen stop Devisengenehmigung ist uns zugesagt und werden wir Ihnen den Betrag rückvergüten."

Dit bedrag is door de firma Boonen ter beschikking gesteld van het Nationaal Rampenfonds.

•

De firma Foka N.V. te Rotterdam verzocht ons het volgende op te nemen:

Van verschillende zijden mochten wij medeleven ontvangen met de ramp, welke onze firma heeft getroffen. In het bijzonder danken wij de Directie van de N.V. Kodak, die ons drie leden van het personeel afstond om ons te helpen uit de chaos te komen. Ook zijn wij de firma Meylink zeer erkentelijk voor het afstaan van twee bedienden. Aan allen, die onze firma hebben geholpen, onze hartelijke dank.

VEROUDERD?

Dezer dagen kwam ons bij een zolderopruiming een twintigtal „Vacublitze" van Osram in handen. U weet nog wel: met folievulling; alsof zij met zilverpapier gevuld zijn. In zoveel jaren hebben wij die nu niet meer gezien in Nederland. Zij werden totaal verdrongen door de Photoflux met zijn draadvulling. Alleen wij, bevoorrechten die de Photokina regelmatig gingen bezoeken, zagen deze folievullingen daar nog steeds in reeksen uitgestald.

Wat doe je zo met die oude pitjes? Een geschikte, niet te belangrijke gelegenheid scheppen om te proberen of zij nog gaan. Zij waren van pl.m. 1936, en gingen nog best. Doch wij hebben een merkwaardige ervaring opgedaan. Wij zijn aan het meten geslagen en kwamen tot een conclusie. Wij zetten de experimenten voort met de thans verkrijgbare Osram flitslampen en kunnen nu het volgende opmerken: Een folielamp „brandt" veel sneller „op" dan een draadlamp. Hij heeft ook een geheel andere aanlooptijd. Zij die een X en een M flitscontact op de sluiter hebben, dienen folielampen af te vuren met het X-contact. De flits komt er direct in als de sluiter opent en is veel eerder gedoofd dan de sluiter dicht is. Bij de gemengde types van Osram (folie plus draad) moet het M-contact worden gebruikt. De folie zorgt voor een snel stijgende lichtpiek en het draad voor een langzaam uitglijden daarvan. De sluiter gaat dan al dicht als de lamp nog licht uitstraalt. De folielamp is dus zeer geschikt voor pseudo gesynchroniseerde sluiters, dus de sluiters die contact geven bij het openen der lamellen. De folielamp XP heeft een brandduur van 1/200 sec. en daarop moet men zijn belichtingstijd baseren.

•

DRENTHE FOTOGRAFEERT

Onder deze titel hebben Assen, Emmen en Coevorden gezamenlijk een tentoonstelling ingericht, die op 31 Januari en 2 Februari (feitelijk veel te kort!) in Assen te zien was. Het is ons reeds vaker opgevallen, dat gebieden die zich geïsoleerd voelen, de handen ineen steken en aldus een vriendschappelijke band scheppen, een band waarnaar zij in ander opzicht, nl. met andere delen van ons landje, zozeer hunkeren. Drenthe is zulk een „uithoek", Limburg, om een tweede voorbeeld te noemen, voelt zich ook zulk een uithoek. Het is dan heel moeilijk, deze mensen er van te doordringen dat zij allerminst minderwaardig zijn, zelfs in hun werk meer presteren dan sommige verenigingen in bv. het Westen des lands (waar zij dan tegenop zien). Dit minderwaardigheidsgevoel is begrijpelijk, want men mist te zeer regelmatige vergelijking, én regelmatige opinie van-buiten-af. Zij beseffen niet, dat zij juist hierdoor — in het gevoel zo uiterst matig in prestatie te zijn — zich meer dan elders inspannen en daardoor sneller omhoog komen, en reeds snel op zeer goede werkers zouden kunnen bogen (zo zij dit wisten).

Dit viel ons weer op in Drenthe, waar niet minder dan 108 foto's waren opgehangen en zulks in een kwaliteit, die van zeer goed tot goed gehalte varieerde. Wij konden geen enkele foto aanwijzen (waarom men ons vroeg, o teken van onzekerheid), die wij zelf zouden hebben geëlimineerd. Natuurlijk, er waren zwakkere broeders tussen, bijv. in technische uitwerking, maar die hadden dan toch weer iets, dat te maken heeft met idee en vormgeving, en daarom toch van belang zijn. Het is ons hier een behoefte, Bravo Drenthe te zeggen, en dat menen wij. Wij zagen de prestaties anderhalf jaar geleden, en wij zagen ze nu. Men is met sprongen vooruitgegaan. Er is en wordt hard gewerkt, met volle liefde en toewijding. Aan het eigen werk, en aan het opleiden van de clubbroeders.

•

OPGAVE VAN NATIONAAL INGESCHREVEN HANDELSMERKEN VOOR DE FOTOBRANCHE

samengesteld door Van der Graaf & Co.'s Merkenbureau N.V., Amstelstraat 14—18, Amsterdam-C. Dit bureau verstrekt aan lezers, mits onder vermelding van ons blad, kosteloos volledige copie van een in de hieronder afgedrukte rubriek vermeld depot, hetwelk hen interesseert.

Verzetstermijn tot 25 Februari 1953.

Plascaflex, 112424. Dr K. Heynderickx, H. de Grootstraat 17a, Den Haag, fotografische en cinematografische apparaten.

ELECTRONISCHE
FLITSAPPARATEN
DIE THANS OP DE MARKT ZIJN

Er is ons enige keren van lezerszijde gevraagd, of we niet een overzicht zouden kunnen geven van de thans verkrijgbare electronische flitsapparaten, en dan met prijzen er bij, en met commentaar.
Men vroeg ons daarmee niet minder dan een afwijken van een principiële gedragslijn, nl. geen prijzen te noemen in het redactionele deel, doch dit is overkomelijk, want principes zijn zaken die van tijd tot tijd onderzocht dienen te worden op hun bestaansrecht. Wij kunnen ons voorstellen, dat men eens vergelijken wil. Een ander moeilijk punt is, dat juist bij deze apparatuur de zaak pas goed aan het rollen is, en bij wijze van spreken de situatie van week op week verandert. Dit terrein biedt nog volop gelegenheid aan vindingrijkheid en initiatief, om toegepast en beproeld te worden, om een fabriek(je) op touw te zetten, om andere onderdelen te gebruiken. Dit overzicht is dus min of meer een eendagsvlieg, en over enige tijd noch volledig, noch meer geheel juist in zijn gegevens en prijzen. Zowel het een als het ander blijft veranderen.
Het gaat hier immers om een electrische schakeling, die in wezen zeer eenvoudig is: een condensator wordt in langzaam tempo volgestopt met electriciteit, en mag zich bij een druk op de knop spontaan ontladen door een buis, waarvan de gasvulling mede bepalend is voor de kleurtemperatuur.

Wij hebben diverse importeurs uitgenodigd ons gegevens over de door hen gevoerde apparatuur te verstrekken, en wij zullen die, zo goed mogelijk gerangschikt, weergeven. Alvorens daartoe over te gaan, willen wij evenwel enige algemene opmerkingen maken, opdat de technische gegevens ook betekenis krijgen voor hen, die kiezen willen. Daarbij zijn er diverse punten die van belang zijn.
Kleurtemperatuur. De kleur van het uitgestraalde licht is belangrijk in tweeërlei opzicht. Voor de kleurenwerker is het een groot voordeel, dat alle apparaten een licht uitzenden, dat practisch aan gemiddeld daglicht gelijk is, zodat het zelfs gecombineerd met daglicht kan worden toegepast. Voor de zwart-wit werkers is het echter evenzeer van belang, omdat ook op panchromatisch materiaal lippen niet te licht, en blauwe ogen niet te donker worden weergegeven. De huidskleur wordt dan niet te licht, en de plastiek wordt niet onnatuurlijk. Men mag steeds een veel betere structuurweergave verwachten.

De Prinsen Reporterflits

Bob Kommer stopte zeer snelle beweging met de Prinsenflits

Dieptewerking en structuurweergave. In een vorig artikel (FOTO 1952, December, pag. 544) hebben wij reeds uiteengezet, waarom de diepte-werking zoveel gunstiger is dan bij andere kunstlichtbronnen, d.w.z. dat men gemakkelijker diepe ruimten uitlicht zonder overbelichting dichtbij en onderbelichting veraf. Deze eigenschap is er vooral bij de zeer korte flitstijden. Hiermee hangt samen het feit van een prachtige doortekening, van structuurweergave, vooral als op korte afstand wordt gewerkt, doch een zekere ervaring bij de diafragmakeuze, en vooral het eerder onder-doseren dan over-doseren van de belichting speelt daarbij een grote rol.
Flitstijd. De zeer korte flitstijden, die aanvankelijk normaal waren, hebben hun voordelen en bezwaar. Het bezwaar is, dat dan dunne negatieven ontstaan, die men slechts tot hoger contrast kan brengen door verlengde ontwikkeling. Dit is lastig, indien op eenzelfde film ook met „normale" verlichtingen is gewerkt. Bij 1/1000 seconde ongeveer vervalt dit bezwaar reeds, naar practische maatstaven; bij 1/5000 sec is het effect goed merkbaar. Ook tijden van 1/1000 tot 1/500 zijn echter nog kort genoeg om practisch elke beweging, ook een heftige, te „stoppen", en het is wel interessant te vermelden, dat 1/700 sec nog heel veel toelaat. Zo zijn er fotojournalisten, die aanvankelijk hebben ontdekt, dat men bij zo korte flitstijd de camera niet stil behoeft te houden, zodat zij zich een opneemtechniek gingen eigen maken, waarbij zij op hun „prooi" toerenden of -sprongen, en tijdens die run hun plaatje flitsten. Bij ietwat gematigder gymnastiek gaat dat ook nog bij 1/700. In elk geval stopt men er een danser, springer of opvliegende duif mee.
Diezelfde flitstijd geeft ook nog de ruimtelijke doorlichting, waarover wij spraken, in prettige mate. Zeer in het algemeen gesproken — en dus niet al te letterlijk te nemen — mag men er rekening mee houden, dat een langere flitstijd een betere dekking van het negatief geeft. Bij een gelijk Joule-getal wint de langere flitstijd het dus in prestatie, het negatief schijnt ruimer belicht. Een langere flitstijd bij iets kleiner Joule-getal kan dus gunstiger zijn dan omgekeerd.
Werkspanning. De zeer korte flitstijden hingen samen met de hoge werkspanning, die aanvankelijk noodzakelijk was. Pas bij die hoge spanning functionneerde de buis goed en er werden zware isolerende eisen gesteld aan de condensator en de voedingsbron, die deze hoge spanning verwezenlijken moest. Het was trouwens een voordeel, met hoge spanning te werken, daar dan slechts een geringe capaciteit van

de condensator nodig was (de hoeveelheid opgezamelde electriciteit is recht evenredig met de capaciteit en recht evenredig *met het kwadraat* van de spanning). De keuze van condensator werd er niet eenvoudiger door, deze moest bestand zijn tegen abnormaal hoge spanningen, zoals 10 à 20 kiloVolt. Men werkt thans met veel lagere spanningen, hetgeen een ander type condensator mogelijk maakt, en o.a. ook langere flitstijden tengevolge heeft.

Gewicht. De practijk wijst uit, dat de meeste apparaten buitenshuis — in de zin van niet in de studio — worden gebruikt. Indien men dan een groot gewicht moet meeslepen, gaat ieder onsje steeds zwaarder tellen. Een zeer belangrijk argument bij de fabrikant is dan ook steeds het gewicht, en het is fantastisch wat men reeds heeft weten te bereiken. Het moet aan de toekomst worden overgelaten, in hoeverre deze lichtsoort ook in de studio zal worden toegepast. Het is een feit, dat de resultaten belangrijk beter worden en bv. ook kinderopnamen met de grote camera mogelijk zijn, nog afgezien van de veel mooiere stofuitdrukkingen, doch men ziet vermoedelijk nog op tegen de hoge kosten van apparatuur, die o.a. ook pilootlicht impliceert, waarbij dus met halfwatt-lampen de lichtplaatsing wordt beoordeeld en waarbij deze lampen met de flitsbuizen telkens tot een aggregaat zijn verenigd.

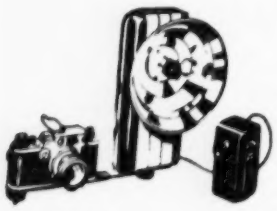

Het Blaupunkt Amateurapparaat, typisch voorbeeld van kleine, lichte bouw

Flitsgetal. Evenzeer als wij bij normale flitslampen een richtgetal hebben (voor elke emulsiegevoeligheid een eigen getal) dat afstand x diafragma inhoudt, zodat wij, de afstand wetend, door het diafragma de juiste belichting doseren (de belichtingstijd is immers steeds even lang), wordt dit ook voor deze apparaten gebruikt. Het is mede afhankelijk van de reflector (een breed- of een diepstraler), doch eveneens alleen geldig indien de condensator geheel geladen is. Wij komen daarop hieronder nog terug. Vaak wordt opgegeven het aantal Joules, hetgeen hetzelfde is als Watt-seconden, en een maat betekent voor de hoeveelheid electriciteit die in de condensator verzameld is en door de buis ploft. Deze grootheid is natuurlijk een maat, en zo zal bij reportagewerk de een aan 80 Joule genoeg hebben, de ander meer marge wensen en 120 Joule kiezen, terwijl 200 Joule reeds een krachtknaap impliceert. De amateur zou met belangrijk minder dan 80 Joule reeds uitkomen zo hij geen extreme dingen gaat maken.

Met het aantal Joules weet men echter nog niet het flitsgetal, want er zijn te veel factoren, die een eenvoudig omrekensommetje onmogelijk maken. Het valt te loven dat de fabrikanten nu nastreven, flitsgetallen te geven, doch men moet zich niet verbazen, als dat voor bepaalde film- of plaatsoorten gebeurt. Dit is nl. één dier oorzaken: de ene emulsie reageert anders dan de andere. Het Joule-getal geeft dus een maat voor de lichtprestatie; men moet zelf dan nog uitdokteren, welk flitsgetal precies geldt voor de geliefde filmsoort. Met enkele proefopnamen komt men een heel eind en men moet zich door experiment toch even inwerken op deze lichtsoort, om zijn speciale kwaliteiten er uit te halen. Moeilijk is dat niet.

De Elmed Meisterblitz als voorbeeld van een typisch vakapparaat

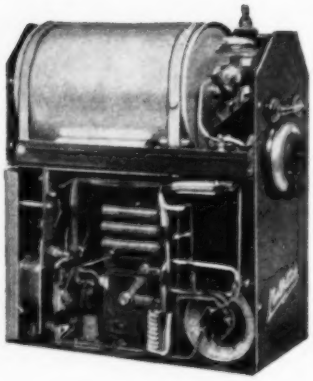

Het interieur van de Mannesmann Multiblitz, een voorbeeld van perfecte bouw

Oplaadtijd. De meeste apparaten hebben in enige vorm een signaal, dat geflitst kan worden. Daarbij blijkt, dat de condensator tijd nodig heeft, om na een flits weer „vol" te geraken. Die tijden lopen uiteen, en persoonlijk achten wij een tijd van 5 seconden al heel mooi. Het ligt evenwel aan de aard van het werk en de opneemtechniek, welke oplaadtijd wenselijk is. Indien binnen die tijd toch geflitst wordt, is de lichthoeveelheid onbetrouwbaar, daar het Joulegetal lager ligt. Met ernstige onderbelichting moet dan rekening worden gehouden.

Een langere oplaadtijd is mogelijk niet zo prettig, doch betekent wel een sparen van de stroombron. Deze moet anders in korter tijd een naar verhouding sterker energieprestatie leveren, wat zijn levensduur niet ten goede komt.

Stroombron. Op dit punt zitten wij thans midden in de revolutie, d.w.z. de tendenzen zijn nog niet uitgewerkt, en de practijk moet nog aanwijzen, waaraan de voorkeur moet worden gegeven.

Er zijn apparaten, die uitsluitend een accu als stroombron gebruiken. Door een interruptor en een transformator, gevolgd door een gelijkrichter, wordt deze gelijkstroom dan op de gewenste hoge spanning gebracht (meestal boven 500 Volt). Het zou zeer goed kunnen zijn, dat dit op den duur het standaardtype wordt. De accu wordt, zodra hij „leeg" raakt, aangesloten (thuis) op een gelijkrichtertje, en uit het lichtnet weer bijgeladen. Vele accu's hebben een signaalsysteem, dat de laadtoestand aangeeft en daarmee het aantal flitsen, dat nog gemaakt kan worden voordat men opnieuw oplaadt. Geraakt de accu ontladen, dan wordt de oplaadtijd lang, en zo men daar niet serieus op let (signaallampje) komt men met onderbelichte prentjes thuis.

Vele apparaten hebben daarnaast nog een directe aansluiting voor het lichtnet, zodat men — indien de situatie toelaat met een snoer aan een stopcontact verbonden te blijven — ook vanuit het lichtnet kan voeden. De accu staat dan uitgeschakeld en diens energie blijft gereserveerd voor andere flitsen. Dit lijkt heel prettig, doch de practijk wijst uit, dat men er ongaarne gebruik van maakt; het snoer is te lastig. Daar deze uitbreiding echter practisch geen gewichtsvermeerdering veroorzaakt, is zij toch de moeite waard. In noodgevallen, als de accu uitvalt, is dit goud waard. Apparaten, waarbij de gelijkrichter is ingebouwd, zodat men „onderweg" nog kan bijladen, zijn natuurlijk geheel allround, maar tevens idem zoveel zwaarder. Een losse gelijkrichter is beter; men kan die al dan niet meenemen.

Apparaten met alleen netvoeding, dus geen accu of andere eigen stroombron, zijn natuurlijk beperkt in hun actieradius; het middelpunt daarvan is steeds het stopcontact, waar men met een snoer aan vastzit. Zij kunnen echter veel goedkoper worden gebouwd, zijn ook kleiner en belangrijk lichter in gewicht.

Naast de accu is in de laatste tijd de batterij zijn entrée komen maken. Dit was te verwachten. Het gehoorbatterijtje en de stapelbatterij in het algemeen met zijn hogere afgegeven spanning waren een te interessant principe om niet toe te passen. Feitelijk kan men al niet meer van een zuivere batterij spreken, want er bestaan reeds types, die nog één of twee keer op te laden zijn. De accu-techniek staat nl. ook niet stil en de accu's in deze flitsapparaten zijn reeds lang niet meer van het lood-zwavelzuur type. Batterij en accu ontmoeten elkaar nu reeds, doch wij staan pas aan het begin van deze techniek. Indien men een flitser met batterij koopt, is dit nog een batterij, en geen halve accu.

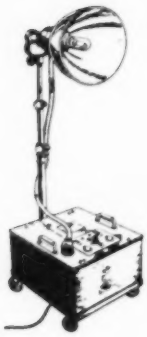

De Kodatron Speed-lamp, karakteristiek voorbeeld van een atelierapparaat

De batterij implicceert een kleiner, lichter en goedkoper apparaat. Hier moet men evenwel even goed overdenken, wat de verdere kosten zijn. Een batterij moet nu en dan vernieuwd worden en naar onze mening is de batterij-techniek nog niet zover, dat een product is geschapen dat een bepaald aantal flitsen garandeert. Gebruikt men de batterij enige tijd intensief, dan kan hij het soms niet bij-trekken, en moet even rusten. Gebruikt men hem een poos niet, na intensief gebruik, dan kan hij teruggelopen blijken. Deze techniek komt er wel, doch is er nog niet geheel. Men moet dus zelf afwegen, wat het voor-deligst uitkomt: de belangrijk lagere aan-schaffingsprijs plus enige malen een batterij, of een duurder accu-apparaat.

Ook de accu gaat echter niet eeuwig mee; een fotojournalist, die per dag een dertig plaatsjes schiet en 's avonds de accu bij-laadt, moet min of meer rekening houden met een accu per jaar, en zeker eens in de twee jaren.

Hierdoor moet men zich nu niet bekocht voelen, als „de reclame" U voorrekent, dat elke flits met een centenbreuk betaald is, want de prijs van de accu, over zoveel flitsen verdeeld, verhoogt dit bedrag maar zeer weinig. Onder dergelijke condities gebruikt, nl. ruw gebruikt, met niet altijd even tedere zorgen tijdens de oplaadtijd, of over het zuurvolume, slijt hij abnormaal snel. Men doet er daarom goed aan, steeds de beste kwaliteit accu te kiezen; meestal is dit ook de duurste.

Thans willen wij overgaan tot een opsomming van de gegevens, die ons ter beschikking zijn gesteld. Wij delen daarbij in naar de gebruikers-klasse en het type apparaat. Dit is moeilijk, omdat menig amateur pas tevreden is met een vakapparaat, terwijl wij vaak genoeg een vakman ontmoet hebben, die zielsgelukkig met een „amateurapparaat" stond te flitsen onder het motto: „precies wat ik hier nodig heb en sjouw jij maar met zwaardere". Een scherpe lijn is immers nooit te trekken.

AMATEURAPPARATEN BEDOELD VOOR VOEDING UIT HET LICHTNET

BLAUPUNKT ULTRABLITZ-AMATEUR II

Importeur J. P. Vos' Cinefoto-Import N.V., Den Haag
(Sedert enige tijd niet meer bij Agfa-Photo)

Afmetingen 12 x 24 x 5 cm; batterijtas 6 x 11 x 4,5 cm. Gewicht niet aangegeven, doch gering voor het apparaat.
75 Joule, flitstijd niet aangegeven, vermoedelijk omstreeks 1/1000 sec. Flitsgetal 24 voor 17/10 DIN.
Wordt gevoed door aansluiting op het lichtnet. Aanlooptijd 4 sec. Kan evenwel ook met accu worden gevoed, waartoe deze in apart tasje wordt meegedragen. Prijs voor apparaat (alle spanningen) *f* 278,—, accu (4 Volt, goed voor 80 flitsen) met tas *f* 62,—, laadinrichting voor accu *f* 21,—. Reserve flitsbuis *f* 51,—.

ELMED BLITZ-BOY

Importeur Meylinks Fotogroothandel, Rotterdam

40 Joule, flitstijd 1/700 seconde. Flitsgetal 30 bij 17/10 DIN. Aanlooptijd 3 sec bij net-aansluiting en 6 sec bij accu. Gewicht net-aggregaat 0,4 kg, lamphouder met reflector 0,4 kg, accu-deel 1,5 kg. Net-aggregaat 16 x 10,5 x 3,5 cm, accu-deel 17 x 18 x 4,5 cm. Het apparaat werkt met directe aansluiting op lichtnet 220 V wissel-stroom. Prijs *f* 198,—. Een accu-aanzetstuk kan worden bijgekocht voor *f* 98,—, waardoor onafhankelijkheid van het lichtnet ontstaat. Reserve-accu (2 V) *f* 31,—, gelijkrichter voor opladen hiervan *f* 42,50.

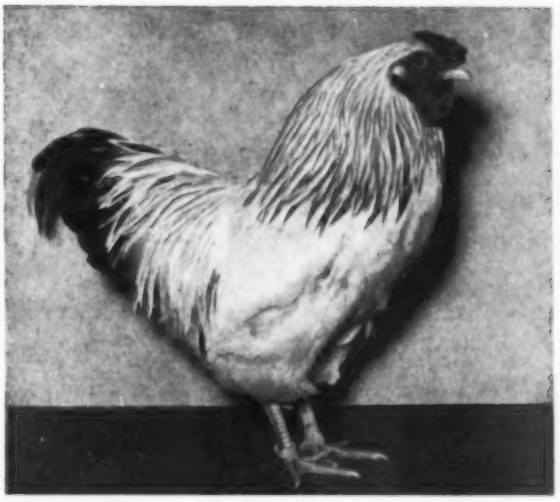

Voor dierenfoto's is de electron-flits perfect; elke beweging wordt gestopt en de detailtekening is buitengewoon goed (wat hier bij reproductie verloren moet gaan)

AMATEURAPPARATEN MET HOOFDZAKELIJK ACCU-VOEDING

ELMED PICCOLO

Importeur Meylinks Fotogroothandel, Rotterdam

Afmetingen 19 x 18 x 7 cm; 2½ kg; 70 Joule, flitstijd 1/1000 sec. Flitsgetal 30 op 17/10 DIN en met bijgeleverde parabolische reflector (kleine beeldhoek). Aanlooptijd pl.m. 6 sec. Werkt met 4 V Sonnen-schein-accu, voldoende voor 120 flitsen, heeft geen lichtnetvoeding. Prijs incl. kunstleren koffer, parabolische reflector en accu *f* 440,—. Accu oplaadapparaat *f* 42,50. Extra accu *f* 51,50.

MANNESMANN MULTIBLITZ FILIUS

Importeur Firma Dr K. Heynderickx, Den Haag

Afmetingen 6 x 13 x 16 cm; 1,75 kg. Joule-getal wordt niet gegeven, flitsgetal 28—40 voor 17/10 DIN. Flitstijd 1/600 seconde. Wordt gevoed met accu (4 Volt), goed voor 100 flitsen; aanlooptijd 5 seconden. Het accu-laadapparaatje (*f* 32,—) kan apart worden bijgeleverd. Prijs *f* 290,—.

WITRON

Fabrikaat Paffrath & Kemper, Köln. Importeur: Foka N.V., Rotterdam

Afmetingen 17 x 8 x 17 cm; 2,3 kg; 50—55 Joule, flitstijd 1/1000 sec. Werkt met 500 V, Sonnenschein-accu, per lading 100—120 flitsen; oplaadtijd 5 sec. Voeding met accu of lichtnet 130 of 220 V. Prijs *f* 440,—. Voor beide netspanningen geschikt *f* 475,—; laadapparaat voor accu *f* 35,—.

AMATEURAPPARATEN MET BATTERIJVOEDING

CEBE I

Fabrikaat Braun, Nürnberg. Importeur C. Boonen & Co. N.V., Amsterdam

Afmetingen 8 x 4 x 12 cm; pl.m. 1 kg. Flitsgetal voor 21/10 DIN 33, flitstijd 1/700 sec. Werkt met 6 batterijen van 30 V ieder, in serie, voldoende voor 1000 flitsen. Kan ook uit lichtnet gevoed worden met extra aanzetstuk, niet in onderstaande prijs begrepen. Prijs inclusief zes batterijen met houder *f* 197,50.

KÜHN BLITZ I

Fabrikaat Kühn-Wetzlar. Importeur E. Fischel Jr N.V., Amsterdam

Afmetingen 9 x 19 x 19 cm; 3 kg incl. tas, reflector 0,5 kg; 150 Joule maximaal, nl. instelbaar voor 30, 75 en 150 Joule. Flitstijd 1/1000 sec. Werkt met droge batterij, waarvan opgegeven wordt dat deze 2000 flitsen van 150 Joule kan leveren, of 4000 van 30 Joule. Oplaadtijd

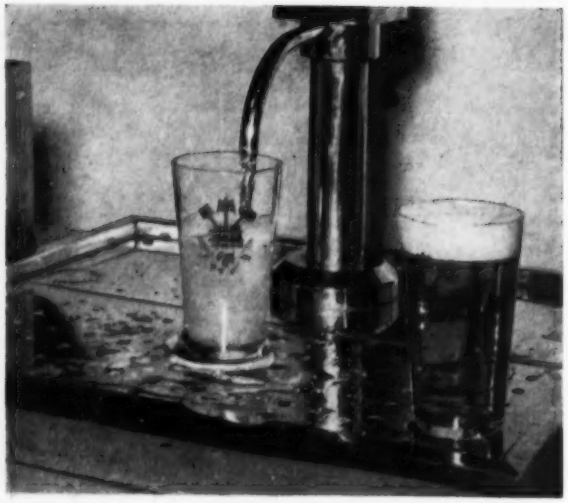

Detail uit een bier-reportage in iiltempo; perfecte detaillering zonder enige mowite (Elmed Junior)

voor 150 Joule 4,5 sec, voor 50 Joule 1 sec. Net-aansluiting mogelijk met apart hulpstuk. Prijs incl. lamp, batterij, reflector en lederen tas *f* 695,—, reserve-batterij *f* 123,60, netaansluitingsapparaat *f* 125,—.

PRINSEN AMATEUR FLITS
Fabrikaat Prinsenlaboratorium, Delft
Gewicht, incl. batterij, 2,9 kg; 65 Joule, flitstijd 1/500 sec, aanlooptijd 3 sec. Wordt gevoed door rechtstreekse aansluiting op het net, dan wel uit de ingebouwde vier droge elementen van 1,5 Volt.

MIDDENKLASSE MET ACCUVOEDING

ELMED JUNIOR
Importeurs Meylinks Fotogroothandel, Rotterdam
Dezer dagen verschijnt een type Junior II van kleinere afmetingen, juiste maten nog niet bekend. Gewicht 3,5 kg; 140 Joule, flitstijd 1/700 sec. Flitsgetal al naar de reflector 48 (voor de groothoekstraler) tot 160 (voor de parabool-diepstraler) bij 17/10 DIN. Sonnenschein-accu, 250 flitsen per oplading; oplaadtijd voor de flits 5 sec bij verse accu. Aansluiting voor tweede flitslamp aanwezig. Prijs inclusief paraboolreflector, accu en kunstlederen koffer *f* 660,— Accu-laad-apparaat *f* 42,50. Het type Junior II incl. oplaadapparaat binnenkort *f* 598,—, overige gegevens gelijk.

MANNESMANN MULTIBLITZ JUNIOR II
Importeur Firma Dr K Heynderickx, Den Haag
Afmetingen 6 x 18 x 21 cm; 2,5 kg; Joule-getal wordt niet gegeven, flitsgetal 40 bij 17/10 DIN, flitstijd 1/600 sec. Wordt gevoed met accu (4 V), goed voor 180 flitsen (aanlooptijd 6 sec), de laadinrichting hiervoor blijft apart. Prijs *f* 520,—, incl. lederen tas. Extra groothoekreflector *f* 27,—, laadapparaat voor accu *f* 40,— Reserve flitsbuis *f* 87,50, reserve accu *f* 44,—.

MIDDENKLASSE MET ACCU- EN LICHTNETVOEDING

BLAUPUNKT FAVORIT I
Importeur J. P. Vos' Cinefoto Import N.V., Den Haag
(Sedert enige tijd niet meer bij Agfa-Photo)
Afmetingen 25 x 18 x 9 cm; 4,5 kg; 150 Joule, flitstijd 1/1000 sec. Flitsgetal 36 voor 17/10 DIN (volgens Duitse opgave, het Nederlandse prospectus spreekt van 120). Wordt gevoed uit lichtnet (alle spanningen) of 4 V Sonnenschein-accu. Ingebouwde gelijkrichter om accu te laden. (Accu goed voor 100 flitsen). Geen speciale vertraagde synchronisatie, zoals de Reporter. Aanlooptijd 4—6 sec. Aansluiting voor tweede lamp aanwezig. Prijs *f* 675,—, tweede lamphouder *f* 148,50. Flitsbuis *f* 51,—, 2-cellige accu *f* 45,—.

MIDDENKLASSE MET LICHTNET- EN BATTERIJVOEDING

PRINSEN REPORTERFLITS 140
Fabrikaat Laboratorium Prinsen, Delft
Gewicht incl. batterij 4,8 kg; 140 Joule, flitstijd 1/2000 sec, werkspanning 1200 Volt. Aanlooptijd 4 sec. Wordt gevoed uit zes gehoorapparaatelementjes van elk 1,5 V. Een Voltmeter geeft de condensatorspanning aan, en controleert daarmee tevens de conditie der batterijtjes. Heeft daarnaast aansluiting voor alle spanningen voor rechtstreekse netvoeding.

VAKAPPARATEN

BLAUPUNKT ULTRABLITZ-REPORTER 51
Importeur J. P. Vos' Cinefoto Import N.V., Den Haag
(Sedert enige tijd niet meer bij Agfa-Photo)
Afmetingen 29 x 11 x 20 cm; 7,5 kg incl. accu; 200 Joule (met extra aanzetstuk 400 Joule voor tweede lamp), flitstijd 1/5000 sec. Flitsgetal 50 voor 17/10 DIN. Heeft aansluiting op lichtnet (alle spanningen) en 3-cellige Sonnenschein-accu voor de voeding; in plaatsen van zilver-zink accu mogelijk. Per acculading 100 flitsen, aanlooptijd 5 sec. Heeft inrichting voor volledige synchronisatie, nl. ook aanpassing voor vertraagde ontspanning. In de lamphouder is een pilootlampje ingebouwd voor juiste plaatsing van de lichtbundel. Met ingebouwde net-aansluiting kan accu opgeladen worden. Prijs *f* 1070,—, aanzetstuk voor tweede lamp *f* 555,— (incl. lamphouder), flitsbuis *f* 74,—, Sonnenschein-accu 3-cellig *f* 66,—.

ELMED MEISTERBLITZ II
Importeur Meylinks Fotogroothandel, Rotterdam
Afmetingen 11 x 19 x 21½ cm; 4½ kg; 180 en 225 Joule, flitstijd 1/5000 sec. Zilver-zink accu of Sonnenscheinlood-accu; de eerste geeft 400, de laatste 200 flitsen per oplading. Oplaadtijd voor de flits 5 sec. Diverse reflectoren verkrijgbaar, die gemakkelijk te verwisselen zijn. Flitsgetal van 52 (voor de groothoekreflector) tot 90 (voor de parabool-diepstraler) voor 17/10 DIN materiaal. Heeft aansluiting voor tweede lamp en daarvoor ook de capaciteit. Netspanningsapparaat met ingebouwde accu-laadinrichting kan snel worden bevestigd of losgenomen. Prijs incl. lederen koffer, oplaadapparaat, Facetreflector en Sonnenschein-accu *f* 1100,—, tweede lamphouder *f* 315,—, versterker voor 2 x 225 Joule *f* 590,—, extra reflectoren *f* 28,50 en *f* 38,—, 5-cellige accu *f* 77,50.

Detail uit een modeshow-reportage. De foto geeft volledige doortekening in de zwarten zowel als in de witten, zonder zacht te zijn. Gemaakt met Elmed Junior

Links: Een spreker in actie gefotografeerd; de foto geeft een uitstekende plastische kop en het zwarte costuum heeft elk detail behouden. — Rechts: Uit een reportage van zelfbedieningswinkels. De foto toont elk detail in de artikelen van voor tot achter. De diepte van 4 meter wordt zodanig „uitgelicht", dat doordrukken en tegenhouden niet nodig was. (Elmed met flits van 1/700 seconde).

KODATRON SPEEDLAMP

Fabrikaat Kodak. Importeur Kodak N.V., Den Haag

Speciaal studio vakapparaat. Gebruikt maximaal 500 W. Pilootlamp voor instellen ingebouwd in de ontladingsbuis (prachtige centrering). Standaardreflector geeft brede bundel, smalle bundel door andere reflector mogelijk. Apparaat is uitneembaar. Werkspanning 2000 V, oplaadtijd 5 sec. Gewicht 50 kg. Joulegetal is niet opgegeven. Prijs, alleen voor vakgebruik, met standaardreflector, flitsbuis en pilootlamp *f* 1850,—. Flitsbuis *f* 228,—, extra reflector met smalle bundel *f* 126,—.

MANNESMANN MULTIBLITZ IIIa

Importeur Firma Dr K. Heynderickx, Den Haag

Gewicht 5,9 kg; 200 Joule, flitsgetal 80 bij 17/10 DIN, flitstijd 1/5000 sec. Aanlooptijd 4,5 sec. Voeding uit 6-Volts Sonnenschein-accu (goed voor 150-200 flitsen), dan wel direct uit wisselspanningsnet. Accu laadapparaat is ingebouwd. Aansluiting voor tweede lamp aanwezig. Door aansluiting van een extra aggregaat kan de opbrengst tot 400 en zelfs 800 Joule worden verhoogd (het laatste voor totaal vier flitsbuizen op volle lichtcapaciteit). Een instellamp (pilootlamp) kan op de lamphouder worden bevestigd. Prijs voor het normale apparaat *f* 1090,—, extra grootboekreflector *f* 27,—, piloot lamphulpstuk *f* 29,75, tweede lamphouder geheel compleet (dus ook flitsbuis) *f* 345,—, verdubbelingsaggregaat *f* 515,— voor 400 Joule totaal, en *f* 845,— voor 800 Joule totaal. Extra flitsbuis *f* 87,50. Sonnenschein-accu 6 V *f* 65,—. Fotocel voor dochterflits *f* 179,—.

Het type IIIa heeft in feite dezelfde prestaties als de III, doch het stgnaallampje dat de ladingstoestand van de condensator aangeeft, verraadt een spaarschakeling. Bij accu-gebruik flikkert dit namelijk en zodra het snel flikkert is de lading voldoende. Aldus is het mogelijk de ladingstoestand tevoren te beoordelen en dus onnodig stroomverbruik te voorkomen. Men gaf aan dit spaarsysteem de voorkeur boven ingewikkelde spaarschakelingen.

PRINSEN REPORTERFLITS 200

Fabrikaat Prinsen Laboratorium, Delft

200 Joule, werkspanning 3000 Volt. Flitstijd 1/5000 sec, aanlooptijd 5 sec. Wordt gevoed met zilver-zink accu (goed voor 200 flitsen). Accu laadinrichting is ingebouwd, rechtstreekse voeding uit lichtnet is eveneens mogelijk. Aansluiting voor tweede lamp aanwezig. Aanzetstukken voor 400 tot 600 Joule output zijn leverbaar. Prijs *f* 800,—.

Het overzicht van de in Nederland beschikbare apparatuur is hiermede niet geheel compleet, en voor zover deze gegevens ons alsnog bereiken, zullen wij die later publiceren.

Wij willen echter toch nu reeds nog een korte slotopmerking geven en wel over het zo tere onderwerp: prijzen. Sommige liggen ogenschijnlijk zoveel hoger dan andere, en dan vraagt men zich direct af: waarom? Het antwoord ligt voor de hand: concurrentie. Deze is bij de hier behandelde apparatuur wel zeer scherp, en zorgt er zonder twijfel voor dat de hogere prijsklasse geen cent duurder is dan beslist noodzakelijk bleek. Men verraadt geen geheim als het een publiek geheim is, en daarom kunnen wij hier zeker vermelden dat in de klasse der vaste gebruikers bv. de Mannesmann een uitstekende naam heeft. Dit dan als voorbeeld van beslist niet de goedkoopste apparatuur, doch tevens van een artikel, dat uiterst zorgvuldig is gebouwd uit prima onderdelen, en waarbij betrouwbaar functionneren en veiligheid van de gebruiker voorop stonden en zijn blijven staan. Hiermee wil niet gezegd zijn, dat de andere fabrikaten niet zouden deugen, maar wel is hiermee bedoeld, dat een ogenschijnlijk evenveel presterend apparaat in veel lagere prijsklasse ergens te kort kan schieten, waardoor het plotseling niet juist meer werkt, of erger.

Overigens geeft het overzicht dat wij nu konden geven reeds een heel aardige kijk op de verhoudingen, waarbij blijkt dat bij toenemende bedrijfszekerheid, toepasbaarheid en lichtprestatie ook de prijs zich omhoog beweegt.

De tendens die wij reeds eerder signaleerden, nl. een scheiding naar het heel eenvoudige met welhaast „primitieve" middelen, en naar het universele, met allerlei toepassingsmogelijkheden, is er nu nog niet, doch wij verkeren nog steeds in de overtuiging, dat die komen zal. De verbruiker is bezig ervaring op te doen en maakt zijn wensen kenbaar. De fabrikant zal die gaan volgen. Zo zal het apparaat met rechtstreekse netvoeding naast accuvoeding vermoedelijk het eerst zijn snoertje in het stopcontact kwijt raken. Niemand gebruikt dit immers, als vakman. De amateur echter kon wel eens lust hebben in een apparaat met enkel netvoeding, zoals die er trouwens reeds zijn.

Er is een spits Engels amateurperiodiekje (Photoguide Magazine), dat overal commentaar op pleegt te geven. Daarin stond laatst een bericht uit de Verenigde Staten, dat men daar de ontwikkeling van een rolfilm niet berekent, indien de gehele film een mislukking blijkt. Anderen gaan nog verder in dit streven, en geven een vergoeding voor elk beslist mislukt negatief. Men gaat daarbij uit van het standpunt dat het reeds niet leuk is, een geheel lege film voor zich te zien als men aardige kiekjes verwacht, maar dat het irriterend is, als men er bovendien nog voor betalen moet om hem zo mislukt te kunnen zien. Zo iemand kan zich gemakkelijk afkeren van de fotografie. De redactie gaf hierop dit commentaar: Dus voor films verknoeien word je nu betaald. Daar zijn wij het niet mee eens. Laat hij er zelf voor opdraaien dat ie stom doet; dan kijkt hij de volgende keer wel uit, omdat hij waar voor zijn geld wil hebben.

In de V. S. wordt thans een Beattie Portronic Automatic Portrait Camera op de markt gebracht: Een electrisch-automatische camera met een „zoeker" er bovenop, die een welhaast even grote ruimte inneemt en identieke optiek heeft; ergo een reuzen-rollei. Hij gebruikt 70 mm al of niet geperforeerde film, voldoende voor 325 kiekjes 6½ x 9, hij kan ook 35 mm voeren, voldoende voor 650 plaatjes. Hij heeft dan ook een nummerteller als bij een snelpers. Operatiegebied: portretten, kinderen, scholen. Alles gaat electrisch, ook de sluiterbediening. Er is ook 70 mm kleurenfilm beschikbaar.

BOEKBESPREKING

Paul Huf Jr (foto's) en *Hans Redeker* (tekst) — LEVEN IN NEDERLAND. Gebrocheerd in kleurenomslag. 22½ x 32 cm. 90 bladz., *f* 10,—; uitgave De Bezige Bij, Amsterdam.

Laat ons beginnen de man van de lay-out te noemen: Han de Vries, omdat de lay-out-man (nog) niet genoemd kan worden als mede-auteur. Hij deed door de band voortreffelijk werk, waarbij wij persoonlijk zijn keuze van de cursieve Bodoni voor de onderschriften niet waarderen. Zij werken onrustig.

Redeker schreef een uitstekende tekst, doch onze recensie moet zich hoofdzakelijk bepalen tot het grote fotografische aandeel in dit boek. Het is trouwens ook een kijk-boek. Laten wij beginnen met de bijdrage van Carel Blazer, de kleurenfoto van het polderlandschap. Wij achten deze foto zeer goed, d.w.z. zoals hij oorspronkelijk geweest moet zijn. Het clicheren bezorgde hem te zeer een uitgehakt groen. Toch blijft hij raak, en verantwoord om in kleuren te geven. Van de overige kleurenfoto's (14 in totaal) kunnen wij vooral het bollenveld waarderen. Ook daar heeft het zin, dit in kleuren te geven.

Dit boek heeft zijn verhaal — het laten zien van Nederland — op andere wijze willen doen. Zo iets is Paul Huf toevertrouwd. Hij is er in geslaagd de dingen met een frisse blik te bekijken, hij heeft de gebruikelijke V.V.V.-onderwerpen gedeeltelijk moeten afdoen, doch dan tevens afgerekend met de verlakkerige schijn. Als hij een mooi oud kerkje fotografeert, schuwt hij het niet daar een brok muur (onscherp) op de voorgrond bij te laten staan met een flard reclameplaat van Lux zeep. Als hij klederdrachten toont in een interieur, dan zet hij er een fotograaf voor die bezig is dit te kieken, erkent daarmee het bestaan dier zaken, doch vertelt tevens het museum-achtige daarvan en het niet langer dagelijks-gebruikelijke van al die drachten.

Hij durft het ook aan in Spaarndam een schuurtje met Klokzeep, Van Nelle voor Koffie en Thee, en Persil te fotograferen onder een wijde lucht, en voor wie eerlijk is en de ogen niet sluit, behalve als iemand hem waarschuwt dat ze even open mogen, omdat er geen gevaar is voor de waarneming van iets minder moois, geldt de erkenning dat juist dit „landschap" raak is, karakteristiek voor vele streken in ons land. Paul Huf heeft niet mooi-doenerig gedaan, hier en daar. Hij heeft het karakteristieke naar voren gehaald, zoals het is, zonder met oogkleppen rond te lopen. En het wonderlijke is, dat ook dit eigenlijk lelijke weer schoonheid heeft, de schoonheid van de herinnering aan trekken en genieten onder een wijde hemel, van winkeltjes met muffige gevulde koeken en autobussen die maar niet komen. Hij heeft ook de machtige schoonheid, bv. van een rivier, voor zichzelf majesteitelijk laten spreken.

Eén ding is ons bij dit boek opgevallen. Het is zo weinig zonnig. Nederland is een land met regen en soms wat zon. Het zou dwaas geweest zijn, overal te wachten tot de zon kwam. Als men de diverse prenten goed bekijkt, heeft vele malen de zon toen geschenen. Doch deze reproducties ademen dit niet. Waren de foto's wat arm van techniek, verknoeide het cliché de toon, deed de drukker dat? Wij weten het niet. Het bewijs van het tegendeel voor ieder der drie is hier en daar aan te wijzen. Het is jammer, er is nu een bepaalde ongewilde kilheid ontstaan, die afstoot, niet aantrekt, die een zekere nuchterheid en liefdeloosheid suggereert. Terwijl hier kennelijk toch met een open belangstelling gewerkt is, en met liefde voor het Nederland-van-thans.

H.

•

Zonder iets officieels heeft Meijlink's Fotogroothandel C.V. in Rotterdam een *nieuwe showroom* ingericht op de eerste étage van het gebouw aan de Heemraadssingel. Als we het wél hebben, is dit een uiting van een principiële wijziging die zich bij deze firma aan het voltrekken is. Want van het genoemde adres kwamen de laatste tijd véél interessante nieuwtjes omtrent camera's, materiaal en toebehoren. Met andere woorden: Meijlink's Fotogroothandel lijkt ons minder groothandel en méér foto-importzaak te worden.

Zodat men in de nieuwe showroom dan ook veel nieuwe artikelen kan zien en in de toekomst telkens wat nieuws zal kunnen ontdekken.

RICHTGETALLEN EN LICHTWAARDE VAN FLITSLAMPEN is op het ogenblik een verwarrend begrip geworden, en niet alleen de amateur is bezig dik in de war te raken, doch ook de fotohandelaar, die hem moet voorlichten, of de vakfotograaf die er mee werken moet, dreigt in de knoop te komen. Daarom is het goed hier reeds mede te delen, dat er in Frankfurt wijze koppen bijeen zijn geweest — afgevaardigden uit de grote industrieën — en dat wij de resultaten van deze hoog-nodige conferentie (die dus een soort normalisatie nastreeft en over dingen besliste waarop wij veilig kunnen vertrouwen) binnenkort hopen te publiceren.

•

Wat U hierbij ziet is een poging de Linhof-Präzisions-Technika uit te beelden met zijn „Internationale Kamera-Rückteil". Lach nu niet om dikke lange woorden, want dit achterstuk is heus een ernstige zaak. Hiermee is men er in geslaagd, alle op de wereldmarkt bestaande

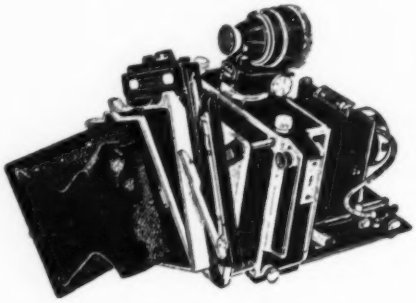

dubbele cassettes, filmpakcassettes, wissel-magazijnen, 5 x 5 inch cassettes, de Linhof dubbelcassette en -Rollexcassette 6 x 9, gaat U maar door, op de Linhof 9 x 12 te kunnen gebruiken. Het schuift tussen camera en matglas en wordt vastgedrukt. Dit hulpstuk past ook op de vroeger geproduceerde Technika- en Standard-Press Kamera's van Linhof, zowel op 9 x 12 als 4 x 5 inch.

•

SMALFILM AMATEURS zal het wel interesseren, dat *Perutz* is uitgekomen met de *Rectepan 21*. Deze omkeerfilm kan belicht worden op 21/10 DIN, volgens onze Duitse berichtenman, geeft geen zachter beeld, doch de volledige brillance die wij van lagere gevoeligheden gewend zijn, en heeft een opvallend fijne korrel. Deze gevoeligheid ligt wat erg hoog voor krachtig daglicht, zodat men naar grijsfilters moet grijpen (als de vlinder niet verstelbaar is), omdat het diafragma niet voldoende dicht kan. Deze film is dus vooral belangrijk bij kunstlicht, en mager daglicht zoals in de winter en bij schemering.

HET WORDT ALWEER EENVOUDIGER. Bepaald eenvoudig is het omkeren van kleurenmateriaal nu niet, met al zijn diverse baden, temperatuurgelijkheid, tijdsduur, enz. In het negatief-positief proces liggen de dingen iets gemakkelijker, maar ook hier was de procedure nog zeer schaal-omvattend. De Agfa laboratoria hebben de eerste vereenvoudigingen reeds onder de knie gekregen. Het stopbad, bleekbad en fixeerbad zijn in het papierprocédé reeds tot één bad verenigd.

Daarnaast wordt een zo groot mogelijke lichtbestendigheid nagestreefd. Voorwaarde blijft nog steeds de goede behandeling en spoeling, doch het hardende bad in combinatie met het „Lichtschutzbad" doen ook zeer veel.

De nieuwe KODAK 800 CENTRAALSLUITER (in de Verenigde Staten) is de opvolger van de Flash-Supermatic sluiter. Hij levert 11 sluitersnelheden (tot 1/800 sec), die volkomen zuiver zijn en geen vage benaderingen. Men kon dit verwezenlijken door de 5 lamellen niet in een zijpunt draaiend te maken, waardoor zij heen en weer terug moeten, doch in het midden draaiend, gelijk de vlinder in een filmcamera of -projector. Bij het belichten maakt elke lamel dus een omwenteling van 360 graden. Bij langere tijden draaien de lamellen langzamer. Deze sluiter wordt daar geleverd om de Kodak Ektar van 101 mm, en kost (alleen de sluiter) 70 dollar.

Mogen wij U er even aan herinneren?
Sluitingsdatum volgende

FOTO-WEDSTRIJD

Vrije Onderwerpen op Zaterdag 28 Febr. a.s.

VLAAMSE UITDRUKKINGEN

We hebben met genoegen in een Vlaamse „Kataloog" zitten bladeren! Ten eerste omdat daar veel aantrekkelijke artikelen in waren afgebeeld en beschreven. Maar toch vooral óók om de uitdrukkingen, die men er in tegenkomt. Wij spreken van een foto-atelier; de Vlamingen over een „poseer-salon". Wij hebben het over „een (ontwikkel-)raam voor normaal gebruik"; op z'n Vlaams heet dat blijkbaar „een kader voor gewone behoeften".....

Wij glimlachen daarom; maar onze Belgische buren zullen ons dat niet kwalijk nemen, als zij weten dat wij daaraan een ander begrip verbinden, dat zich tot een strikt-privé gebruik beperkt. En als wij hierbij aan de lezers vragen ons méér Vlaamse uitdrukkingen mee te delen, dan is dat voornamelijk omdat wij zo het idee hebben, dat verschillende van die uitdrukkingen geschikt zijn voor het gehele taalgebied en onze vak-taal zouden kunnen verrijken.

Zo namen wij reeds van hen over het woord „vergroter", dat zoveel gemakkelijker ligt dan ons „vergrotingsapparaat", om natuurlijk maar geheel te zwijgen over het nóg niet uitgestorven „vergrotingskoker". De Vlaming heeft op ons vóór: zijn dringende wens een Nederlands woord er voor te bezitten.

•

WIJ KIJKEN — over de oostgrens zijnde — toch reeds vaak naar de zoveel lagere prijzen in D.M. (die bovendien toch altijd nog minder dan een gulden kost) van camera's en apparatuur, en men moet al zeer recht in zijn schoenen staan om niet — minstens éven — een net smokkelpartijtje te overwegen, omdat het zo heel veel scheelt.... En toen moesten wij wederom lezen, dat de films daar in prijs werden verlaagd. Eerst enkele fabrieken, toen ook — met een plof — de rest. Gelukkig is ons land nu gevolgd, met óók zo'n kwartje goedkoper. 't Is wel niet veel, 't is niet om lang over te juichen en zo, maar het geeft den burger toch weer moed. Je bent 't zo ontwend, nietwaar, dat in deze tijd iets goedkoper wordt.....

GEMAKKELIJK OM TE WETEN. De namen die Kodak aan zijn kleurenmateriaal gaf, zijn niet willekeurig, zij zijn min of meer codenamen. Er zijn vier kleurenmaterialen: Kodachrom, Kodacolor, Ektachrom en Ektacolor. Als de naam begint met „Koda", betekent dit dat de fabriek de ontwikkeling uitvoert, „Ekta" betekent dat wij dit zelf kunnen doen. Eindigt de naam met „chrom", dan is het een omkeerprocédé, eindigt het op „color", dan is het een negatief-positief procédé.

THIOCARBAMIDE, dat door elke goede chemicaliënhandel (en de fotografische groothandel) geleverd wordt, is zeer bruikbaar tegen gekleurde sluier op zwart-wit negatieven (dichroïtische sluier). Baadt ze daartoe in een oplossing van 1 g thiocarbamide en 1 g citroenzuur in 100 cc water.

•

U kent Printon, het witte materiaal van Ansco, waarop men vergrotingen in kleuren maken kan naar kleurendia's. In de Verenigde Staten wordt dit materiaal nu gepousseerd voor directe kleurenfoto's (die dus op witte ondergrond staan en geen dia's zijn) in de camera. De gevoeligheid voor kunstlicht is daarbij 16 ASA (ong. 12/10 DIN) en het wordt gebruikt in portretstudio's. Men fotografeert via een spiegel, om geen verwisseling van links en rechts te krijgen, en de klant ontvangt van elke opname maar één exemplaar, waar de reclame al iets op gevonden heeft: Your finest gift: an exclusive portrait.

EVENTJES OVER KUNST.....

Pop (American Photography) zegt vaak rake dingen. Zo laatst (we vertalen zo letterlijk mogelijk):

Kunst is van de mens. Noch de natuur, noch een machine kan het maken. Kunst is emotie, iets dat door de zintuigen ervaren wordt zonder bewust gebruik van het intellect. Er zijn aanstellers, die van kunst een cultus maken en de indruk trachten te wekken dat het iets onbereikbaars is, liggend op een intellectueel vlak verre boven het plafond van de profane man. Niets is minder waar.

De gewone jongen die U genoeglijk mededeelt dat hij geen sikkepit verstand van kunst heeft, maar U graag wil aanwijzen wat hij nou mooi vindt, is eigenlijk op het goede spoor. Hij bedoelt dat hij niets afweet van de techniek, waarmee het tot stand kwam, maar dat in hem aanspreekt wat een ander goed heeft gedaan. Men hoeft geen chef de cuisine te zijn om een goede maaltijd te waarderen. Het verschil is alleen, dat die kok weet waarom deze maaltijd zo goed is. Bij een kunstenaar is dat net zo, hij heeft daarmee een voorsprong boven anderen in de waardering van kunst en zijn gevoelsconstellatie is tot groter ontvankelijkheid ontwikkeld.

Tot zover Pop.

Wij vinden zijn vergelijking met die kok zo prima. Daar kun je nog een poos op doorgaan ook. Het verklaart bijvoorbeeld waarom er zoveel rommel op ereplaatsen in de salons (pardon, ontvangkamers) hangt en schilderij heet. Dat zijn de gezinnen die liever rijst met een rietje krijgen.

•

In Duitsland vertrouwt men er op, dat in het komende zomerseizoen de *Agfacolor-omkeerfilm voor 6 x 9* verkrijgbaar zal zijn.

Dergelijke dingen (zoals hier het verkrijgbaar zijn van kleurendiamateriaal op groter bandbreedte) kunnen soms de merkwaardigste verschuivingen veroorzaken. Als wij bv. hier bedenken welk percentage der verbruikers op 4½ x 6, 6 x 6 en 6 x 9 werkt, tegenover 35 mm film, dan is de kans groot, dat de kleinformaatprojector met zijn 5 x 5 plaatjes de reeds overwonnen geachte concurrent 8,5 x 8,5 (het vroegere „lantaarnplaatje") weer uit het graf ziet herrijzen. Het 5 x 5 apparaat zit weliswaar zeer hecht in het zadel door het gebruik van filmstroken, maar deze op hun beurt danken hun opgang alleen aan het feit, dat zovelen reeds een kleinformaatprojector hadden.

DE BELL & HOWELL WISSELBEKER

Het begint een instituut te worden, dat elk jaar de firma Animex een aantal fotohandelaren uitnodigt bijeen te komen, tot het in ontvangst nemen van gouden emblemspelden en De Wisselbeker te zien toevallen aan den alleractielsten dezer allen actieven. De omvangrijke lijst van deze competerenden kunnen wij hier helaas niet opnemen, maar wel geven wij gaarne een plaatje van het hoofdmoment in deze bijeenkomst.

De heer Talens in Den Haag — en wij gunnen het hem van harte, want hij is een hard werker — mocht voor de tweede maal uit handen van de heer Tetering de Bell & Howell wisselbeker in ontvangst nemen.
Foto Reind de Vries

KERSTSALON

VAN DE A.F.V. „ROTTERDAM"

Evenals verleden jaar — bij gelegenheid van haar 50-jarig bestaan — exposeerde de A.F.V.R. in een der zalen van het Museum van Land- en Volkenkunde van 21 December tot 18 Januari, nu uitsluitend werk van haar leden. Uiteraard staat een dergelijke tentoonstelling, waarbij alle foto's moeten worden aangenomen, omdat ieder lid in de gelegenheid gesteld moet worden om zijn prestaties ten toon te spreiden, op minder hoog peil dan een nationale of internationale salon. De beschouwer, die misschien ook de Bondssalon in Amsterdam heeft bezocht, mág zijn verwachtingen niet te hoog stellen. Het zou niet eerlijk zijn, als hij dezelfde maatstaven aanlegde.

In dit licht bezien kunnen we niet anders zeggen, dan dat de A.F.V.R. met een inzending van totaal 152 foto's (die hebben meegedongen in de wedstrijd) zeer goed voor de dag is gekomen, al zouden we aan enkele inzenders, vooral in de Junior-klasse, de goed bedoelde raad willen geven, wat meer zelfcritiek toe te passen en een foto, die beslist onvoldoende is, niet in te zenden en er een andere voor te maken. Hoewel bedoeld als een grapje behoorde nr 10 op een salon niet thuis.

Er zijn twee lezingen: een goede foto spreekt voor zichzelf, én: een foto staat of valt met de titel. Beide lezingen zijn waar, maar bij verschillende foto's hebben wij toch wel zeer een titel gemist, die ons in staat gesteld zou hebben te begrijpen, wáárop de maker de nadruk wilde leggen in zijn foto. Er waren foto's, die met een titel als „lijnenspel", „licht en schaduw", „armoede", enz. meer tot het publiek zouden hebben gesproken. We zouden kunnen zeggen: juist dáár waar de foto niet voldoende voor zichzelf spreekt, is een titel onontbeerlijk en kan de waardering met een passende titel aanmerkelijk hoger zijn. Dit zou ook zijn invloed hebben gehad op het oordeel van de jury, die bestond uit de heren A. Algra, Cas van Os N.F.K. en L. van Oudgaarden N.F.K.

Het is ondoenlijk op deze plaats alle foto's te bespreken. Voor enkele inzendingen willen we een uitzondering maken. Nr 9 van J. Vermey, bomen met wolken-décor, was zeer goed. Ook nr 24, een steegje met goede sfeer, van Mej. F. de Jong; nr 27, lijnenspel, van G. C. v. Zijl; E. Grevink met enkele prima actie-foto's, terwijl J. W. Siebbeles blijk gaf van een goede visie. Hoewel prima van techniek vonden we het werk van Mej. M. Meyer wat zoetelijk. Dit waren de Junioren.

In de Seniorklasse trokken enkele zeer goede koppen van W. S. Eshuis, het werk van A. de Man, die een frisse kijk op de dingen heeft en enkele foto's van J. Notenboom, simpel van opvatting, sterk de aandacht.

In de Hoofdklasse noemen we gaarne de prima portretten van W. de Munnik, maar zeker ook het zeer goede werk van A. P. Engelse, op een enkele uitzondering na sterk van compositie, prima vergrotingstechniek en met een frisse, goede visie. Teer, ook reëel waren de prachtige winterlandschapjes van T. C. Rook. Dergelijke foto's vervelen niet, als wandversiering kan men er met plezier jarenlang naar kijken.

In de Vakklasse, waarin geen prijzen werden toegekend, omdat veel buiten mededinging was ingezonden, konden ons de reflectie van bank en bomen, alsook enkele zeer goede fantasieën van Steef Zoetmulder (N.F.K.), nr 72 en 73 (hek van een brug met nevelige achtergrond en een bank) van G. Burg, het werk van Q. J. C. van Beynen, die een zeer goede vergrotingstechniek ten toon spreidde, alsook goed portretwerk van J. van Bueren, ons het meest bekoren.

De volgende prijzen werden toegekend:

Klasse Junioren: 1e prijs Mej. M. Meyer, 2e prijs G. C. van Zijl, 3e prijs J. W. Siebbeles, eerv. verm. J. Poots.

Klasse Senioren: 1e prijs W. S. Eshuis, 2e prijs J. Notenboom, 3e prijs A. de Man.

Hoofdklasse: 1e prijs W. de Munnik, 2e prijs A. P. Engelse, 3e prijs G. H. Wagennar, eerv. verm. T. C. Rook.

Resumerende willen we nog opmerken, dat de Junioren moeten waken voor het maken van prentbriefkaarten of „kiekjes". Aan hun visie valt nog wel iets te verbeteren. Verder dat Eshuis en Notenboom moeten verhuizen, nl. naar de Hoofdklasse. Met deze verhuizing heeft de Volkshuisvesting niets te maken.

J. A.

WALTER BENSER

Deze naam is in geheel Nederland een begrip geworden, want zelden hebben zovelen zo intensief geluisterd naar een spreker als naar Walter Benser. Deze lezingen, georganiseerd door de importrice van de Leica, de N.V. Odin, zijn een enorm succes geworden. Hoe voortreffelijk wist Benser de kostelijke Leica-apparatuur zo terloops te noemen, en hoe prima wist hij zijn gehoor van de opneemtechniek, en het gemak waarmee hij opnam, te vertellen. Zijn enthousiasme sloeg telkenmale volledig over op „de zaal" en voor heel velen moeten de eerste-klas en soms feilloze kleurendia's, die hij met de Prado toonde, een sterke prikkel zijn geworden dit na te volgen. Hier immers lag het bewijs van het mogelijke en dus bereikbare.

Mensen als Benser zijn één bonk propaganda voor de fotografie, en wij moeten de heren Duprée dankbaar zijn dat zij dit mogelijk hebben gemaakt in Nederland. Het is een der beste vormen van propaganda die wij in lange tijd mochten ervaren.

S.

KEUKENHOF-WEDSTRIJD

Wederom zal er een Nationale Bloemententoonstelling zijn in Lisse en zal in het prachtige natuurpark Keukenhof elke amateur weer kunnen mededingen in een fotowedstrijd. De wedstrijdbepalingen worden nog in het Maart-nummer gepubliceerd, doch vooruit willen wij reeds vermelden, dat het in feite om *twee wedstrijden* zal gaan, nl. naast een zwart-wit zal er ook een kleurenwedstrijd zijn. De mooiste foto's van vorig jaar zullen dit voorjaar worden tentoongesteld.

De Keukenhof wordt elk jaar door volgroeiing van de vaste beplanting mooier, en zeker willen wij allen opwekken daar eens op een zonnige dag heen te gaan. Er zijn trouwens nog andere attracties, waarmede prijzen te verdienen zijn voor wie oog heeft voor schone natuur.

KOR BRONT'S FOTOBUREAU heet thans de heropende zaak in Steenwijk, die men daar voorlopig nog wel Foto Bouchier zal blijven noemen. Wij wensen de heer Bronts ook op deze plaats nog gaarne alle geluk en succes.

LEICA-FOTOGRAFIE gaf een tip over Newton-ringen, die wij op de proef stelden en goed bevonden. Men ontneemt de film nl. veel van zijn krul-neigingen, door hem waterresten te ontnemen. Dit gebeurt door afnemen met een doekje, bevochtigd met tetrachloorkoolstof. Het is niet afdoende, doch het helpt in vele gevallen. Terloops worden tevens ongerechtigheden en vette vingers verwijderd.

„LOANA" in Valkenswaard (Beelmanstraat) is een speciaal „Atelier voor moderne *projectie-schermen*".

Het artikel projectieschermen is een moeilijk iets. Want er is (bij de grote formaten) altijd de strijd tussen „vervoerbaarheid" en „reflectievermogen".

Met een „Loana"-scherm van groot formaat zijn we zelf even op pad geweest. En we zijn tevreden: ondanks het feit dat het hier een gewoon (dubbel-genomen) ongeprepareerd textielDoek betreft, bleek de lichtsterkte van het geprojecteerde beeld in de practijk voldoende. En dat raam van metalen buizen, dat in lengten tot 1,20 m uit elkaar te nemen is, geeft weinig zorgen bij het vervoer. Terwijl óók de prijs zeer prettig ligt.

VRIJ NAAR EEN UITSPRAAK VAN Mr HARRIS voor de Royal Photographic Society: Helaas is het een algemeen verbreide kwaal dat men meent met de electrische belichtingsmeter een wetenschappelijk instrument in handen te hebben. Hij geeft alleen een maatstaf voor de gemiddelde lichtuitstraling. Wat wij willen weten is hoe kort wij kunnen belichten, zodat het schaduwdetail nog vastgelegd wordt. Men meent, dat de meter het minimum aan belichtingstijd aangeeft. Maar hij is zeer pessimistisch geijkt en geeft zeker het tweevoud, zo niet het viervoud aan van wat nodig zou zijn. Overigens verstandig van die meterfabrikant, maar het zou prettig zijn als hij precies vertelde, hoeveel surplus hij geeft (dit naar aanleiding van een discussie over de waarde van te kort belichten en lang ontwikkelen, waarbij 10 maal onderbelicht zou kunnen worden).

„Wij bekeken de opstelling van nieuwe foto's in de etalage..... toen ik plotseling een ingeving kreeg."

Hij zal het ons allermaast kwalijk nemen, als wij hem een eenvoudige jongen noemen. Hij maakt geen poespas, hij werkt altijd maar. Hij is gek op fotografie. Het werk van anderen vindt hij veel beter, veel belangrijker dan zijn eigen foto's.

Jan Schiet

N.F.K.

Misschien is het dat wel, wat zo in zijn foto's bekoort. Er hangt geen franje aan en het tooit zich niet met vergaldsel dat later groen uitgeslagen kan blijken. Hij zoekt geen problemen en zet ons geen problemen voor. Hij fotografeert ongecompliceerd, omdat hij zuiverder, haast kinderlijker — nl. opener — tegenover de dingen staat. De foto's op deze bladzijden getuigen daarvan.

Assistent Smit begreep het niet direct. „Misschien is een andere opstelling toch beter.....?, de cabaretière naar achteren en de houtzaagmolen wat naar links.....? of de serie interieurs vlak achter de ruit.....?, maar tja, dan kwam de Rotterdamsche Bank een beetje in de knel en kreeg het watergezicht-met-drogende-was iets te veel ruimte....."

Maar Jan Schiet gaf geen antwoord. Hij bleef stil voor zich uitkijken, niet onwelwillend en ook niet afkeurend....., maar wat ging er eigenlijk in hem om? Smit vertrouwt het niet helemaal.

„Kijk eens", vertelde Jan Schiet later, „wij stellen die foto's in de etalage niet op voor liefhebbers. Die kijken toch wel. Nee, als ik mijn etalage bekijk, tracht ik altijd objectief te zijn, dan kijk ik als het ware wat blasé zoals de zakenman-in-haast het zal doen. Maar toen ik op die bewuste dag met assistent Smit bezig was, kwam plotseling de gedachte bij mij op: ‚Hoe zou een deskundige foto-jury nu over dit werk oordelen?' De woorden van Nico Zomer: ‚Zend toch eens werk in naar de N.F.K.', schoten mij weer te binnen. Maar het is nu eenmaal zo, dat ik het werk van anderen eigenlijk meer apprecieer dan mijn eigen werk. Maar goed, toen en daar nam ik het besluit om niet langer met de gedachte te spelen, maar de sprong te wagen."

Een week later ging er een collectie naar Den Haag. Een maand later volgde een Kerncollectie en een paar dagen daarna, op een Maandagavond, kreeg hij een telefoontje, dat hij als Kernlid was aanvaard. Hiermee verscheen in de fotowereld een naam, die voordien nog maar weinig bekend was. Want behalve naar de Amsterdamse Kerstsalon had hij nog nooit naar salons ingezonden of aan wedstrijden mee gedaan. In werkelijk record-tijd had de 34-jarige Amsterdammer de formidabele N.F.K.-vesting genomen.

In een schrijven dat volgde, lichtte de secretaris de beslissing nog nader toe met de passage:

„Ik moet U nog mededelen, dat de jury enthousiast was over de grote veelzijdigheid van Uw werk."

De voorbijganger ziet op een wit fond foto's van het formaat 24 x 30 cm en groter. Alleen series zijn wel op 18 x 24 cm. Maar alles, ofschoon niet altijd hoogglansd, is op wit papier uitgewerkt, fris en contrastrijk, zonder ooit hard te zijn.

Er is geen versiering in de etalage. Ook de foto's zijn eenvoudig van opzet. Maar in die foto's is een lijnwerking, een vlakverdeling, een gevoel voor dessin te waarderen, waar een meester-etaleur een gelijkgestemde in herkennen moet. Het patroon is niet aan geijkte compositie-schema's gebonden. Veel gevoel voor contrastwerkingen is merkbaar en hierbij aansluitend moet worden opgemerkt, dat er opnamen zijn, waarin de lichttovering bekoort en andere, waarin nuchter daglicht het onderwerp geheel-in-stijl helpt uitbeelden. En ook hier in deze etalage is een belangrijke factor..... de variatie van onderwerpen. Wie hier een ogenblik bij stil staat mag zich wellicht afvragen, wat er eigenlijk werkt achter dit aantrekkelijke, direct aansprekende uiterlijk der etalage.

Welnu, de bekende uitspraak van Thomas A. Edison: 99 pct transpiratie en 1 pct inspiratie, is hier van toepassing.

NATUURSTEENHANDEL.

De mensen werden eerst in hun werk geobserveerd. Toen werd de kraan met het oog op compositie en lichtval goed opgesteld. De houding van de personen werd aangegeven of voorgedaan. Statiefcamera.

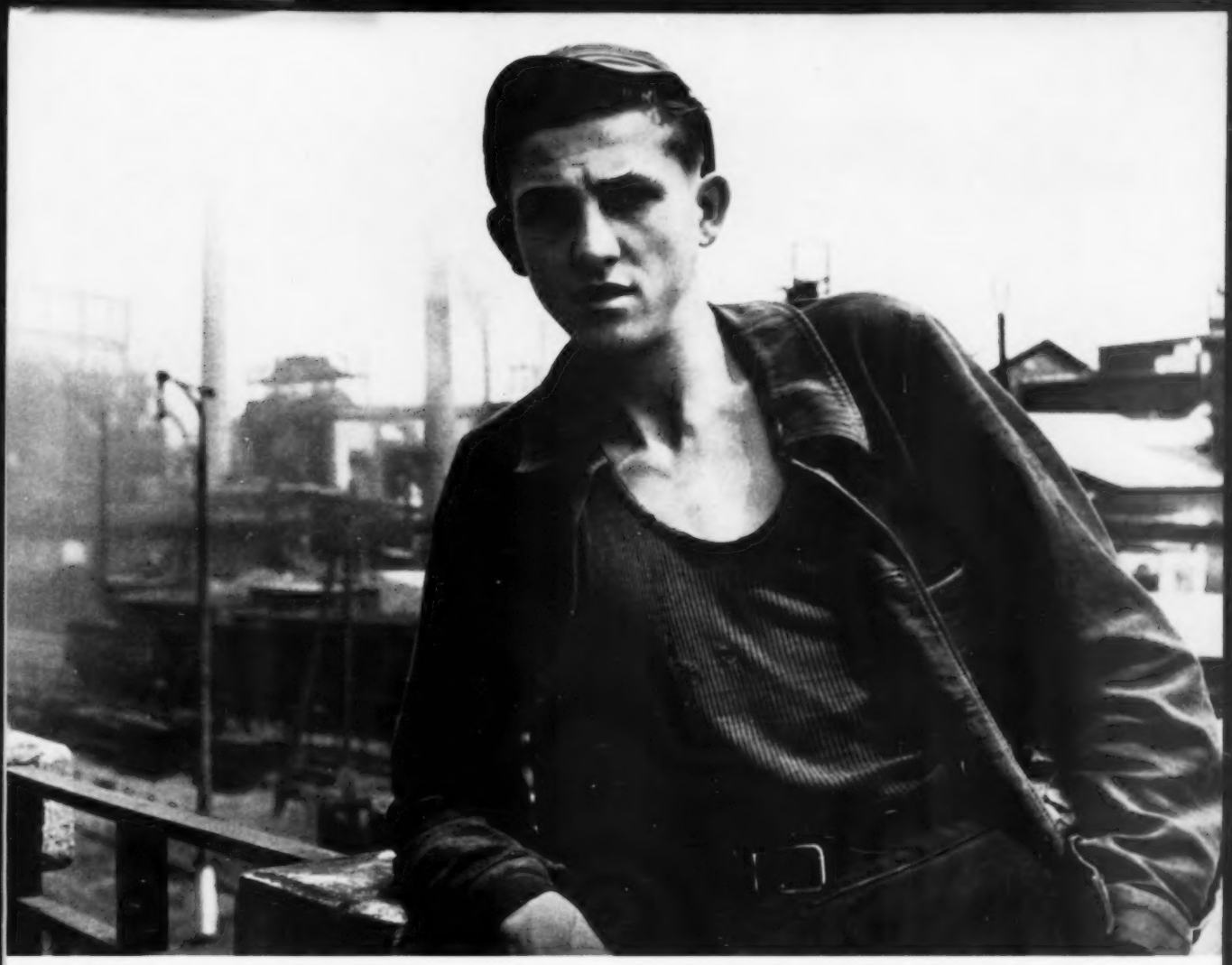

HOOGOVENWERKER TE METZ

De jongeman deed voor goede betaling onbevredigend en ongezond werk. Raak is hier getroffen het menselijke element dat in een harde verindustrialiseerde samenleving te kort komt en ongelukkig is. H.P.. 5 Rolleiflex.

Jan Schiet heeft in de veertien jaren, dat hij de fotografie voor zijn beroep uitoefent, getoond een eindeloze hoeveelheid werk te kunnen verzetten. Zeker, aanleg moet er zijn. Maar hoevelen met evenveel of meer talent, kunnen of willen die dosis energie opbrengen? Onder zijn leiding telt het bedrijf nu vijf medewerkers. Het zijn drie assistenten voor donkerekamer-werk, afwerken en opnemen, een retoucheur en Vader Schiet, die het administratieve en financiële gedeelte verzorgt. Dit betekent een grote ontlasting voor zijn geest, die zich nu niet meer met belasting- en boekhoudkwesties behoeft bezig te houden. Maar Jan Schiet verstaat de kunst om fotografische bekwaamheid te combineren met zakelijk en psychologisch inzicht.
Maar vóór dat dit alles, zoals het nu marcheert, bereikt kon worden, heeft Jan Schiet het zware werk alleen moeten opbrengen.

Want in de oorlogsjaren werkte hij illegaal als medewerker van een van de bekendste groepen. Als gevolg hiervan geraakte hij toch in Duitse handen. Drie jaar verkeerde hij in gevangenschap in Duitsland en ten slotte belandde hij in een tuchthuis. Dit had het voordeel dat hij tenminste 's nachts met rust gelaten werd. Daar vond hij de gelegenheid om plannen te maken voor zijn toekomst. Hier ontwierp hij zijn werkruimten tot in de details, de electro-technische inrichting, de ventilatie, het chemische gedeelte en de beste manier om economisch te verwarmen en te spoelen. Het is zijn trots, dat hij nu alles verwerkelijkt heeft, wat hij toen in eenzaamheid en duisternis uitdacht.
Hij beschikt over bekwaamheden, die hem bij de fotografie zeer te stade zijn gekomen, nl. een behoorlijke dosis technische feeling, een handigheid van de handwerkman, timmerman en electro-technicus. Wat hier in

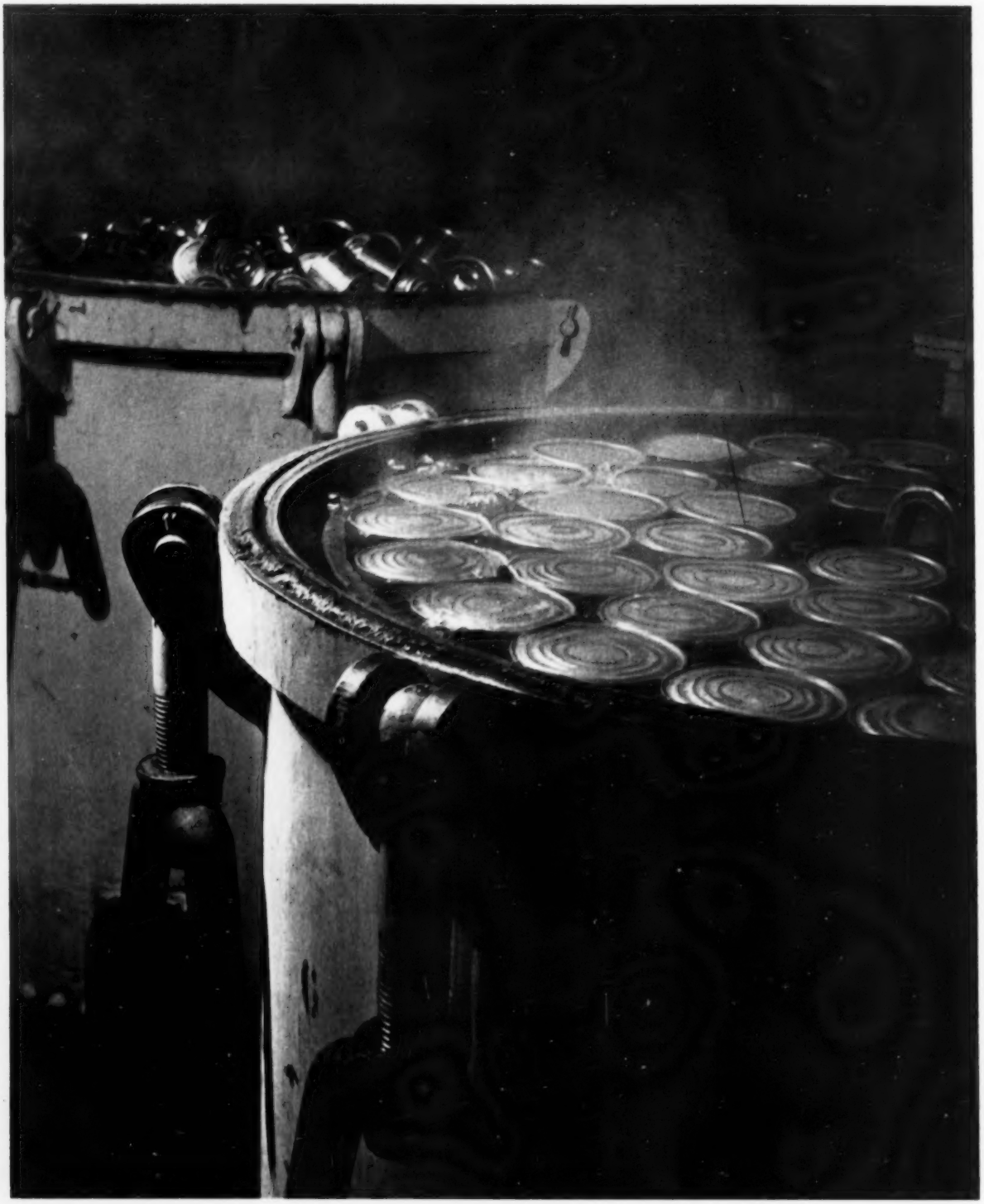

VLEESCONSERVEN
gemaakt met een flitslamp in reflector, zo opgesteld, dat bestaande daglicht geheel ondergeschikt bleef. H.P. 5 1/100 sec. f : 16. Rolleiflex.

JONGENSKOPJE VOOR RUIT
Zonder enige verlichting van binnen opgenomen. H.P. 5. Rolleiflex.

de werkruimten is tot stand gebracht is bijzonder goed en doelmatig. De grote knutselvaardigheid heeft de doeltreffendheid nimmer overwoekerd en dat is ook een zeldzaam ding.

Maar vóórdat Jan Schiet na de oorlog in de fotografie eerst goed kon beginnen, moest de fotografie eerst iets voor hém doen. Zeggen wij te veel wanneer wij verklaren dat de fotografie hem het leven redde? Tenslotte reeds opgegeven en bij toeval door Amerikanen gevonden, kon hij toch behouden worden. Maar kwam het vooral niet omdat hij leven móest om datgene waarvan zijn geest vervuld was, te verwerkelijken in materie en vorm? Wie zal het zeggen? Maar de oorlog heeft hem bewust gemaakt, wat de fotografie voor hem betekent. Voor hem is zij geen middel van bestaan. Zij is hobby en roeping tegelijk, zijn reden van bestaan.

En zo leidt hij nu in de Marnixstraat zijn fotobureau. Zeker, de aanduiding studio of atelier zou artisticker klinken. Maar het typeert zo zijn instelling toch beter. Hij heeft veel belangrijk werk te doen. Hij werkt voor

GEBOORTEHUIS VAN DE GEBROEDERS LUMIÈRE
te Besançon. H.P. 3 Rolleiflex

grote winkelzaken, reclamebureaux, clichéfabrieken en drukkerijen. Hij begon op 17-j. leeftijd voor zich zelf met technisch fotograferen en is dit blijven doen, óók toen na de oorlog veel meer te verdienen was met portretwerk. Maar waar momenteel de drukte voor portretwerk geheel voorbij is, daar heeft Jan Schiet een naam gevestigd met industrie-, architectuur- en reclame-fotografie. Tussen die bedrijvigheid door behaalde hij ook nog het einddiploma van de Fotovakschool.

„Al maak ik veel technisch werk, toch voel ik mij sterk aangetrokken tot de romantische opname. Daar kom ik eerlijk voor uit. Het streven, dat de laatste tijd merkbaar is geworden, om dat romantische uit te bannen, acht ik onjuist. Verschillende opvattingen en temperamenten moeten naast elkaar kunnen bestaan. Juist die verscheidenheid maakt de fotografie interessant. Laat ons er naar streven om het beste uit het verleden te behouden en tevens scherp te stellen op de toekomst. Daarvoor is veel verdraagzaamheid nodig."

SNEEUW IN DE STAD

Iets dat hem steeds weer boeit

LICHTSPEL IN DE SNEEUW

Een geliefd motief van amateurs. Hier toch weer anders dan anders gezien. H.P. 3 Rolleiflex.

LANDSCHAP IN BEIEREN

Een opname, die meteen genomen moet worden. Grote zonbeschenen vlekken gleden over het landschap. De donkere voorgrond en donkere luchtpartij sluiten het geheel goed in. H.P. 3 Rolleiflex.

„Het grote voordeel van het lidmaatschap van de N.F.K. is, dat wij ons bewust worden van de sterke punten en karakteristieken van het werk van anderen. Wij geven ons rekenschap van speciale kwaliteiten, discussies ontstaan, die dus niet gaan over formules of recepten, maar over kwesties de visie betreffende, waarbij alleen de techniek in het geding komt, waar het de uitbeelding beter zou kunnen dienen. Geen enkele fotograaf werkt in een luchtledig. Door de werkers om zich heen wordt hij zich bewust waar hij zelf staat. Er ontstaat een wisselwerking, hij ondergaat de suggestieve uitwerking van het werk van anderen en geeft op zijn beurt weer aan anderen. Waar de een eindigt, begint de ander."

Edmond Rostand heeft de apathie, de slome halfheid, de enige menselijke ondeugd genoemd. Wat de enige deugd dan wel was? „Het enthousiasme!" Zoals het met mensen is, zo is het ook vaak met verenigingen. Er zijn er genoeg die apathisch zijn, alleen in naam bestaan, maar eigenlijk dode verenigingen zijn. Daarom is zijn intrede in de herboren, verjongde N.F.K. van betekenis. De actieve en enthousiaste leden zijn weer met één verrijkt.

Het is duidelijk, dat het al of niet slapen afhangt van het karakter dat zich een doel stelt. Jan Schiet wist zich dat doel scherp te omlijnen en het steeds voor ogen te houden. Om het uiteindelijk te verwezenlijken was een grote hoeveelheid geestelijke en lichamelijke energie nodig om vol te kunnen houden.

Hij was bereid om er een tijd lang 24 uur per dag aan te werken. (Zijn onderbewustzijn werkte in de nacht door). Hij liet zich niet afleiden en hield vast. Hij toonde arbeidslust onder alle omstandigheden. Hij kwam opnemen waar men hem nodig had. Hij ging weer naar huis om later terug te komen als dat beter was. Hij offerde er eigen ontspanning aan op. Want hij koesterde het doel in zichzelf, hij jaagde het na en zoals het zo vaak reeds gebeurd is, zo ging het ook hier, de „bezetene" slaagt. Deze jonge man was vrijwel onweerstaanbaar.

Wouter de Keizer

JEAN BOIROT

HET GEHEIM
van de foto's van Cartier-Bresson

Gedurende de laatste twintig of dertig dagen heb ik een twintig of dertig keer zitten bladeren in de merkwaardigste verzameling foto's die ik ooit als journalist in handen heb gekregen. En de hemel weet, hoeveel ik er al heb gezien, laten maken, beoordeeld, bewonderd en veroordeeld. De foto's die ik hier bedoel zijn vergaard in een uitgave van de Editions Verve, onder een omslag van Matisse. En de vergaarder van deze veelzijdige collectie jachttropheeën heet Henri Cartier-Bresson. Wij plegen hem gaarne aan te wijzen als een top-professional op reportagegebied, maar de moeilijkheid is, dat hij zich geheel als een amateur gedraagt. „Ik heb veel rondgezworven, maar ik ben een heel slechte reiziger. Ik wil het op mijn gemak doen en zo van het een naar het ander gaan, nu eens hierheen, en dan maar weer eens daarheen terug. Als ik ergens ben, krijg ik altijd zin om er een poosje te gaan wonen, om dat land beter te kunnen beleven. Ik zou geen globe-trotter kunnen zijn." Een beetje onhandig uitgedrukt, maar door en door gezond van gedachte, en geheel in mijn lijn, nu ik als oud-verslaggever niet meer langs de grote wegen vlieg. Eén ding echter bevalt me niet aan deze verzameling van Cartier-Bresson. Ik bedoel de titel: *Images à la Sauvette*. Ik wil proberen aan te tonen dat deze collectie honderd maal meer waard is dan deze suggestie, waarvan men zich afvraagt of die schertsend of bescheiden moet worden opgevat. Ik ben geneigd er een overmatige bescheidenheid in te voelen.

Cartier-Bresson heeft in zijn inleiding een gedachte van Kardinaal de Retz geciteerd: „Elke zaak in deze wereld heeft zijn beslissend ogenblik". Het gehele voorwoord is daarvan een nadere uitwerking, en met voldoening citeer ik enkele karakteristieke passages. „De reportage ontstaat uit een volmaakte samen- én wisselwerking van hoofd, oog en hart om een probleem uit te drukken, een gebeurtenis vast te leggen of indrukken duidelijk te maken." — „De fotografie is van alle uitdrukkingsmiddelen het enige dat een exact moment exact kan vastleggen. Wij spelen met dingen die weer verdwijnen, en als zij eenmaal verdwenen zijn is het onmogelijk om ze weer terug te halen en te doen herleven." — „De opdracht is niet feiten te verzamelen, want die feiten op zichzelf zijn niet belangrijk. Men moet er uit kiezen, en het feit nemen dat de realiteit het diepst raakt. Het kleinste ding kan in de fotografie een groots onderwerp zijn, het allerkleinste detail kan Leitmotiv blijken." — „Een foto is voor mij de gelijktijdige herkenning, in de fractie van een seconde, ten eerste van de betekenis van een feit, ten tweede van de klare vormgeving van de zichtbaar waargenomen gebeurtenis die dit feit veroorzaakt heeft."

Dit voorwoord — welhaast een manifest — van Cartier-Bresson vertelt ons ook over technische problemen, keuze van formaat en apparatuur, van het treurspel der nog verre van getemde kleurenfotografie. Hij zegt ook: „Ik moet altijd glimlachen om de mensen, die geheel opgaan in de techniek en een ongebreidelde behoefte schijnen te hebben aan foto's die kraken van zindelijkheid in hun keurige scherpte en fatterige tintschakering: is dat een hartstocht voor het minutieuze en pietepeuterige, of menen zij met die oogverblinding de werkelijkheid dichter naar zich toe te halen?" Hij heeft gelijk! — op voorwaarde dan, dat de slechte fotografen daaruit geen argument putten voor onvergeeflijke mislukkingen. Er is soms onscherpte in het werk van Cartier-Bresson, bijvoorbeeld in deze die mij hier onder de ogen komt, van een opstootje in Shanghai. Het is het einde van de Kuomintang en het geld keldert. De regering heeft goud op de markt gegooid en de massa belegert de banken; er worden mensen vertrapt en doodgedrukt.

Cartier-Bresson heeft dit drama gegrepen op het „beslissend ogenblik" van Kardinaal de Retz. Wat doet het er hier toe, of hier houdingen of gezichten wat mager werden in gedetailleerde weergave, het gaat hier om mensen en niet om een mens en geen enkel detail van deze goldrush verliest er ook maar iets door in zijn verschrikkelijke welsprekendheid.

Dit was de techniek betreft — de techniek van de meester, wel te verstaan. Het voorwoord van Cartier-Bresson is beslist geen Kleine Handleiding Voor De Volmaakte Fotoreporter, het is het gloeiend betoog van een estheticus — Descartes zou hebben gezegd een „methode" — dat een geheel boek door volgehouden wordt.

Als geheel is dit boek wreed. Wreed als het leven. Ik kan er hier en daar enkele ironische optekeningen uit halen, zoals de bruid van de Marne-oever, of — aan de andere kant van de aardbol — de Maharana, bedekt onder sluiers en edelstenen, met een kunstmatige gratie. Ik geloof iets te bemerken, dat hij in zijn inleiding voorzichtig heeft trachten te omzeilen, maar er toch in ligt: deze keuze van 126 foto's, tegelijkertijd zo homogeen in hun inspiratie, en zo heterogeen in hun behandelde onderwerpen, drijft ons heel doelbewust tot een vergelijking met de diverse vormen van schilderkunst. Het landschap. Exotisch als een Delacroix en een Gauguin. Het fresco in wonderlijk rake visies op het Oosten, die alleen een bevestiging inhouden van een renaissance van de Griekse plastiek. Het stilleven van een etalage met fruit, alleen getiteld: „Tivoli, bij Rome", is een Bonnard op rolfilm. Het genrebeeld, het cafeetje bij de Vieux Port in Marseille is een tragische Pagnol. Het portret, van de meisjes in Oosterse steden tot aan Mathisse in zijn atelier, Christian Bérard op zijn bed en Sartre op de Pont des Arts. Matisse tekent, Sartre keert zijn rug naar het Institut (en men vraagt zich af of dit definitief zal zijn): Bérard is gehuld in het kleed van een negerkoning, tegen een achtergrond van bebloemd behang. Dit suggereert op fantastische wijze in zwart en wit de kleurrijkheid van zijn palet. Dan zijn er, zij aan zij, Rouault in zijn atelier, en Léautaud in zijn tuin, de een veel te bourgeois en de ander veel te bohemien om helemaal echt te zijn. De portrettist laat in zijn meedijloze weergave aan ons de kans der gelaatsontleding en schenkt daarmee aan de analyst een treffelijk tijdverdrijf. Alleen reeds de monden, die van de christen en die van de cynicus, spreken boekdelen.

Ik wil nu even vlug voorbijgaan aan de diverse meesterlijke vertolkingen als dat Japanse zegel, die bijbelse plaat, dat Perzisch miniatuur en nog even verwijlen bij de mooiste prenten in dit album, de meest anonieme, waarbij de minste uitleg wordt verstrekt en die dus juist het meest welsprekend zijn. Dat verrassende oude dametje in Hyde Park onder een fijne motregen. De Britse menigte bij de kroningsfeesten van 1958. Geliefden, werklieden, de te armen en de te rijken. Een opvallend monster: de laatste eunuch van het Keizerlijk Hof in Peking. Twee Witrussen, met elkaar sprekend in het midden van een straat in Shanghai, op de dag voor de komst der communisten. Soms is het drama in zijn kern geraakt (overrompelende indrukken in het Huis der Doden in Singapore, waar zij die hun einde voelen naderen, zich kunnen terugtrekken). Soms huilt en zucht hij, bij de uittochten en hongerepidemieën, bij de Hindoe bedelaars die hun handen als geweren vooruitsteken naar de giften op de feestdag, bij de gedeporteerde, die haar aanbrengster van de Gestapo door aanwijzing ontmaskert ...

Hij dikt het nooit aan. Cartier-Bresson laat de volledige betekenis van het drama altijd spreken via onze verbeelding. Zo vulde hij de bladzijden van het boek dat ik voor de eerste maal bij een boekverkoper inkeek. Vandaag, toen ik het opnieuw ter hand nam zoals zovele dagen tevoren, kwam mij de bekentenis in herinnering van de voortreffelijke verteller Henri Duvernois: een op straat toevallig opgepikte opmerking was voor hem vaak het uitgangspunt voor een novelle. Elk van deze verbeeldingen van Cartier-Bresson is eveneens een uitgangspunt voor avontuur of overdenking. Dit grootse fotografische werk is een verbazingwekkende microcosmos en een artistieke zowel als intellectuele prestatie, die van betekenis is voor onze wereld van heden. Alleen reeds omdat het ons aan het denken zet.

Op de Snijtafel

Foto's voor deze rubriek kunnen te allen tijde worden gezonden naar redactie FOTO, Uitgevers-Mij „C. Misset" N.V. te Doetinchem, met vermelding links boven op de enveloppe: Snijtafel. De heer Hens verzamelt deze foto's, en kiest daaruit om zijn onderwerp te illustreren. Men houde er rekening mee, dat zij aldus lang in portefeuille kunnen blijven. Zend niet groter in dan 13 x 18 of 18 x 24 maximaal, liefst ongemonteerd. De beste foto uit de oogst van elke maand wordt door de heer Hens gewaardeerd als Foto van de Maand, en door ons met een premie (deeltje ter keuze uit de Foto-serie) beloond. Zend goed werk in, het behoeft niet volmaakt te wezen, maar het moet wel iets willen uitdrukken.

Mijn vorige bijdrage eindigde ik met de verzuchting, dat het mij moeite kostte mijn handen thuis te houden en niet verder te gaan grasduinen in de collectie, waarin zich nog vele besprekenswaardige specimen bevonden. Diezelfde beheersing is nodig geweest, toen ik in het December-nummer, dus vóór de opening van de Kerstsalon, een keuze moest doen uit een collectie van pl.m. 450 specimen. Nu is de weg naar de hel geplaveid met goede voornemens en ik moet helaas bekennen dat ik gevallen ben, dat ik mijn handen toch niet thuis heb kunnen houden. Het ging mij aan het hart tijdens mijn voortdurende aanwezigheid op de Salon, dat al dit, niet alleen sublieme, maar vooral leerzame werk als sneeuw voor de zon na de sluiting zou verdwijnen. Ik werd zwak en kon mij nu eenmaal niet meer bedwingen. Op een 5-tal legde ik nog beslag, daar zij in het kader van deze rubriek thuis behoren. O ja, dat is waar ook! Men is gevallen over de naam „Salon". What is in a name? Ik erken volmondig, dat tegenwoordig in een woning geen salon meer aanwezig is. Het is uit de tijd, want ik herinner mij nog goed, dat vroeger daarvoor steeds de mooiste en zonnigste kamer werd uitgekozen, maar alleen gebruikt op hoge feestdagen, zo ongeveer ruim tien dagen per jaar. De overige 355 dagen was de salon gesloten, de meubels met witte hoezen bedekt en men bracht die 355 dagen het liefst door in het somberste vertrek dat er te vinden was. Die goede oude tijd had dus ook wel zijn schaduwzijde. Nu begrijp ik wel waar de schoen wringt, nl. dat de uitgebeelde onderwerpen der moderne foto's in een salon niet op hun plaats zijn. Dat zou wel het geval zijn geweest met die foto's die zuivere schoonheidsbeleving zijn. Maar in die salontijd werden foto's niet ingelijst en opgehangen, een vooroordeel waaraan men zich om de een of andere onbegrijpelijke afkeer zelfs in onze tijd nog niet geheel heeft kunnen onttrekken. Het is misschien nog het laatste restje kleinering der fotografie, maar ook dat zal op den duur nog wel overwonnen worden. Men is nu eenmaal begonnen met de 1e Kerstsalon, die door 13 andere is gevolgd en het zou mij toch niet aangenaam in de oren klinken, als wij het volgend jaar de „15e Nationale Kerstkelder" zouden moeten annonceren.

Critiek werkt verfrissend, wat niet slaat op het voorgaande, wel op het komende. Hoe meer critiek des te beter. Een maatschappij zonder critiek is alleen bestaanbaar onder een dictatorsregime. Maar aan de andere kant heeft het spreekwoord „de beste stuurlui staan aan wal" zijn waarde behouden. Een algemene en..... gerechtvaardigde critiek over de Kerstsalon was o.a.: „de 50 x 60 foto's slaan de rest dood". Het is inderdaad zo, maar dit toegegeven, dan heeft men het recht zich af te vragen: „waarom die grote formaten dan tóch toegelaten?" Het antwoord er op is, dat de Kerstsalon enerzijds beoogt een nieuwe generatie amateurs te kweken, anderzijds een jaarlijks beeld te geven van het peil der Nederlandse fotografie. De organisatoren staan dus tussen twee vuren. Er zijn nu eenmaal prominente vakfotografen, die alleen tot deelname bereid zijn, wanneer zij zelf het formaat mogen bepalen. Wij stellen hun deelname op prijs, maar aan de andere kant mogen en willen wij de prominente amateurs, die om financiële redenen zich de luxe van een dergelijk groot formaat niet kunnen veroorloven, niet laten gaan. Toch zal er, hoe moeilijk de beslissing ook zal zijn, gekozen moeten worden. Verder mag men nimmer uit het oog verliezen, dat de Kerstsalon voor de organisatoren ieder jaar een enorm risico meebrengt. De gemiddelde kosten ad *f* 3500 moeten gedekt worden door baten, die op hun beurt weer gevonden moeten worden uit de entrée's. Daarbij kunnen wij de dagbladpers nu eenmaal niet ontberen en alhoewel wij nog nooit een statistiek hebben opgemaakt over de percentages fotografen en niet-fotografen die de Kerstsalon bezoeken, toch vormt het aantal niet-fotografen, alleen in de fotografie belangstellende bezoekers, een belangrijk contingent. Eerst na lang beraad zal de koers die gevaren moet worden, bepaald worden. Teleurgestelde amateurs, hebt dus nog een weinig geduld en onttrekt U niet aan de deelname, noch aan het bezoeken van de Salon. U doet Uzelf tekort en U onthoudt ons de steun, die wij zo hoog nodig hebben om het peil omhoog te brengen.

Wouwaapje met jongen
K. Hulsbos, Leiden

En nu aan het werk!
Bekijkt U eens aandachtig het „*Wouwaapje met jongen*", een Kerstsalonjuweeltje van K. Hulsbos te Leiden. Formaat 24 x 30. Ze werd inderdaad doodgeslagen door een collectie van zes 50 x 60-ers. Niet dat dit bij de beoordeling ook maar enige invloed heeft gehad, maar ik stel mij dit beeld in gedachten even voor op 50 x 60 formaat en dan moet ik erkennen, dat de waarden beter tot hun recht gekomen zouden zijn.
Ik heb te veel 30 x 40-ers vergeleken met het originele opnameformaat of een vergroting daarvan op 13 x 18, om niet verbaasd te hebben gestaan bij de 30 x 40-er details te ontdekken, die bij de 13 x 18 niet tot hun recht kwamen. Ik heb dit „Wouwaapje met jongen" te herhaaldelijk bekeken en bestudeerd om niet in bewondering te zijn geraakt voor de uitmuntende kwaliteiten. Zeker, het is geen modern schokkend beeld, maar bedenk nu eens wat een tijd, geduld en liefde voor het vogelleven nodig zijn geweest om dit resultaat te bereiken. Ik heb vele vogelfoto's gezien met tekortkomingen, die men aanvaardde vanwege de haast onoverkomelijke moeilijkheden die overwonnen moesten worden, zoals bv. onscherpte van de voorste takken van het nest, hinderlijke achtergrond met lichtvlekken, compositiefouten, enz. Bekijk deze foto nu eens nauwkeurig. Fraaie rustige achtergrond, volledige scherpte van de voorste nesttakken, rijke toonwaarden, sublieme materiaalweergave van het gevederte. Vergelijk de structuur der veren van de moedervogel met die van drie van haar jongen, waarvan het vierde ternauwernood zichtbaar is. Zowel uit artistiek als uit ornithologisch oogpunt in één woord voortreffelijk.
Een markant voorbeeld van moderne visie is „*Atlanta*" van H. Groenendijk te Oegstgeest, dat een onderdeel uitmaakte van de serie, die welverdiend bekroond werd. Geweldig van visie! Het begint bij de duodalf in de linker benedenhoek van waaruit de sierlijke heldere lijnwerking van het kabeltouw naar het midden van het beeld leidt en — misschien is het puur toeval — het wapenschild aan de voorzijde van de boeg als blikvanger omsluit.
Wanneer wij de verhouding der sloepen tot de boeg met elkaar vergelijken, dan betwijfel ik of die verhouding wel natuurgetrouw is. Maar wat doet het er toe? Het machtige van het schip wordt er slechts door versterkt. En dan in de verte die paar schepen in een zachtgrijze toonwaarde in het verschiet verdwijnend. De effen lucht zonder enige wolkenformatie is juist van toonwaarde. Er is niets dat het hoofdmotief afleidt en al kan het kabeltouw bezwaarlijk aanspraak maken de primus inter paris te zijn, toch staat en valt alles met deze concrete richtingaanwijzer, die niet gemist kan worden, evenmin als het kleine driehoekje van de walkant in de linker benedenhoek. Groenendijk is geen beginneling, hij had zijn sporen ruimschoots verdiend, maar weinigen zullen vermoed hebben, dat deze moderne-visie collectie van hem was. Hij heeft zich van een andere zijde doen kennen en al hebben sommigen zijn werk de laatste tijd wel eens gemist en gedacht, dat hij zich had teruggetrokken, die periode van stilte is maar schijn geweest en die rust is hem ten goede gekomen.

Atlanta — *H. Groenendijk, Oegstgeest*

Ir van Letten van Rossen heeft met zijn *Poesjes* mijn fotografenhart gestolen. Niet dat ik dol ben op poezen, integendeel, ik houd meer van honden, maar evenzeer als ik in verrukking kon geraken over de uitbeelding van het schrijnende leed, dat F. L. Lemaire met zijn foto „Realiteit" (zie pag. 325 van het December-nummer 1952) tot uiting bracht, zo kan ik dit op dezelfde wijze voor dit lieflijke tafereel van de moederpoes met haar jong. Dit is niet zoet en wee, maar de wereld — zelfs in deze tijd — heeft toch ook wel haar zonzijde. Om drieërlei redenen trof mij deze foto. Ten eerste is zij de uitzondering op de regel, dat het vierkante formaat in de regel niet voldoet. Deze compositie vraagt om dit formaat, want de mand is van boven op gezien en dus cirkelvormig. Een andere oplossing was niet mogelijk en niet wenselijk. Ten tweede om de prachtige weergave van het haar met haar diverse toonwaarden, ten derde om de ongeloofelijke charme van het kleine katje, dat met haar rechter pootje zijn oogje uitwrijft, terwijl het andere oogje geopend is. Beschermd ligt het kleintje tegen de moeder aan, die schijnbaar dromende voor zich uitkijkt, maar men zou het niet moeten

De poezen
Ir van Letten van Rossen

Steef Zoetmulder N.F.K. *Zelfportret*

De werking is buitengewoon decoratief en neemt op grote afstand, zelfs als men zich losgemaakt heeft van de voorstelling, in kracht toe. De trapleuning doet op een afstand denken aan een blaasinstrument. Prachtig is de convergerende werking van de spijlen der trapleuning, die naar het midden van het beeld zijn gericht. Steef Zoetmulder had zelfs tot titel kunnen kiezen „Zelfportret", ook al is niet meer dan zijn been zichtbaar, toen hij zijn halsbrekende toer verrichtte, maar er zijn gewaagder toeren gemaakt om een jonge schone te verschalken. Ze heeft hem in de gaten en te oordelen naar haar gelaatsuitdrukking, heeft de fotograaf zichzelf genoeg verankerd om geen gevaar te lopen te pletter te vallen.

En hiermee neem ik in deze rubriek afscheid van de 14e Kerstsalon. Gelukkig zijn alle inzendingen bij de makers terug en is mij nu de gelegenheid ontnomen om nog eens een zwak ogenblik te krijgen. De door mij besproken Kerstsalonfoto's zijn 18-karaats specimen geweest. U bent er toch niet door ontmoedigd? De gedachte is toch niet bij U opgekomen, dat U dit nooit bereiken zult? De makers van al die foto's zijn net als U als beginneling begonnen en zij hebben die hoogte alleen kunnen bereiken door energiek vol te houden. Vraag niet hoeveel koude douches en teleurstellingen zij hebben moeten incasseren. Niet ieder bereikt echter die hoogte, maar ik vraag me af of dit nu wel nodig is. Kort geleden woonde ik een van de meest interessante fotografische lezingen met lichtbeelden bij. De titel luidde: „Humor in de fotografie". Wanneer U lid bent van een amateur-fotografen vereniging, dring er dan met klem bij Uw bestuur op aan, dat deze voordracht ook eens bij U gehouden wordt. U zult genieten, zoals ik ook genoten heb. Simpele herinneringsfoto's met een humoristisch tintje, ingeleid en toegelicht door een spreker, die door een totaal gemis aan alle gewichtig-doenerij, vóórdat hij nog een enkel beeld had laten zien, de zaal in zijn zak had. En de moraal er van? Dat men ook in de lagere regionen der fotografie voldoening voor zichzelf en succes bij familie en kennissen kan bereiken. De wereld staat en valt heus niet met de een of andere compositiefout. Wanneer de vleugels niet krachtig genoeg zijn om een bepaalde hoogte te bereiken, blijf dan in een lagere luchtlaag en men voelt zich even gelukkig. Die humoristische herinneringsfoto's kunnen knallen van de fouten en soms een aantrekkingskracht bezitten, die ver boven de meest kunstzinnige foutloze foto's uitgaat. Ook nu moet ik mij beheersen om niet nog meer uit de school te klappen, want dan zou de aardigheid er af zijn, wanneer de bewuste inleider eens in Uw midden komt. Laat dit dan een hart onder de riem zijn, wanneer U een beetje beduusd bent geworden door die Kerstsalon-juweeltjes.

„Boerenerf" is een schitterend voorbeeld van een dubbelbeeld. Ik zag deze compositie tijdens de jurering van een verenigingswedstrijd en heb wagen haar jong kwaad te doen. Ze zou zich van een andere, voor de aanrander minder prettige kant doen kennen. Het, zij het ook smalle, donkere passepartout had ik liever door een dito wit vervangen gezien. Knap werk, zowel technisch als artistiek. Maar hoeveel keren in het leven van deze fotograaf zal hem dit geluk te beurt vallen? Als een schilder dit beeld gezien zou hebben, had hij het in zijn geheugen gegrift en thuis komende het op zijn gemak met volle overgave uitgewerkt. Dit voordeel heeft de fotograaf echter niet.

En nu vraag ik Uw aandacht voor het werk van een onzer prominente vakfotografen: Steef Zoetmulder. Heb ik gelijk of niet met te beweren, dat de moderne fotograaf een acrobaat moet zijn? Hij ligt op zijn buik, hij hangt over een goot of balustrade, hij verricht levensgevaarlijke toeren, ziet zelf en laat de wereld zien vanuit een tot nu toe ongekend standpunt. De vorige generatie fotografeerde slechts in horizontale richting, zoals de mens, een rechtopstaand schepsel, normaal in horizontale richting voor zich uit ziet. Is de zucht naar een andere visie misschien onbewust een gevolg, dat wij het luchtruim hebben veroverd? Een psycholoog zou hierop misschien een antwoord kunnen geven.

Deze trappenhuis-idylle is hoe gewaagd ook — zowel in letterlijke als in figuurlijke zin — geslaagd.

Boerenerf
M. K. te A.

De doorkijk *H. P. M. C. te G.*

er, dank zij de medewerking van de maker, een afdruk voor deze rubriek van weten te bemachtigen. Analyseert U zelf maar en vraagt U zelf af welk gedeelte het meest interessant is: de pomp met verlicht venster of de schraag met emmers. Ik meen te mogen aannemen, dat de pomp met omgeving de meeste aantrekkingskracht heeft en toch kan men er zich niet op concentreren, omdat het oog onwillekeurig afgeleid wordt door de te witte melkbus en dito emmers. De zonnestand was te hoog om op de emmers ook maar enige schaduw teweeg te brengen. Bovendien worden de beide motieven volkomen gescheiden door de rieten haag. En nu brengt de snijmachine uitkomst, hetgeen U duidelijk zal worden, wanneer U ziet wat er daardoor bereikt kan worden. De lichtplekken van de spierwitte lucht nemen wij dan meteen maar mee. Het resultaat spreekt voor zich zelf.

Een merkwaardige, besprekenswaardige foto is „*De Doorkijk*". Technisch zeer goed, compositioneel eveneens; prachtig doortekende schaduwpartijen en toch is er iets dat ik anders zou wensen. U zoudt het origineel misschien zelf moeten zien, want ik weet niet of de verkleinde reproductie dezelfde gewaarwording teweeg zal brengen. Beheers U eens en ga niet verder lezen. Laat de foto op U inwerken en tracht zelf uit te vinden, waaruit het m.i. merkwaardige bestaat.

En om U nu niet in de verleiding te brengen toch door te lezen, zal ik eerst aan het slot van deze bijdrage mijn indruk weergeven. Ik stap dus tijdelijk van deze bespreking af en neem de volgende foto ter hand.

U ziet zelf, dat A de originele opname en B de verwerking is. Deze verwerking is niet van mij, maar van de inzender en het is aardig, dat hij zelf een poging waagde om tot een betere compositie te komen, een poging die inderdaad geslaagd genoemd mag worden. Jammer echter dat links van het kopje niet iets meer ruimte is gelaten. Het hád gekund; ik heb het zelf bij A geprobeerd. Dat het meisje poseert, is duidelijk, maar geen bezwaar. Alleen de blikrichting is iets te hoog. Het is de veel voorkomende fout, zelfs bij volwassenen, alsof zij de fotograaf niet durven aan te kijken. Technisch is de foto onberispelijk, prachtig van toonwaarden en stofuitdrukking van gelaat. Al met al een fraaie buitenopname. Dat zou men tenminste zeggen. Maar het is niet zo. Ook ik zelf had het er voor gehouden, maar de opneming is integendeel binnenshuis gemaakt. Hoe of men zich kan vergissen! Hoor wat de fotograaf er zelf over schrijft: „Deze foto heb ik genomen op een regenachtige Zondagmiddag in April en omdat ik niet buiten kon fotograferen, heb ik op de tafel een vaas gezet met daarin de takken van een Japanse Kers. Mijn dochtertje zette ik er achter en nam deze foto op 1/25 sec met f : 6.8 zonder kunstlicht".

Bravo, fotograaf! Maar hij schrijft nog meer, dat de moeite van het vermelden waard is, nl. dit: „Mogelijk zult U zich afvragen: wat een eigenaardig negatiefformaat is dat. De opname is nl. gemaakt met een oude 9 x 12 platencamera, voorzien van een Unofocal objectief 6.8. Omdat de glasplaten nogal duur zijn, knip ik een H.P. 5 film in 14 stukjes en met 2 vlakke klemmetjes klem ik dit stukje film in een gewone 9 x 12 cassette. Een negatiefje kost mij dus op deze manier niet veel geld."

Nogmaals bravo! En voor deze prestatie verdient deze inzender de onderscheiding van de foto van de maand. Wat met zo'n ouderwetse 9 x 12 camera nog bereikt kan worden! En wanneer ik dan langs een fotozaak, zo omstreeks begin Januari, loop, dan zie ik daar in de etalage vrijwel splinternieuwe 9 x 12 camera's met een 4,5 objectief, compursluiter en verdere toebehoren voor de prijs van *f* 25.—. Dan schud ik mijn hoofd en denk aan de niet gefortuneerde beginners, die serieus willen werken en dergelijke koopjes voorbij laten gaan, omdat ze als ouderwets versleten worden. Vergane glorie!! Men moest eens weten, wat men zich laat ontglippen. Het staat natuurlijk veel voornamer met een imitatie-Leica te flaneren en men is bang medelijdend en spottend te worden aangekeken, wanneer men met zo'n oud beestje rondsjouwt. Laat ze maar lachen en profiteer van dit vooroordeel, want als men zich eens rekenschap gaf van wat met een dergelijke camera bereikt kan worden, vooral als men met filmstrookjes als deze fotograaf te werk gaat en daardoor de dure 9 x 12 plaat uitschakelt, dan zou de animo er voor wel groter en de camera heel wat duurder zijn. Dan is, zelfs wanneer men niet tegen een beetje moeite opziet, de klapcamera nog boven de box te verkiezen, daar iedere opname individueel behandeld kan worden en men niet behoeft te wachten tot de hele film verschoten is.

En om dan tenslotte nog even terug te komen op de „Doorkijk", dan is m.i. het merkwaardige van deze foto hierin gelegen, dat tengevolge van de heldere verlichting van de poort de dieptewerking volkomen teniet wordt gedaan bij beschouwing van dichtbij, terwijl deze dieptewerking op een afstand wel, althans gedeeltelijk, tot haar recht komt. Het meest storend is het dak van de gevel, dat als het ware onder aan de boog van de poort vastzit. Het zou de moeite waard zijn bij de vergroting de doorkijk na voldoende belicht te zijn, te bedekken en de poort zelf door te drukken. De lichtconcentratie op de gevel zou dan aanmerkelijk aan kracht winnen.

J. J. HENS

H. Brussel
Zaandijk
Foto van de maand

HET VOLGENDE GEVAL IS HISTORISCH. Hij was fotograaf van het gebruikelijke soort, dus een tikje zorgeloos van aard en een tikje van dat-zal-ik-morgen-wel-doen. Hij was ook juist getrouwd en begroette met vreugde zijn nieuwe hulp in de donkerekamer, en zij vond het (nog) leuk om hem te helpen. Een echt leuk vak vond zij dat nog.

Nu geviel het, dat zijn drukkast geaard was geweest, maar toen kortsluiting had veroorzaakt op een moment, dat hij dat niet hebben kon. De aardleiding had hij daarom losgeschroefd, en toen was het verse zekeringetje heel gebleven. Aardleidingen zijn nu eenmaal lastige dingen. Als hij drukte, kreeg hij nu soms, en soms niet, een tikje. Dat was niet dodelijk gebleken, maar wel onplezierig, en daarom was hij er toe gekomen, zittend af te drukken met zijn voeten op een kistje. Dan voelde je niets en drukte prettig. Na een poosje drukken ging hij dan een poosje ontwikkelen. Verandering van spijs houdt plezier in het leven.

Toen het dan dus zo geviel, dat zijn jonge vrouwtje hem helpen zou, ging zij ontwikkelen, want dat vond zij het aardigste (en ze kon er geen kwaad bij) en hij bleef afdrukken (want dat eist vakkennis). Zij stond wel met de rug naar zijn rug, maar je kon toch heel genoeglijk babbelen en zo nu en dan kiepte hij een handje belicht papier in de droge bak naast haar, die daarvoor altijd diende. Het was puur genoeglijk zo met zijn tweetjes, en dit jonge huwelijk groeide avond na avond in hechtheid van samen werken.

Tenminste, dat zou zo gegaan zijn, omdat het al vaak is gebleken zo te gaan, als hij niet reeds een der eerste avonden zeer onverstandig in zijn eigen werktijd om een zoentje had gevraagd, zich daartoe al verlangend achterstvoren had gedraaid en daarbij in die houding kon volharden, dank zij de stevige handgreep van de drukkast.

Maar zij had het eigenlijk veel te druk en liet hem even wachten tot Tante Sien (van die beste klant) uit ontwikkeld was in het tuintje-met-schutting, zodat hij veeleisend werd en ongeduldig. Waardoor zij besloot, Tante Sien per roestvrije pincet ónder te houden en hem toch die zoen te geven.
Toen nam de stroom zijn kans. Die had weer een aardleiding gevonden. Die ging van de kruk van de drukkast via zijn popelende arm naar zijn popelende lippen, die de hare popelend ontmoetten in een hechte sluiting via haar arm, de stalen pincet, de natte Tante Sien, de natte bak op de natte tafel naar de natte gootsteen met de kraan.
U hebt geen idee hoe naar iemand er uit ziet als zijn lippen onvindbaar zijn verborgen achter flinke dikke witte blaren. En zij kon de klanten, twee weken lang óók niet bedienen, want zij had ze ook. En het was zo gek als je het allebei had, vond ze.
Wat een straf, als je pas getrouwd bent, en je kunt geen kusje meer proeven.
Tja. Zo geviel dat. En het is nog waar gebeurd ook.

•

AMERIKAANS AMATEUR GENEUGT is men geneigd te zeggen, doch de Amerikaanse amateur is gelukkig beter dan dit, maar het neemt niet weg dat er een aardige verdienste blijkt te schuilen (en dus een groot aantal belangstellenden daarvoor) in de verkoop van alleen maar belichte afdrukken van foto's van filmsterren. Je ontwikkelt die dus zelf, en het is een even verrassend spelletje wat er op zal komen als vroeger die toverplaatjes. Die doorroókpijpen waar een plaatje op komt zijn trouwens ook speelgoed voor grote mensen, laten we dus niet te hard onze neuzen optrekken.

WIJ LAZEN VOOR U IN AMATEUR PHOTOGRAPHER, dat iemand zijn horloge en zijn electrische belichtingsmeter in dezelfde zak droeg en dat sedertdien dit horloge zeer onregelmatig loopt. Inderdaad kan een niet-anti-magnetisch horloge door de sterke magneet ernstig gestoord worden en blijvende schade oplopen. Let daar dus op. Wij herinneren er gaarne in dit verband nog aan, wat de heer Willink op pag. 268 van de vorige jaargang vertelde over een belichtingsmeter, waarvan de magneet op zijn beurt bedorven werd (wat miswijzing veroorzaakte) door een verblijf in het dashboardkastje van een auto. Bedenk dus steeds dat de belichtingsmeter een sterk magnetisch veld heeft, dat storing veroorzaken kan en zelf gestoord kan worden.

REGENETO-NIEUWS

We hadden een smalfilm uitgeleend, en onze „leen-man" wist het te bestaan om er „tot zijn leedwezen" een hoeveelheid fikse krassen op aan te brengen. De schade leek onoverkomelijk. Maar wás het niet, want aan de Lange Voorhout in Den Haag huist een stel tovenaars (of aanverwant), dat de film in behandeling nam. En wég krassen.
Regeneto heet dat bedrijf, en de naam is wél gekozen. Men doet er het volgende voor ons:

a) *Emulsionneren* of *intensifiëren* van *nieuwe* films. Het zijn twee geheel verschillende bewerkingen. Bij het emulsionneren wordt op de beeldzijde een beschermende laklaag aangebracht, die dat beeld bijkans onaantastbaar maakt voor beschadigingen. Bij het intensifiëren wordt er géén extra laag op de film aangebracht, maar wordt de beeldlaag zelf zodanig veranderd en dermate resistent gemaakt dat die laag eveneens practisch onaantastbaar is geworden.
Het verschil zit dus in de wijze van behandeling: in het laatste geval worden de films in een autoclaaf gebracht, waarin zij blootgesteld worden aan bepaalde „verhardingsdampen".
Bij deze beide behandelingen *verdwijnen* evenwel géén krassen of vlekken en er gebeurt niets met de beeldrager.
Voor oudere films, die al (min of meer) beschadigd zijn, dus krassen hebben opgelopen, olievlekken vertonen of waar de bacteriën in zijn gaan woeten, hebben dergelijke behandelingen weinig zin. Maar die tovenaars doen dan wat anders:

b) *Regenereren* van oude films. Allereerst worden dergelijke films grondig gereinigd van stof, olie en vuil. Dán gaat men de beeldrager opwekken, waardoor deze weer glad en glanzend wordt en de krassen verdwijnen. Tenslotte wordt de beeldzijde geëmulsionneerd; lichte beschadigingen daarin vloeien dan dicht en verdwijnen dus óók.
Natuurlijk gaat de toverij niet zó ver dat men op plekken waar het beeld deels is weggeschaafd, nu een nieuw gedeelte van dat beeld moet verwachten. Maar toch kan men daar, aan de Lange Voorhout, véél; werkelijk: het grénst aan het onbestaanbare.

•

ULTRASONOOR is het woord waarmee thans vele (vaak couranten-) artikelen goochelen en „geluidsbarrière" is de secondant. Het eerste: geluidsgolven welke voor het menselijk oor niet waarneembaar meer zijn daar het trillingsgetal daarvoor te hoog ligt; het laatste: de grens waarbij de voortplantingssnelheid van het geluid in lucht is bereikt en deze moet worden overtroffen.
Marinesco (Fransman) heeft zich bezig gehouden met het onderzoek naar de energie van ultrosonore trillingen. Het trillingsgetal is gemakkelijker vast te stellen, doch een meetmethode voor de energie er van was moeilijker. Hij nam een lichtdichte metalen doos en stelde daarin een lichtgevoelige plaat op. Deze wordt omspoeld met water van constante temperatuur (eventueel: ontwikkelaar). In die doos wordt de plaat met geluid van meer dan 20.000 trillingen per seconde bestraald. Al naar de energie en tijdsduur hiervan ontstaat (na ontwikkeling) een veranderlijke zwarting, waaruit metingen mogelijk zijn.

•

WAT GOEDE FOTO'S DOEN

In December 1943 publiceerde de „Milwaukee Journal" een mooie opname van de jaarlijkse bloemententoonstelling in Milwaukee. Dezelfde middag bezochten 3142 personen de tentoonstelling. In 1944, een jaar later, gaf het blad alleen een verslag van de opening der tentoonstelling en die middag bedroeg het aantal bezoekers niet meer dan 937.
In Februari 1945 publiceerde de „Milwaukee Journal" enige foto's van een pasgeboren ijsbeer in de dierentuin. Terwijl het aantal bezoekers op Zondag gewoonlijk niet meer dan ongeveer 4000 bedroeg, steeg het die Zondag tot vijftien duizend!
In Augustus 1948 had de Wisconsin Humane Society een kennel vol honden, die geen „thuis" hadden. Een der dagbladen publiceerde een fotopagina van de „dakloze" honden en 3500 personen bestormden het kantoor van de Society om een hond. Niet alleen dat alle 58 honden een tehuis vonden, binnen twee dagen waren alle „hondenwinkels" in de stad uitverkocht!

(Uit: De Fotojournalist)

FILM

Dáárom

Wij zijn een foto- en geen filmblad; en het ligt in de bedoeling dat het zo blijft. Maar wij kunnen de bindingen met de smalfilm, de bioscoop en de televisie niet ontkennen; die horen in dezelfde familie, zo goed als de Drie Neven geparenteerd zijn aan Donald Duck.
De televisie óók: Willem Vogt zei (in Elsevier) dat in wezen de televisie een bijzondere vorm van *film-potentie* is, en dáárin heeft hij gelijk.
En nu is dit een nieuwe rubriek; maar de enige verandering die deze met zich meebrengt is dat in den vervolge berichten en mededelingen over de *film* nu wat meer gegroepeerd staan dan tot dusver, en dat die thans op één pagina komen.

Film-ideeën I

Velen hebben kennis gemaakt met een wonderlijk verschijnsel: dat er éérst een vloed van ideeën kwam; doch dat ál de goede denkbeelden weg-ebden op het moment dat men een camera ter beschikking kreeg.
Ook filmclubs en -clubjes zoeken naar ideeën; vooral vaak naar een mogelijkheid om ieder lid zelfstandig te kunnen laten werken en niettemin al de eindjes toch aan elkaar te kunnen knopen.
Wie voor zulk een vraagstuk staat, kan bij de Franse Ambassade (Service Français d'Information, Nieuwe Uitleg 10, Den Haag) de geluidsfilm: „l'Encyclopédie du Cinéma" eens vragen om daar een voorstelling mee te beleggen. En het idee dáárvan kan men wellicht overnemen en variëren.

Film-ideeën II

We hebben het filmpje niet gezien. Maar het is vertoond (ergens in Nederland) voor een vrouwenclub, en er wordt nóg over gesproken. Over het verhaal van een chirurg, die er een liefhebberij op na hield: kegelen. De film toont de medicus bij zijn werk; acht operaties op één dag. Dan verschijnt hij op de kegelbaan en gooit. Eén kegel blijft overeind. En de dokter is alweer weg: spoedgeval; de negende operatie. Laat op de avond komt de chirurg andermaal de kegelbaan op. En gooit: alle negen.
We hebben het filmpje niet gezien. En weten niettemin dat het de moeite waard zal zijn. Want wie zulke eenvoudige en tegelijkertijd zo geestige dingen weet te bedenken, maakt er iets goeds van.

Trafo's in zalen

Wij verbazen ons nogal eens. Oók telkens als er smalfilms in grote zalen worden vertoond, en men daarbij géén gebruik maakt van een regelbare transformator. Want de stroomspanning mag in de meeste plaatsen 220 Volt heten: in werkelijkheid kan die variëren van 210 tot 240, of daaromtrent. En ook op één avond, zo tussen acht en elf, kunnen de verschillen vanuit een-en-hetzelfde stopcontact zeer (on)behoorlijk zijn. En tóch maar met een trafo zónder aanpassingsmogelijkheden op pad?

Pauze-loze projectie

De meeste geluidsapparaten hebben de mogelijkheid om spoelen voor 600 meter te bergen. Maar voor bepaalde doeleinden (en speciaal voor de vertoning van speelfilms) bleek dat eigenlijk nog weer onvoldoende. Sinds kort heeft men nu óók de 1200-meter-spoel. Op „Film & Foto" van het vorige jaar waren enkele projectoren tentoongesteld, die deze spoelen kunnen dragen: de nieuwe Leitz bv., en de nieuwe Hortson. De buitenlandse filmbladen komen nu bovendien met berichten over een „Equipment", dat maakt dat alle „normale" geluidsprojectoren twee uur ononderbroken kunnen draaien. Men heeft eenvoudig speciale spoel-armen aan de *projectie-tafel* bevestigd. De bovenste spoel wordt iets afgeremd, de onderste heeft zijn eigen motor.....; is het geen idee voor zelf-bouw, voor wie het nodig meent te hebben?

Paillard M8 Projector

We hebben nu een tijdje kunnen „draaien" met de nieuwe 8-projector van Paillard. En we vinden het een wónder van een toestel. Als we er óók een nadeeltje van mogen melden: het duurt een kwart-seconde eer de motor op gang is en wij de lamp kunnen doen branden. Maar is dat een nadeel? Het dwingt ons om behoorlijke „leaders" aan elke film te plakken. Het is eerder een beveiliging dus.
De lichtsterkte is fabuleus. De gang is soepel en bedrijfszeker. En de prijs *niet* hoog voor zúlk een apparaat.

Films van Kinotechniek

In een reeksje van berichten vroegen wij de aandacht voor enkele goede smalfilm-verhuurkantoren. En we moeten deze er zéker bijvoegen: de afdeling Verhuur van Kinotechniek N.V. (Prinsengracht 530, Amsterdam).
Een nieuwe catalogus van de 16 mm geluidsfilms kwam dezer dagen uit. In die lijst vonden we verschillende titels die we al kénden. Maar ook belangrijke aanwinsten konden we aanstrepen. We telden nu reeds 21 jeugdfilms uit de Arthur Rank-Production. En vinden films vermeld als „Slave Girl" en „Naked City".
Kinotechniek, zijnde lid van de Bioscoophond, mag de smalfilmcopieën alleen onder beperkende voorwaarden (bv. géén voorstelling in het openbaar) afstaan.

Contact Nieuws

En van het „huis-orgaan" van Contact-Film, Amsterdam, verscheen no 4. Met interessante artikelen en gegevens.

Komt de 9½ terug?

De fa J. P. Vos N.V. wil een poging daartoe doen. Op goede gronden. U weet toch dat men bij dit formaat de perforaties op de deelstrepen tussen de beelden heeft? Dat betekent: een zeer economisch gebruik van het filmoppervlak. Bij onze 16 mm film blijft voor het eigenlijke beeld slechts ca 10 mm over. Bij de 8 is die éne perforatiestrook ca 3 mm breed en houden we dus 5 over. Bij 9½ is dit verlies miniem.
En waarom ging het dan niet?
Men heeft dit als het grote bezwaar aangehaald: als de perforaties uitscheuren is óók het beeld beschadigd en kan de film niet meer draaien. Dat klinkt belangrijk. Maar ook elke ándere film (om het even of die van 8, 16 of 35 mm is) is waardeloos geworden als de perforaties beschadigd worden!
Er is een tijd geweest dat de 9½ óók in Nederland enthousiaste aanhangers had. Maar de ontwikkel-centrales hebben dit enthousiasme niet opgevangen. Terwijl destijds bedrijfszekere, lichtsterke projectoren ontbraken. Dat bracht de dood in de pot.
Zal het nu lukken om dit oude formaat weer op te kweken?
De fa Vos komt met *nieuwe* camera's en *nieuwe* projectoren van Pathé.

BONDSNIEUWS

Officiële Mededelingen van de Bond van Nederlandse Amateur Fotografen Verenigingen

Opgericht 11 Maart 1922

Goedgek. bij Kon. Besluit van 11 Mei 1926 No 57 en 10 April 1935 No 31
Redactie: G. A. W. WAGENAAR, Van Neckstraat 14, 's-Gravenhage.
Bondssecretariaat: Dupontplein 5, Amersfoort.

FOTOGRAFIE ALS LEERVAK

Op een der laatst gehouden voorzittersraden kwam de vraag naar voren of het niet wenselijk zou zijn te trachten om de fotografie als facultatief leervak op de scholen, hetzij lagere of middelbare, dan wel bij het hoger onderwijs in te voeren. Hoewel deze kwestie niet voor het eerst de aandacht van het bondsbestuur heeft, en het bij voorlopig peilen van de ideeën daaromtrent bij het onderwijs niet erg hoopvol gestemd werd, is de taak toch voortdurend de nodige aandacht waard.

In het Tijdschrift „Fotopost", Jahrgang 3, Heft 12 van December 1952 trof ons een artikel van de hand van B. Paus en O. Weschollek, dat handelde over het onderwerp: „Fotografie als Schulfach". Wij veroorloven ons daaruit het volgende over te nemen:

De plaatselijke fotovereniging te Dormagen heeft een rondschrijven gericht aan de jeugd van de plaats en stelde zich beschikbaar om een fotocursus te houden. Er meldden zich meer dan vijftig jongelui van twaalf jaar en ouder. Daarmee was de behoefte aan een fotocursus voldoende bewezen.

De plaatselijke scholen waren principieel tegen het beschikbaar stellen van schoolruimte voor dit doel, ondanks het feit, dat de cursus uitsluitend kosteloos aan de schooljeugd gegeven zou worden. Door het persoonlijk ingrijpen van de directeur van de H.B.S., die de zaak sterk ondersteunde, is het gelukt de weerstand te overwinnen. Dit bewijst dat zelfs het onderwijzend personeel nog niet doordrongen is van de noodzaak en de grote betekenis van de fotografie.

De cursus omvatte acht middagen en was zo geregeld, dat het einde er van vlak vóór het begin van de grote vacantie viel. De leerlingen hadden zo gelegenheid om het geleerde in de vacantie toe te passen. De cursus werd gehouden door twee daartoe bekwame verenigingsleden, die elkaar in hun leerstof aanvulden en zodoende een gesloten geheel van de cursus maakten.

Het eerste deel van de cursus omvatte bekendheid met verschillende camera's, de voor- en nadelen er van en aanwijzingen die dienden om teleurstellingen bij de aankoop van een toestel te voorkomen. Verder film- en filterkeuze en enkele inzichten omtrent opnamen van dichtbij. Algemene opnametechniek werd gedemonstreerd op een Zondagse fototocht in de buurt; er werden stadsopnamen gemaakt zowel als opnamen in de vrije natuur. Hiermee werd het eerste deel van de cursus besloten.

In het tweede deel werden theoretisch en practisch het negatief- en positiefproces behandeld. De op de fototocht gemaakte opnemingen werden ontwikkeld en vergroot. Dit tweede deel was voor de werkelijk zeer geinteresseerde jongelui wel het meest aantrekkelijke. Zeer leerzaam was de beoordeling van de negatieven. Het enthousiasme van de leerlingen was een prachtige beloning voor de genomen moeite.

De bedoeling was alleen om een algemeen inzicht te geven in het verloop der dingen bij het maken van een opneming. Diep werd er verder niet op ingegaan, zoals op compositie-leer, vlakvulling en verdere theoretische kwesties, voor al deze dingen was er eenvoudig geen tijd. Aan de leerlingen werd bij het einde van de cursus aanbevolen het contact met de fotovereniging te blijven aanhouden.

Hiermede is wel aangetoond, dat de jeugd zich zeer wel interesseert voor de fotografie en er best iets meer van leren wil. Wellicht kan het bovenstaande ook in ons land belangstelling wekken in onderwijskringen. Het bondsbestuur is steeds bereid zijn medewerking ten volle te verlenen. Ook in de fotografie moeten we de jeugd zien te winnen.

Door schade WORDT men wijs.
Door apparatuur-verzekering op Bondspolis IS men wijs.
Kosten 1¼ pct per jaar. Geen zegel- en poliskosten.
All Risks-verzekering MET vaste taxatie.
Aanvragen aan: C. de Jong, Hoofddorpweg 16 bv., Amsterdam (W.). Administrateur Bondsverzekering.

BUITENLANDSE DIENST

Secretaris voor het buitenland
Foreign service
Sekretär für das Ausland
Secrétaire pour l'Etranger

W. van Linge,
Boven Oosterdiep 125, Veendam

KOMENDE BUITENLANDSE SALONS

25th Midland Salon of Photography, City of Worcester, Engeland; te houden van 4 tot en met 25 Juli 1953. Diverse sluitingsdata ongeveer eind Mei. Foto's en dia's beide in zwart-wit en kleur. Inleggeld 5 sh. Inschrijfformulieren bij de buitenlandse dienst.

XII International Salon of Photographic Art, Sao Paulo, Brazilië. Foto's en dia's, zwart-wit en kleuren. Sluitingsdatum 15 Juli 1953. Inlichtingen bij de Buitenlandse Dienst.

IIIe Exposition Internationale d'Art Photographique te Lyon; te houden van 25 April tot en met 31 Mei 1953. Sluitingsdatum 15 Maart 1953. Maximum vier foto's zwart-wit of gekleurd, onopgezet. Inschrijfgeld $ 1,—. Inlichtingen: André Longere, 2 Rue Flesselles, Lyon.

10th Syracuse International Salon of Photography te Syracuse, U.S.A.; te houden van 6 tot en met 29 Mei 1953. Sluitingsdatum 20 April. Max. vier foto's en/of dia's zwart-wit en kleuren. Inlichtingen: Allen M. Ruch, 1421 Butternutstreet, Syracuse N.Y., U.S.A. Inschrijfgeld $ 1,—.

Baltimore's 1953 International Salon of Photographic Art te Baltimore; van 28 Juni tot 9 Augustus 1953. Sluitingsdatum 29 Mei. Inschrijfgeld $ 2,—. Max. vier foto's, zwart-wit en kleuren. Inlichtingen: Frank G. Southworth, 4320 Eldon Road, Baltimore, Maryland, U.S.A.

20th Detroit International Salon of Photography te Detroit; van 7 tot 26 April 1953. Sluitingsdatum 20 Februari. Max. vier foto's en/of dia's zwart-wit en kleuren. Inschrijfgeld resp. $ 2,— en $ 1,—. Inlichtingen bij de Buitenlandse Dienst.

40th Pittsburgh International Salon of Photographic Art te Pittsburgh; van 20 Maart tot en met 29 Maart 1953. Sluitingsdatum 25 Februari. Inschrijfgeld $ 1,—. Foto's en dia's zwart-wit en kleuren. Inlichtingen: Walter R. Kneeland, 3658 Perrysville Avenue, Pittsburgh 14 Pa.

37th Scottish Salon of Photography te Galashield; van 20 Juni tot en met 4 Juli 1953. Sluitingsdatum 30 Mei. Inleggeld 5 sh. Max. vier foto's en zes dia's zwart-wit en kleuren. Inlichtingen: T. D. McCaig, 9 Scott Crescent Galashield.

25th International Exhibition of Pictorial Photography te Birkenhead; van 4 tot en met 9 Mei 1953. Sluitingsdatum 15 April. Inleggeld 5—7½ sh. Max. vier foto's en vier dia's. Inlichtingen: R. Cheers, 37 Everest Road, Birkenhead, Cheshire, Engeland.

12de Salon Internacional de Arte Fotografico te Barcelona, in Juni 1953. Sluitingsdatum 15 April. Inleggeld $ 1,—. Max. vier foto's zwart-wit of kleuren. Inlichtingen: Agrupacion Fotografica de Cataluna, Duque de la Victoria 4, Barcelona.

6th International Salon of Pictorial Photography te Bangalore, India, van 4 tot 19 Juli 1953. Sluitingsdatum 27 Mei. Inleggeld $ 1,—. Max. vier foto's zwart-wit of kleuren. Inlichtingen: C. Varadhan, The Crags, Seshadripuram, Bangalore 3, India.

61th Exhibition of Photography te Toronto, van 17 tot 28 Maart 1953. Sluitingsdatum 21 Februari. Inleggeld $ 1,—. Max. vier foto's zwart-wit of kleuren. Inlichtingen: R. A. Panter, 2 Gould Street, Toronto 2, Ontario, Canada.

91th International Exhibition of Pictorial Photography te Edinburgh, van 15 Augustus tot 5 September 1953. Sluitingsdatum 7 Juli. Inleggeld 5 sh. Max. vier foto's. Inlichtingen: Mr G. D. Cruickskank, 16 Orchard Road, Edinburgh 4.

7th Annual Exhibition of Photography te Harpenden, van 27 April tot en met 2 Mei 1953. Sluitingsdatum 2 April. Inschrijfgeld 2½ sh. Foto's en dia's 5 x 5 en 8,3 x 8,3, zwart-wit en kleuren. Inlichtingen: Mr R. V. Roberts, „Reverton", Topstreet Way, Harpenden, Herts, Engeland.

Op de hierna vermelde salons kwamen de daarachter genoemde Nederlandse fotografen met hun werk uit:
XI International Salon of Photographic Art of Sao Paulo: C. J. J. Schaepman, Zwolle.

Internationale Salon te Ljubljana, Jugoslavië: C. J. J. Schaepman te Zwolle, A. A. Ruiterman te Nieuwkoop en A. Dronkert te Dordrecht. In het Amerikaanse jaarboek „U. S. Camera" werden opgenomen van Kees Scherer de op de Kerstsalon 1951 bekroonde Marseillaanse Visvrouw en van K. H. Smit te Groningen een drietal luchtfoto's.
Aan al deze inzenders onze hartelijke gelukwensen.

ONZE VERENIGINGEN

Utrechtse A.F.V. te Utrecht
Lokaal: Lange Nieuwstraat 10a; aanvang 8 uur
Elke Donderdagavond bijeenkomst.

Amsterdamse A.F.V. te Amsterdam
Lokaal: in Hotel American, Marnixstraat 406; aanvang 8 uur
18 Febr.: Tweede competitie seizoen 1952-'53; tweede inleveringsavond
4 Maart: Bespreking door de heer Wagenaar van de collectie van de Haagse Fotokring.

Wageningse A.F.V. te Wageningen
Lokaal: Hotel Hof van Gelderland; aanvang 7.30 uur
13 Maart: Lezing door de heer Hens over retoucheren, met demonstratie
10 April: Vierde inlevering onderlinge wedstrijd. Selectie foto's voor de a.s. Bondswedstrijden.

Philips Fotoclub te Eindhoven
Lokaal: Ontspanningsgebouw; aanvang 8 uur
25 Febr.: De heer Hens bespreekt 50 portretten van de Canadese fotograaf Karsh. Lichtbeelden.
18 Maart: Fabrieksdemonstratie. De heer Van Beugen spreekt over: „Een eenvoudig ontwikkelingsprocédé voor het verkrijgen van persoonlijk werk (met demonstratie).

Fotoclub „De Amateur" te Eindhoven
Lokaal: „De Karseboom", Grote Berg 10; aanvang 8 uur
25 Febr.: De heer Coppens bespreekt de Bondscollectie, 30 foto's. Inlevering fotowedstrijd, onderwerp „vrij".
11 Maart: De heer D. de Korte met kleurdia's van Brugge, Gent en Lier. Omlijstende muziek per tape-recorder.

Zeister Fotoclub te Zeist
Lokaal: Hotel Victoria, 1ste Dorpsstraat 7; aanvang 8 uur
23 Febr.: Beoordeling foto's van de maand; daarna werk- of demonstratie-avond.
9 Maart: Bespreking Bondsfotocollectie.

Haagse A.F.V. te Den Haag
Lokaal: in Diligentia; aanvang 8 uur
17 Februari: Waarschijnlijk lezing door ons lid, de heer Van Alff. Aan de wand Focus-collectie: Vrije onderwerpen.
3 Maart: Jaarvergadering. Onderlinge wedstrijd portretten. Aan de wand: de onderlinge wedstrijd en Bondscollectie K.

Fotokring „Eemland" te Amersfoort
Lokaal: A.G.-huis, P. Buyslaan 1; aanvang 8 uur
16 Febr.: Bespreking Bondscollectie G, bondswedstrijd 1952
10 Maart: Bespreking foto's onderlinge wedstrijd.

A.F.V. „Rotterdam" te Rotterdam
Lokaal: in het Doofstommeninstituut, Ammanstraat 22
5 Febr.: Causerie door de heer Bergman: Rotterdam zoals het was. In de zaal van de Heinekens Bierbrouwerij, Crooswijksesingel
18 Febr.: Bespreking Bondscollectie uit Finland. Jaarlijkse algemene ledenvergadering (alleen toegang voor leden)
25 Febr.: Foto van de maand. 5de ronde. Bespreking van de IXe Bondscollectie.

A.F.V. „Daguerre" te Groningen
Lokaal: Odd-Fellowshuis, W. A. Scholtenstraat; aanvang 8 uur
19 Febr.: Lezing door de heer Duprée over fijnkorrelontwikkelaar. Aan de wand collectie A Bondswedstrijd 1952
5 Maart: Bespreking van een Bondscollectie D, Bondswedstrijd 1952.

Dordtse A.F.V. te Dordrecht
Lokaal: Voorstraat 396; aanvang 8 uur
26 Febr.: Finse collectie; foto van de maand, 5de ronde.

A.F.V. „Gelria" te Arnhem
Lokaal: Talmahuis, Parkstraat 25; aanvang 7.30 uur
26 Febr.: Demonstratie-avond door de N.V. Agfa. Vergroten, afdrukken, enz. Collectie van de Utrechtse A.F.V.
5 Maart: Beneden-foyer „Musis". Causerie door de heer Duprée: „Met auto en Leica door de Centrale Franse Alpen", kleurdia's
12 Maart: Jaarvergadering
26 Maart: Werkavond Fotocollectie Bondswedstrijden 1952

A.F.C. „Reflex" te Maastricht
Lokaal: Heksenstraat 9a; aanvang 8 uur
25 Febr.: Bondscollectie D
11 Maart: Bondscollectie F.

A.F.V. „De Veluwe" te Apeldoorn
Lokaal: Hotel Van Steeden, Loolaan; aanvang 8 uur
16 Febr.: Bespreking collectie Bondswedstrijden
2 Maart: Eenvoudige portretverlichting. Inleider de heer Hofman
9 Maart: Kleurenprojectie door de heer De Wilde
23 Maart: Werkavond portretten
30 Maart: Bespreking collectie van de Utrechtse A.F.V.

A.F.C. „De Maasstad" te Rotterdam
Lokaal: Crooswijkseskade 15; aanvang 8 uur
16 Febr.: Lezing
26 Febr.: Foto van de maand; 4de ronde
9 Maart: Bijeenkomst van werkgroepen.

A.F.C. „Rotterdam Zuid" te Rotterdam
Lokaal: Sikkelstraat 35; aanvang 8 uur
4 Maart: Werkavond; foto's bij kunstlicht
11 Maart: Lezing over het gebruik van filters
18 Maart: Foto van de maand.

HULP VOOR DE GETEISTERDE GEBIEDEN

De wereld is diep geschokt door de verschrikkelijke ramp, die Nederland heeft getroffen. Waar iedereen spontaan de grootst mogelijke hulp verleent is het begrijpelijk dat ook de Bond niet achter wil blijven. Wij moeten de directe hulp overlaten aan de instanties die daarmede al enige weken bezig zijn, maar wij zijn bereid onzerzijds de leden van de Bond met hulp terzijde te staan.
Aangezien de Bond niet zelf over materialen beschikt, is de wijze waarop deze hulp verleend kan worden, per circulaire aan onze verenigingen bekend gemaakt.
Diegene echter die hulp kan bieden, door het beschikbaar stellen van fotografisch materiaal, kan dit opgeven aan het adres van de redactie van Bondsnieuws, Van Neckstraat 14, Den Haag, tel. K 1700—721102.
Het zenden van het materiaal zelve dient voorlopig nog nagelaten te worden, tot hiervoor verdere berichten worden gegeven. De eerst en ergst nodige hulp dient voor te gaan.

HET BONDSBESTUUR

OFFICIELE BERICHTEN

Het bestuur van de A.F.V. „Daguerre" te Groningen is thans als volgt samengesteld: Voorzitter P. H. Smid; 2e voorzitter W. van Linge; secretaris J. Brink; 2de secretaris H. Bos; penningmeester H. Kleine; verdere bestuursleden: S. Sinnema en J. H. Hilverda. Het adres van de secretaris is: St Jansstraat 19b; dat van de penningmeester is ons niet opgegeven.
Het is ons een genoegen de oprichting en aansluiting bij de Bond te kunnen vermelden van de Foto- en Filmclub „Alphoto" te Alphen

aan de Rijn. Secretaris van de vereniging is de heer J. A. Lemkes, Havenstraat 14. Wij heten deze nieuwe vereniging van harte welkom. Het bestuur van de A.F.V. „Gelria" te Arnhem is thans als volgt samengesteld: N. H. de Wilde, Hoflaan 12, Dieren, voorzitter; W. te Niet, Beekhuizenseweg 31, Velp, secretaris; W. H. Monjau, Zuringstraat 56, Arnhem, penningmeester; en de heren E. de Geest en J. W. van Zee.

Het secretariaat van de A.F.C. „De Maasstad" wordt voorlopig waargenomen door de heer E. J. Roelofsen, Vierambachtsstraat 8 te Rotterdam. (Red.: het is ons toevallig bekend dat de secretaris, de heer G. M. la Rivière, door ziekte langdurig rust moet nemen. Wij wensen vriend la Rivière veel geduld en zo spoedig mogelijke beterschap.) Ook de Utrechtse A.F.V. heeft een verandering van bestuur ondergaan. Het is thans als volgt samengesteld: J. van Staveren 1e voorzitter, H. Korswagen 2e voorzitter, Z. Bras 1e secretaris, Mr A. Goedemans, 2e secretaris, Mevr. A. C. Broers—Oudt penningmeesteresse, en verder de heren H. Tulp en P. Veuger. De adressen van de nieuwe functionarissen zijn ons niet opgegeven.

Boekbesprekingen ...

U.S. Camera Annual 1950, International Edition. Edited by Ion Maloney. Publ. by U.S. Camera Publishing Corporation, New-York City. Prijs $ 6.50. 400 pag. 23½ x 31 cm in linnen band.

De beoordeling van een zo omvangrijk plaatwerk als U.S. Camera Annual moet uiteraard beperkt blijven tot een algemene indruk en een vergelijking met uitgaven van vorige jaren. Jammer genoeg moeten wij vaststellen dat beide ongunstig uitvallen ten opzichte van het vorige jaar. In de eerste plaats missen wij het schitterende kleurenwerk van Vogue, in de tweede plaats missen wij Amerikaans fotowerk van een uit de expositie „In and out of Focus", door Edward Steichen in het Museum of Modern Arts te New York met zulk enorm succes georganiseerd. En tenslotte: druk en ley-out zijn rondweg slecht. De eerste is vies en vlekkerig, de tweede zo rommelig, dat het vaak moeite kost, uit te vinden wie nu eigenlijk een foto heeft gemaakt en welk onderschrift bij elke foto behoort.

Gelukkig is er echter over de uitgave van dit jaar ook veel goeds te zeggen. Als steeds is het werk in twee delen verdeeld: Pictorial en News. Hoewel ook in vorige uitgaven reeds buitenlands werk was opgenomen, is er dit jaar voor het eerst een officiële internationale sectie (lees: Europese), welke met een voor de Europeanen zeer vleiend voorwoord vóór de andere delen is geplaatst. Nederland is hierin met zeer goed modern werk vertegenwoordigd evenals Frankrijk.

Uit dit laatste land komen wij bekende namen tegen als Papillon, Brassaï en Willy Ronis, terwijl het de moeite waard is even te letten op de slordig afgewerkte, maar van groot gevoel getuigende foto's van een jong fotograaf Edouard Boubat. De Nederlanders, wier werk geplaatst werd, zijn: Emmy Andriesse, Eva Besnyö, Carel Blazer, Henk Jonker, Aart Klein, Sem Presser, Annelies Romein, Wim Zilver Rupe, Frans Stoppelman, Kryn Taconis en Ad Windig, sommigen met meer dan een opname.

Van Engeland valt als steeds Bill Brandt op, Zwitserland, niet al te sterk vertegenwoordigd, met een teveel aan landschappen, komt het sterkst naar voren door Wolgensinger. En ten slotte Oosenrijk: Ernst Haas maakte een navrante maar diep menselijke en gevoelige reportage van Wenen direct na de oorlog. De overige landen gaven geen opvallend werk te zien.

De internationale sectie wordt voorafgegaan door een aantal bladzijden in koperdiepdruk, geheel gewijd aan Bill Brandt en Hoyningen-Huene. Een alleszins verdiende en waardige hulde aan twee fotografen van wereldformaat.

De uitgever noemt het Europese werk „superieur aan het Amerikaanse" doch vestigt wel de aandacht op het feit, dat het eerste een keuze is uit materiaal van jaren, terwijl de Amerikanen ieder jaar weer alleen uit hun laatste jaarproductie kunnen putten. Inderdaad vallen de Amerikanen dit jaar wat tegen, terwijl de bovengenoemde stelling verleden jaar aardig werd geïllustreerd door Steichen's „In and out of Focus" collectie, uitgelezen werk van jaren van een betrekkelijk kleine groep fotografen.

Om ons echter tot dit jaar te bepalen: ook het Amerikaanse deel geeft goed werk te zien. Het is duidelijk te merken, dat de Fransen sterk invloed uitoefenen op hun Amerikaanse collega's. Als dit even gunstig verloopt, als in de mode, dan kunnen wij met goede verwachtingen de komende jaren tegemoet zijn. Er staat ditmaal gelukkig niet te veel „glamour" in het jaarboek, wel echter nogal wat werk van mensen van de Art Center School in Californië: het is de moeite waard de daverende kitsch, die daar vandaan schijnt te komen, eens te bekijken. Daar tegenover staan echter weer mensen als Elisofon met zijn volkomen eerlijke reportages, George Platt Lynes, Frans georiënteerd, Richard Avedon en vele anderen, wier werk blijk geeft van een zuivere kijk en een principiële afwijzing van wat niet fotografisch is.

De kleurenafdeling bestaat uit „vergeten" foto's van marine-acties in de Pacific gedurende de oorlog. Het zal wel knap zijn, erg aantrekkelijk is het zeker niet en de kleuren zijn maar heel matig.

En ten slotte de nieuws-sectie, ditmaal zonder lijken en andere sensaties maar met in hoofdzaak portretten van bekende mensen, sommige van uitzonderlijk goede kwaliteit. Een grote vooruitgang bij vorige jaren dus. Aardig zijn nog de laatste pagina's: The exact Instant, foto's dus, die maar op één bepaald moment gemaakt konden worden en juist daaraan hun kracht ontlenen.

Een vergissing dat wij thans in 1955 een boekbespreking geven van een Amerikaans Jaarboek uit 1950? Geenszins. Bekijk de boeken eens, die nu uit de U.S.A. komen, vorm U een indruk, en vergelijk die met deze meningsuiting. Constateer dan zelf wat er veranderd is. En bevalt U dit spelletje, sla dan eens een oude jaargang van FOTO op...

GEVRAAGD PER 1 APRIL

1e klas laborant en retoucheur

in fotohandel en foto-atelier

Schriftelijke sollicitatie wordt verwacht bij

Foto „Modern" - Torenstraat 18 - Winschoten

GEVRAAGD:

FLINKE MEDEWERKER

voor de O & A afd. Een goede buitenopname en reportage kunnende maken. Zij die de patroon geheel kunnen vervangen genieten voorkeur. De betrekking is vast. Geen seizoenwerk. Goed loon.

Reflectanten gelieven zich schriftelijk te melden met volledige gegevens en pasfoto aan Foto Bleeker, Voorstraat 68, Leeuwarden.

GEVRAAGD: **OPERATEUR-RETOUCHEUR**

liefst met vakdiploma.

Tevens aankomende Bediende.

J. Bleuzé - Rotterdam

Beijerlandselaan 96 - Geen fotohandel

Mannesmann

Multiblitz

model FILIUS

De nieuwste schepping van Dr Ing. Mannesmann in de amateurprijsklasse

gewicht : 1,75 kg
afmetingen : 6 x 13 x 16 cm
oplaadtijd : 5 seconden
flitsduur : 1/600 sec.
flitsaantal : 50.000 per buis
voeding : accu 4 Volt. 100 flitsen per acculading
richtgetal : 28—40 bij 17/10 DIN
40—56 bij 21/10 DIN
10—12 bij kleurenfilm

f 290,-

Heynderickx

Alleenvertegenwoordiging voor Nederland: Firma Dr K. Heynderickx, Hugo de Grootstraat 17a, Den Haag

OSRAM

OOK VOOR MULTIFLITS BUIZEN

Wij kunnen plaatsen een beslist

bekwaam bediende

in Foto-atelier annex fotohandel in noorden van het land. Voor een vakman goede vooruitzichten. Alleen krachten, die in goede zaken als zodanig werkzaam zijn geweest worden verzocht te reflecteren.

Brieven onder no 539252 F. aan het bureau van dit blad

EXAMENTRAINING

en repetitiecursus Vakexamen Beroepsfotograaf

ADVIEZEN ★ COR VAN WEELE
LESSEN ★ LEX WERKHEIM

Karel du Jardinstraat 70, Amsterdam

LABORATORIUM PRINSEN

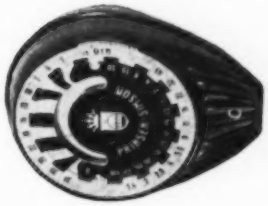

DELFT - TEL. 3034

Belichtingmeters
SIMSON ... f 34.—
SIMSON de LUX f 45.—
met ketting

ELECTRONISCHE FLITS APPARATEN

Kleurtemperatuurmeter
KELVINA ... f 99.—

De **KLM** vraagt voor haar fototechnisch- en cartografisch bedrijf op Schiphol

een gevorderd foto-laborant

voor donkere-kamerwerkzaamheden.
Leeftijd 25 tot 30 jaar.

Schriftelijke sollicitaties aan Personeelszaken Grondpersoneel KLM Schiphol. Op enveloppe vermelden: F.C.B.

Aldis

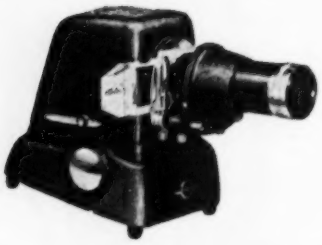

HET WERELDMERK VOOR:

KLEINBEELDPROJECTOREN
150—300—500—750—1000 WATT

6 x 6 DIA-PROJECTOREN
300—750—1000 WATT

EPIDIASCOPEN etc.

Vraagt inlichtingen bij uw fotohandelaar of bij de importrice:

HIJMANS'

FOTO- EN KINOGROOTHANDEL N.V.
MUZENSTRAAT 37 - DEN HAAG - TEL. 117276

EXAMENS VAKBEKWAAMHEID

FOTOGRAFIE EN REPORTAGEFOTOGRAFIE

De Commissie Vakexamens Fotografie deelt mede, dat de examens fotografie en reportagefotografie ter verkrijging van de diploma's vakbekwaamheid, zoals bedoeld in het Vestigingsbesluit Fotografische Bedrijven 1951 zullen worden gehouden:

a. het schriftelijk gedeelte op Donderdag 7 Mei 1953;

b. het mondeling en practicum op 1 Juni en volgende dagen.

Aanmeldingsformulieren kunnen worden aangevraagd bij de Nederl. Fotovakschool, Jan van Nassaustraat 100 te 's-Gravenhage, tot uiterlijk 31 Maart a.s.

Definitieve sluitingsdatum voor inzending der aanmeldingsformulieren 6 April 1953.

Levering uitsluitend via de erkende Fotohandel

Alleen-importeurs: **J. SANDERS**
FOTO- & KINO-IMPORT

Laurillardlaan 15
SANTPOORT
Telefoon 8094 (K 2560)

Neo-Diafant V

EERSTE KLAS
KLEINBEELDPROJECTOREN
MET *ASFERISCHE* CONDENSOR
VOOR DIA'S 5×5 (24×36)
FILMSTROOK-en MICRO-PROJECTIE

ED. LIESEGANG
DÜSSELDORF

Levering uitsluitend via de erkende handelaren

LICHTSTERK
MATGLAS IN UW REFLEX

Verbeter ook Uw reflex-camera met de

VELDSTRI-LENS

250—1000 % lichtwinst.
Vraagt Uw fotohandelaar.

Importeur: Veldman—Strik, Kerkstr. 22, Bussum, Tel. 7474

FILMSTROKEN

Op de modernste apparatuur vervaardigen wij aan de hand van foto's, tekeningen, enz. filmstroken en diapositieven. — Korte levertijd.

FIPRON Kinderdijkstraat 65
AMSTERDAM-Z. - Tel. 98332

Voor Vakfotografen!

Glanzende bromide kaarten, normaal en hard, vers en van prima fabrikaat à *f* 4,90 per doos bij afname van minstens 10 dozen. Monsters gratis op aanvraag, ook 13 x 18 papier en andere formaten tegen lage prijs.

Brieven onder no 540858 F. aan het bureau van dit blad.

ELMED

MEISTERBLITZ II	225 JOULE
JUNIOR II	140 JOULE
PICCOLO	70 JOULE
BLITZ-BOY	40 JOULE

ELMED ELECTRONENFLITSERS ZIJN SUPERIEUR!!

OSRAM

Over nieuw en beter licht gesproken:

Wist U dat Osram Vacuflits XP van 40 cent
een flitsgetal van 28 heeft bij 17—10° din.

KLEINBEELD-FOTOGRAFIE

WIJ ZIJN GESPECIALISEERD IN HET
24 x 36 FORMAAT

Grootste sortering

KLEINBEELD
- camera's
- film
- ontwikkelaars
- vergrotingsapparaten
- projectie-apparaten

Wij kunnen Uw films desgewenst in May & Baker Promicrol ontwikkelen en behandelen Uw vergrotingen met de meeste accuratesse. Zelf zijn wij enthousiaste kleinbeeldwerkers en erkende Leica-specialisten.

FOTO GRAAF

Foto Van der Graaf
Walenburgerweg 3 — Tel. 44552
ROTTERDAM

VERHUUR SMALFILMS

8 + 16 mm

Vraagt gratis filmlijst

CONTACT-FILM
Herengracht 516 — Amsterdam C. — Tel. 32510

OSRAM

OOK VOOR PROJECTIE

eindelijk

de lang verwachte

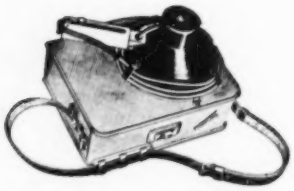

Blaupunkt

Ultrablitz Favorit I

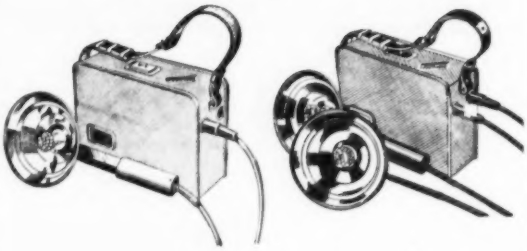

Licht in gewicht: **4.5 kg**
Grote prestatie: 130 W/sec.
Richtgetal: 120

Zowel voor lichtnet als met accu bruikbaar

Op 10 meter afstand een rijk negatief met diafragma 11 ! ! !

REEDS UIT VOORRAAD LEVERBAAR

Interessante prijs:
ƒ 675,—
Tweede lamphouder
met 4 meter kabel
ƒ 148,50

J. P. Vos' Cine Foto Import N.V.
Laan Copes van Cattenburch 54
Den Haag - Telefoon 182263

OSRAM

OOK VOOR STUDIOLAMPEN

„STELLIRA"

transportabel projectie-scherm met licht metalen statief, het nieuwste product van de Mechanische Weberei binnenkort leverbaar

1. met wit reflexdoek „Blankana-Extra"

Formaat	75 x 100 cm . . .	f 95.—
„	100 x 100 cm . . .	- 110.—
„	100 x 130 cm . . .	- 140.—
„	130 x 130 cm . . .	- 160.—

2. met kristalpareldoek „Atlanta-Extra"

Formaat	75 x 100 cm . . .	f 105.—
„	100 x 100 cm . . .	- 125.—
„	100 x 130 cm . . .	- 160.—
„	130 x 130 cm . . .	- 180.—

Vraagt inlichtingen bij Uw fotohandelaar:

„FOKA" N.V.

Admiraliteitsstr. 8 abc - Tel. 22242 - 24422
ROTTERDAM-O.

Wij kunnen nog plaatsen een bekwaam

KLEINBEELD-LABORANT

Moet zelf enthousiast kleinbeeldwerker zijn en voldoen aan de hoogste eisen.
Alleen schriftelijke sollicitaties.

FOTO GRAAF

Foto Van der Graaf
Walenburgerweg 3 — Rotterdam C2.

OSRAM

OOK VOOR DONKERE KAMER

NIEUW!

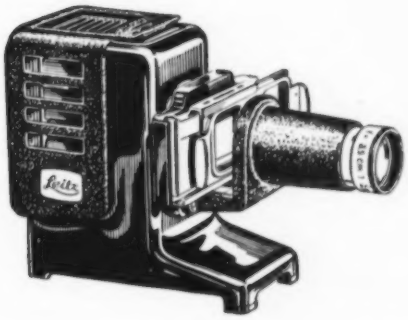

LEITZ PRADO 150

De nieuwe kleine, handige en pittige projector voor de amateur, die zijn vacantie- en andere foto's voor familie, vrienden en kennissen wil projecteren.

De lichtsterkte en de scherpte der beelden is fenomenaal! Ideaal voor kleurenfoto's.

LEITZ STAAT NATUURLIJK OOK HIERMEDE WEER AAN DE SPITS!

LEITZ PRADO 150

geheel compleet met de beroemde projectie-anastigmaat Hektor f : 2,5/8,5 cm (reflexvrij), lamp 150 Watt (125 of 220 Volt), diaschuif voor plaatjes 5 x 5, schakelaar en aansluitsnoer.

DUUYO ..... f 246,50

Idem zonder objectief, met condensor voor 5 cm of voor 9 cm Leica-objectief.
DUUOI ..... f 141,50

Vraagt Uw fotohandelaar om inlichtingen en demonstratie.

OSRAM

OOK VOOR PROJECTIE

H.H. FOTOGRAFEN

N.V. LAREVO

(OPGERICHT 1934)

PARADE 4 - BERGEN OP ZOOM

TELEFOON 832

IS UW ADRES VOOR REPRODUCTIE

DAAROM

OVERAL-LAREVO

Société Parisienne d'Editions Artistiques

ALBUM No. 7 bevattende 6 prachtige kodachrome opnamen en 30 originele kunstfotografische naaktstudies van André de Dienes, Paul Facchetti e.a. Prijs ƒ 9.75.

ALBUM No. 8 in dezelfde uitvoering als Album No. 7 met opnamen van Serge Jacques. Prijs ƒ 9.75.

EIN AKTWERK bevattende 50 prachtige opnamen in de natuur in koperdiepdruk, formaat 17 x 28 cm. Prijs ƒ 4.90.

Vraagt gratis prijscourant.

Levering franco na storting op girorekening 395.669 van

PHOFIL BOOK IMPORT

AMSTERDAM - AMSTELKADE 42 - TEL. 27578

EXAMENS
VAKBEKWAAMHEID

„KLEINHANDELAAR IN FOTOGRAFISCHE ARTIKELEN"

De Commissie Vakexamens Fotohandel deelt mede, dat de inschrijving voor de vakexamens fotohandel weder is geopend.

Aanmeldingsformulieren kunnen worden aangevraagd bij de Nederlandsche Fotovakschool, Jan v. Nassaustraat 100 en Stichting „Defopa", Galileistraat 173, beide te 's-Gravenhage.

Het schriftelijk examen zal plaats hebben op Maandag 30 Maart 1953, het mondeling en practicum circa 4 weken later.

Definitieve sluitingsdatum voor inzending der aanmeldingsformulieren 6 Maart 1953.

KOOPT BIJ:

FOTO „FERRARI"

HAARLEMMERSTRAAT 119

AMSTERDAM-C.

DE NIEUWSTE

SOLIDA

6 x 6 - 3.5 lens

Vario . . ƒ 87,50

Pronto . . ƒ 108,—

★

ROLAND RISSE PAPIEREN

OSRAM

OOK VOOR MULTIFLITS BUIZEN

Hier heeft de kleinbeeldliefhebber op gewacht!

Agfa SOLINETTE II

f 210.-

een meesterwerk van technisch vernuft

Een van de opmerkelijkste hoedanigheden van deze camera is de wijze waarop men de lens instelt.
Door een z.g. vertraagde schroefbeweging worden n.l. alle bijzondere eigenschappen van de lens ten volle benut.

WAT DE SOLINETTE U BIEDT:

1. Agfa Apotar lens 1 : 3,5 - f = 50 mm (reflexvrij en op kleur gecorrigeerd).
2. Alle instellingen van boven afleesbaar
3. Vergrendelde terugspoel- en beeldtelinrichting.
4. Een tot in alle hoeken heldere doorzichtzoeker
5. Mechanisme dat onbelicht filmtransport, dubbel belichten en afdrukken met ongespannen sluiter verhindert.
6. Springt - voor onmiddellijk gebruik gereed - open
7. Ligt bijzonder prettig in de hand.
8. Prontor S V sluiter (B, 1 sec. tot 1/300 sec.) - gesynchroniseerd.
9. Camera kan bij iedere stand van de lens worden gesloten

VOOR FOTO-TOPPRESTATIES Agfa

Kodak BROMIDE

De ontwikkeling van een persoonlijke doka-techniek, het doel van elke fotograaf, vereist lichtgevoelig materiaal met constante eigenschappen; eigenschappen waarop men kan vertrouwen en die de onzekerheidsfactor bij Uw werk geheel uitschakelen.
Kodak Bromide Papieren voldoen ten volle aan deze eis; zij verlenen bovendien het positief een extra brillance en daarmee de „finishing touch", die de bekroning is van Uw werk.

KODAK N.V. • ANNA PAULOWNASTRAAT 76 • DEN HAAG